

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第二百八十一卷至第二百九十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

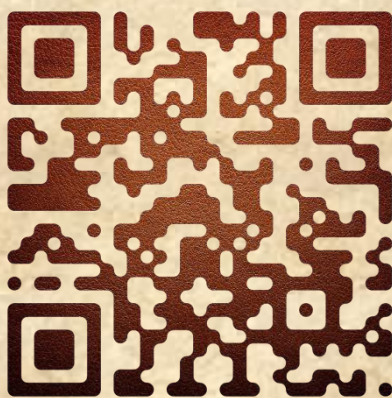
说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年一月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十一	- 3 -
初分难信解品第三十四之一百	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十二	- 31 -
初分难信解品第三十四之一百一	- 31 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十三	- 61 -
初分难信解品第三十四之一百二	- 61 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十四	- 91 -
初分难信解品第三十四之一百三	- 91 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十五	- 119 -
初分赞清净品第三十五之一	- 119 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十六	- 150 -
初分赞清净品第三十五之二	- 150 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十七	- 185 -
初分赞清净品第三十五之三	- 185 -
初分著不著相品第三十六之一	- 207 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十八	- 217 -
初分著不著相品第三十六之二	- 217 -
大般若波罗蜜多经卷第二百八十九	- 242 -
初分著不著相品第三十六之三	- 242 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十	- 263 -
初分著不著相品第三十六之四	- 263 -
补阙真言	- 285 -
回向偈	- 285 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàncuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ   bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法   百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí   yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持   愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí yī
大般若波罗蜜多经卷第二百八十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán xìn jiě pǐn dì sān shí sì zhī yī bǎi
初分难信解品第三十四之一百

fù cì shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè qīng jìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīng jìng ruò sè qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr
智清净，若色清净，若一切陀罗尼门清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shòu
无二分、无别、无断故。一切智智清净故受、
xiǎng xíng shí qīng jìng shòu xiǎng xíng shí qīng jìng gù yī qiè
想、行、识清净，受、想、行、识清净故一切
tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò
陀罗尼门清净。何以故？若一切智智清净，若
shòu xiǎng xíng shí qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
受、想、行、识清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yǎn chù qīng jìng yǎn chù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīng jìng ruò yǎn chù qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú
智清净，若眼处清净，若一切陀罗尼门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù ěr
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故耳、
bí shé shēn yì chù qīng jìng ěr bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意处清净，耳、鼻、舌、身、意处
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò ěr bǐ shé shēn yì chùqīngjìng ruò yī qiè
智 清 净， 若 耳、 鼻、 舌、 身、 意 处 清 净， 若 一 切
tuó luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 色 处 清 净， 色 处

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智

zhì qīngjìng ruò sè chùqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智 清 净， 若 色 处 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng
二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故 声、

xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ
香、 味、 触、 法 处 清 净， 声、 香、 味、 触、 法

chùqīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
处 清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切

zhì zhì qīngjìng ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò
智 智 清 净， 若 声、 香、 味、 触、 法 处 清 净， 若

yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断

gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 眼 界 清 净， 眼 界

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智

zhì qīngjìng ruò yǎn jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智 清 净， 若 眼 界 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè
二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故 色

jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng
界、 眼 识 界 及 眼 触、 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净，

sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù yī qiè tuó luó
色 界 乃 至 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 故 一 切 陀 罗

ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi
尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 色 界 乃

zhì yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
至 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清静，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清静故耳界清静，耳界

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清静故一切陀罗尼门清静。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò ěr jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智清静，若耳界清静，若一切陀罗尼门清静，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng
二、无二分、无别、无断故。一切智智清静故声

jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受清静，

shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī qiè tuó
声界乃至耳触为缘所生诸受清静故一切陀

luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng
罗尼门清静。何以故？若一切智智清静，若声

jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò yī qiè tuó luó
界乃至耳触为缘所生诸受清静，若一切陀罗

ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
尼门清静，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清静故鼻界清静，鼻界

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清静故一切陀罗尼门清静。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò bí jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智清静，若鼻界清静，若一切陀罗尼门清静，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xiāng
二、无二分、无别、无断故。一切智智清静故香

jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受清静，

xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī qiè tuó luó
香界乃至鼻触为缘所生诸受清静故一切陀罗

ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xiāng jiè
尼门清静。何以故？若一切智智清静，若香界

nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní
乃至鼻触为缘所生诸受清静，若一切陀罗尼

ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清静，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò shé jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智清净，若舌界清净，若一切陀罗尼门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wèi
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故味
jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受清净，
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī qiè tuó luó
味界乃至舌触为缘所生诸受清净故一切陀罗
ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wèi jiè nǎi
尼门清净。何以故？若一切智智清净，若味界乃
zhì shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
至舌触为缘所生诸受清净，若一切陀罗尼门
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò shēn jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
智清净，若身界清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīng
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受清
jìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī qiè
净，触界乃至身触为缘所生诸受清净故一切
tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò chù
陀罗尼门清净。何以故？若一切智智清净，若触
jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò yī qiè tuó luó
界乃至身触为缘所生诸受清净，若一切陀罗
ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
尼门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智
zhì qīngjìng ruò yì jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智 清 净 ， 若 意 界 清 净 ， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 法
jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng
界 、 意 识 界 及 意 触 、 意 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 ，
fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù yī qiè tuó luó
法 界 乃 至 意 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 故 一 切 陀 罗
ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi
尼 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 法 界 乃
zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
至 意 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 ， 若 一 切 陀 罗 尼 门
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 地 界 清 净 ， 地 界
qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智
zhì qīngjìng ruò dì jiè qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú
智 清 净 ， 若 地 界 清 净 ， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 水 、
huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí
火 、 风 、 空 、 识 界 清 净 ， 水 、 火 、 风 、 空 、 识
jiè qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
界 清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切
zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò
智 智 清 净 ， 若 水 、 火 、 风 、 空 、 识 界 清 净 ， 若
yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一 切 陀 罗 尼 门 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断
gù
故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míng qīngjìng wú míng
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 无 明 清 净 ， 无 明
qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智

zhì qīng jìng ruò wú míng qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
智 清 净， 若 无 明 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、 识、 名 色、 六 处、 触、 受、 爱、 取、 有、 生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo
老 死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净， 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智
zhì qīng jìng ruò xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng ruò yī
智 清 净， 若 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净， 若 一
qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
切 陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断
gù
故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bù shī bō luó mì duō qīng
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 布 施 波 罗 蜜 多 清
jìng bù shī bō luó mì duō qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé
净， 布 施 波 罗 蜜 多 清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò bù shī bō luó mì duō qīng jìng
以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 布 施 波 罗 蜜 多 清 净，
ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无
duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
断 故。 一 切 智 智 清 净 故 净 戒、 安 忍、 精 进、 静 虑、
bō rě bō luó mì duō qīng jìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō qīng
般 若 波 罗 蜜 多 清 净， 净 戒 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多 清
jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智
qīng jìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō qīng jìng ruò yī qiè tuó
清 净， 若 净 戒 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多 清 净， 若 一 切 陀
luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
罗 尼 门 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù nèi kōng qīng jìng nèi kōng
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 内 空 清 净， 内 空
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智

zhì qīng jìng ruò nèi kōng qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
智 清 净， 若 内 空 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故
wàikōng nèi wàikōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外 空、 内 外 空、 空 空、 大 空、 胜 义 空、 有 为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì
空、 无 为 空、 毕 竟 空、 无 际 空、 散 空、 无 变 异
kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、 本 性 空、 自 相 空、 共 相 空、 一 切 法 空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng qīng jìng
不 可 得 空、 无 性 空、 自 性 空、 无 性 自 性 空 清 净，
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng
外 空 乃 至 无 性 自 性 空 清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng
净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 外 空 乃 至 无 性
zì xìng kōng qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú
自 性 空 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二 分、 无 别、 无 断 故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù zhēn rú qīng jìng zhēn rú
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 真 如 清 净， 真 如
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 陀 罗 尼 门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智
zhì qīng jìng ruò zhēn rú qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
智 清 净， 若 真 如 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法 界、 法 性、 不 虚 妄 性、 不 变 异 性、 平 等 性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离 生 性、 法 定、 法 住、 实 际、 虚 空 界、 不 思 议
jiè qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní
界 清 净， 法 界 乃 至 不 思 议 界 清 净 故 一 切 陀 罗 尼
mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò fǎ jiè nǎi zhì
门 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 法 界 乃 至
bù sī yì jiè qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú
不 思 议 界 清 净， 若 一 切 陀 罗 尼 门 清 净， 无 二、 无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善现，一切智智清净故苦圣谛清净，苦
shèng dì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
圣谛清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
切智智清净，若苦圣谛清净，若一切陀罗尼门
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù jí miè dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì
清净故集、灭、道圣谛清净，集、灭、道圣谛
qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng dì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó
智清净，若集、灭、道圣谛清净，若一切陀罗
ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
尼门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静
lǜ qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
虑清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
智智清净，若四静虑清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìngqīng
四无量、四无色定清净，四无量、四无色定清
jìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní
清净，若四无量、四无色定清净，若一切陀罗尼
ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解
tuō qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
脱清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切

zhì zhì qīng jìng ruò bā jiě tuō qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
智智清净，若八解脱清净，若一切陀罗尼门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng bā shèng chù jiǔ
八胜处、九次第定、十遍处清净，八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé
次第定、十遍处清净故一切陀罗尼门清净。何

yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
以故？若一切智智清净，若八胜处、九次第定、

shí biàn chù qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú
十遍处清净，若一切陀罗尼门清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì niàn zhù qīng jìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四

niàn zhù qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
念住清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīng jìng ruò sì niàn zhù qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
切智智清净，若四念住清净，若一切陀罗尼门

qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智

qīng jìng gù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng
清净故四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī qīng jìng sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī
觉支、八圣道支清净，四正断乃至八圣道支

qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī qīng jìng ruò yī
智清净，若四正断乃至八圣道支**清净**¹，若一

qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、无断

gù
故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù kōng jiě tuō mén qīng jìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，

¹ 大正藏：清净故；永乐北藏及龙藏：清净

kōng jiě tuō mén qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù
空解脱门清净故一切陀罗尼门清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò kōng jiě tuō mén qīng jìng ruò yī qiè tuó
若一切智智清净，若空解脱门清净，若一切陀
luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
罗尼门清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng wú xiàng
一切智智清净故无相、无愿解脱门清净，无相、
wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù
无愿解脱门清净故一切陀罗尼门清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng
若一切智智清净，若无相、无愿解脱门清净，
ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩
sà shí dì qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò
萨十地清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò pú sà shí dì qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní
一切智智清净，若菩萨十地清净，若一切陀罗尼
mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼
qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智
zhì qīng jìng ruò wǔ yǎn qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú
智清净，若五眼清净，若一切陀罗尼门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù liù
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故六
shéntōng qīng jìng liù shéntōng qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng
神通清净，六神通清净故一切陀罗尼门清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò liù shéntōng qīng jìng ruò
何以故？若一切智智清净，若六神通清净，若
yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、无断

gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十
lì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
力清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
智智清净，若佛十力清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
十八佛不共法清净，四无所畏乃至十八佛不共
fǎ qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
法清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng
智智清净，若四无所畏乃至十八佛不共法清净，
ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，
wú wàng shī fǎ qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù
无忘失法清净故一切陀罗尼门清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò yī qiè tuó
若一切智智清净，若无忘失法清净，若一切陀
luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
罗尼门清净，无二、无二分、无别、无断故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù héngzhù shě xìngqīngjìng héngzhù shě xìngqīngjìng
一切智智清净故恒住舍性清净，恒住舍性清净
gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò héngzhù shě xìngqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
净，若恒住舍性清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
智清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
智智清净，若一切智清净，若一切陀罗尼门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
道相智、一切相智清净，道相智、一切相智

qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó
智清净，若道相智、一切相智清净，若一切陀

luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
罗尼门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīng
“善现，一切智智清净故一切三摩地门清

jìng yī qiè sān mó dì ménqīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
净，一切三摩地门清净故一切陀罗尼门清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīng
何以故？若一切智智清净，若一切三摩地门清

jìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
净，若一切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流

guǒqīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
果清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng
智智清净，若预流果清净，若一切陀罗尼门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

yī lái bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng yī lái bù huán ā
一来、不还、阿罗汉果清净，一来、不还、阿

luó hàn guǒqīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng hé yǐ gù ruò
罗汉果清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīngjìng
一切智智清净，若一来、不还、阿罗汉果清净，
ruò yī qiè tuó luó ní mén qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切陀罗尼门清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīngjìng hé yǐ gù ruò
觉菩提清净故一切陀罗尼门清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní
一切智智清净，若独觉菩提清净，若一切陀罗尼
mén qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨
xíng qīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故一切陀罗尼
mén qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà
门清净。何以故？若一切智智清净，若一切菩萨
mó hē sà xíng qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīngjìng wú èr wú
摩诃萨行清净，若一切陀罗尼门清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàng zhèng děng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等
pú tí qīngjìng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīngjìng gù yī qiè tuó
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故一切陀
luó ní mén qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhū fó
罗尼门清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīngjìng
无上正等菩提清净，若一切陀罗尼门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì mén qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò sè qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr
智清净，若色清净，若一切三摩地门清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shòu
无二分、无别、无断故。一切智智清净故受、
xiǎng xíng shí qīngjìng shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù yī qiè
想、行、识清净，受、想、行、识清净故一切
sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò
三摩地门清净。何以故？若一切智智清净，若
shòu xiǎng xíng shí qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
受、想、行、识清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò yǎnchùqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清净，若眼处清净，若一切三摩地门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故耳、
bí shé shēn yì chùqīngjìng ěr bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意处清净，耳、鼻、舌、身、意处
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng ruò yī qiè
智清净，若耳、鼻、舌、身、意处清净，若一切
sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
三摩地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò sè chùqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清净，若色处清净，若一切三摩地门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故声、
xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ
香、味、触、法处清净，声、香、味、触、法

chù qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè
处 清 净 故 一 切 三 摩 地 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切
zhì zhì qīng jìng ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù qīng jìng ruò
智 智 清 净 ， 若 声 、 香 、 味 、 触 、 法 处 清 净 ， 若
yī qiè sān mó dì mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一 切 三 摩 地 门 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断
gù
故 。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yǎn jiè qīng jìng yǎn jiè
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 眼 界 清 净 ， 眼 界
qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 三 摩 地 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智
zhì qīng jìng ruò yǎn jiè qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén qīng jìng wú
智 清 净 ， 若 眼 界 清 净 ， 若 一 切 三 摩 地 门 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 色
jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng
界 、 眼 识 界 及 眼 触 、 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 ，
sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī qiè sān mó
色 界 乃 至 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 故 一 切 三 摩
dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sè jiè nǎi
地 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 色 界 乃
zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén
至 眼 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 ， 若 一 切 三 摩 地 门
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù ěr jiè qīng jìng ěr jiè
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 耳 界 清 净 ， 耳 界
qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清 净 故 一 切 三 摩 地 门 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智
zhì qīng jìng ruò ěr jiè qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén qīng jìng wú
智 清 净 ， 若 耳 界 清 净 ， 若 一 切 三 摩 地 门 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēng
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 声
jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng
界 、 耳 识 界 及 耳 触 、 耳 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 ，
shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī qiè sān
声 界 乃 至 耳 触 为 缘 所 生 诸 受 清 净 故 一 切 三

mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng
摩地门清净。何以故？若一切智智清净，若声
jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò yī qiè sān mó
界乃至耳触为缘所生诸受清净，若一切三摩
dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò bí jiè qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清净，若鼻界清净，若一切三摩地门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xiāng
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故香
jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，
xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù yī qiè sān mó
香界乃至鼻触为缘所生诸受清净故一切三摩
dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xiāng jiè
地门清净。何以故？若一切智智清净，若香界
nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì
乃至鼻触为缘所生诸受清净，若一切三摩地
ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò shé jiè qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清净，若舌界清净，若一切三摩地门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wèi
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故味
jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受清净，
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù yī qiè sān mó
味界乃至舌触为缘所生诸受清净故一切三摩
dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wèi jiè nǎi
地门清净。何以故？若一切智智清净，若味界乃

zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén
至舌触为缘所生诸受清净，若一切三摩地门

qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēn jiè qīng jìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界

qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò shēn jiè qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén qīng jìng
智清净，若身界清净，若一切三摩地门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受清

jìng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī qiè
净，触界乃至身触为缘所生诸受清净故一切

sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò chù
三摩地门清净。何以故？若一切智智清净，若触

jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò yī qiè sān mó
界乃至身触为缘所生诸受清净，若一切三摩

dì mén qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yì jiè qīng jìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界

qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò yì jiè qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén qīng jìng wú
智清净，若意界清净，若一切三摩地门清净，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fǎ
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受清净，

fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī qiè sān mó
法界乃至意触为缘所生诸受清净故一切三摩

dì mén qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò fǎ jiè nǎi
地门清净。何以故？若一切智智清净，若法界乃

zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì mén
至意触为缘所生诸受清净，若一切三摩地门

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清静，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清静故地界清静，地界

qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清静故一切三摩地门清静。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò dì jiè qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清静，若地界清静，若一切三摩地门清静，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ
二、无二分、无别、无断故。一切智智清静故水、

huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí
火、风、空、识界清静，水、火、风、空、识

jiè qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
界清静故一切三摩地门清静。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò
智智清静，若水、火、风、空、识界清静，若

yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一切三摩地门清静，无二、无二分、无别、无断

gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“善现，一切智智清静故无明清静，无明

qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清静故一切三摩地门清静。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò wú míngqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智清静，若无明清静，若一切三摩地门清静，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清静故

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoqīngjìng xíngnǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo
老死愁叹苦忧恼清静，行乃至老死愁叹苦忧恼

qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清静故一切三摩地门清静。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò xíngnǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoqīngjìng ruò yī
智清静，若行乃至老死愁叹苦忧恼清静，若一

qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
切三摩地门清静，无二、无二分、无别、无断

gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“善现，一切智智清净故布施波罗蜜多清

jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé
净，布施波罗蜜多清净故一切三摩地门清净。何

yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì duōqīngjìng
以故？若一切智智清净，若布施波罗蜜多清净，

ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
断故。一切智智清净故净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīng
般若波罗蜜多清净，净戒乃至般若波罗蜜多清

jìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng ruò yī qiè sān
清净，若净戒乃至般若波罗蜜多清净，若一切三

mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèi kōng qīngjìng nèi kōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空

qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò nèi kōng qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智清净，若内空清净，若一切三摩地门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng² běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空²、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng qīngjìng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空清净，

² 大正藏：性；永乐北藏及龙藏：空

wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīng jìng gù yī qiè sān mó dì ménqīng
外空乃至无性自性空 清净故一切三摩地门清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng
净。何以故？若一切智智清净，若外空乃至无性
zì xìngkōngqīng jìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú
自性空 清净，若一切三摩地门 清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“善现，一切智智清净故真如清净，真如
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门 清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò zhēn rú qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智 清净，若真如 清净，若一切三摩地门 清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智 清净故
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng gù yī qiè sān mó dì
界 清净，法界乃至不思議界 清净故一切三摩地
ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì
门 清净。何以故？若一切智智 清净，若法界乃至
bù sī yì jiè qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú
不思議界 清净，若一切三摩地门 清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善现，一切智智 清净故苦圣谛 清净，苦
shèng dì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
圣 谛 清净故一切三摩地门 清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì mén
切智智 清净，若苦圣 谛 清净，若一切三摩地门
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù jí miè dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì
清净故集、灭、道 圣 谛 清净，集、灭、道 圣 谛

qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng dì qīngjìng ruò yī qiè sān mó
智清净，若集、灭、道圣谛清净，若一切三摩
dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静

lǜ qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
虑清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智智清净，若四静虑清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìngqīng
四无量、四无色定清净，四无量、四无色定清
jìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì
清净，若四无量、四无色定清净，若一切三摩地
ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解

tuō qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
脱清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò bā jiě tuō qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智智清净，若八解脱清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīngjìng bā shèngchù jiǔ
八胜处、九次第定、十遍处清净，八胜处、九
cì dì dìng shí biànchù qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé
次第定、十遍处清净故一切三摩地门清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
以故？若一切智智清净，若八胜处、九次第定、
shí biànchù qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú
十遍处清净，若一切三摩地门清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhù qīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四
niànzhù qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
念住清净故一切三摩地门清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì niànzhù qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì mén
切智智清净，若四念住清净，若一切三摩地门
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng
清净故四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
觉支、八圣道支清净，四正断乃至八圣道支
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng ruò yī
智清净，若四正断乃至八圣道支清净，若一
qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō ménqīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，
kōng jiě tuō ménqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù
空解脱门清净故一切三摩地门清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuō ménqīngjìng ruò yī qiè sān
若一切智智清净，若空解脱门清净，若一切三
mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩地门清净，无二、无二分、无别、无断故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménqīngjìng wú xiàng
一切智智清净故无相、无愿解脱门清净，无相、
wú yuàn jiě tuō ménqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù
无愿解脱门清净故一切三摩地门清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménqīngjìng
若一切智智清净，若无相、无愿解脱门清净，
ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù

断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù pú sà shí dì qīngjìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩
sà shí dì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò
萨十地清净故一切三摩地门清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò pú sà shí dì qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì
一切智智清净，若菩萨十地清净，若一切三摩地
ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wǔ yǎnqīngjìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò wǔ yǎnqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú
智清净，若五眼清净，若一切三摩地门清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù liù
二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故六
shéntōngqīngjìng liù shéntōngqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
神通清净，六神通清净故一切三摩地门清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò liù shéntōngqīngjìng ruò
何以故？若一切智智清净，若六神通清净，若
yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十
lì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
力清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智智清净，若佛十力清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
十八佛不共法清净，四无所畏乃至十八佛不共

fǎ qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
法清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng
智智清净，若四无所畏乃至十八佛不共法清净，
ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，
wú wàng shī fǎ qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù
无忘失法清净故一切三摩地门清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò yī qiè sān
若一切智智清净，若无忘失法清净，若一切三
mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩地门清净，无二、无二分、无别、无断故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng héngzhù shěxìngqīngjìng
一切智智清净故恒住舍性清净，恒住舍性清净
gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
故一切三摩地门清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò héngzhù shěxìngqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
净，若恒住舍性清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切
zhì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
智清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智智清净，若一切智清净，若一切三摩地门清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
道相智、一切相智清净，道相智、一切相智
qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng ruò yī qiè sān
智清净，若道相智、一切相智清净，若一切三

mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩地门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清
jìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
净，一切陀罗尼门清净故一切三摩地门清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīng
何以故？若一切智智清净，若一切陀罗尼门清

jìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
净，若一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
果清净故一切三摩地门清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
智智清净，若预流果清净，若一切三摩地门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

yī lái bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng yī lái bù huán ā
一来、不还、阿罗汉果清净，一来、不还、阿

luó hàn guǒqīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò
罗汉果清净故一切三摩地门清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī lái bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng
一切智智清净，若一来、不还、阿罗汉果清净，

ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
若一切三摩地门清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò
觉菩提清净故一切三摩地门清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì
一切智智清净，若独觉菩提清净，若一切三摩地

ménqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
门清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨

xíngqīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng gù yī qiè sān mó dì
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故一切三摩地

ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà
门清净。何以故？若一切智智清净，若一切菩萨

mó hē sà xíngqīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng wú èr wú
摩诃萨行清净，若一切三摩地门清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù yī qiè sān
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故一切三

mó dì ménqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhū fó
摩地门清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng
无上正等菩提清净，若一切三摩地门清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò sè qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若色清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shòu xiǎng xíng shí qīngjìng
无断故。一切智智清净故受、想、行、识清净，

shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù
受、想、行、识清净故预流果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shòu xiǎng xíng shí qīngjìng ruò
若一切智智清净，若受、想、行、识清净，若

yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
预流果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处

qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò yǎnchùqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若眼处清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr bí shé shēn
别、无断故。一切智智清净故耳、鼻、舌、身、
yì chùqīngjìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù yù liú guǒ
意处清净，耳、鼻、舌、身、意处清净故预流果
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr bí shé
清净。何以故？若一切智智清净，若耳、鼻、舌、
shēn yì chùqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
身、意处清净，若预流果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò sè chùqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若色处清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng xiāng wèi chù
别、无断故。一切智智清净故声、香、味、触、
fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù yù liú
法处清净，声、香、味、触、法处清净故预流
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng xiāng
果清净。何以故？若一切智智清净，若声、香、
wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
味、触、法处清净，若预流果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界
qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yǎn jiè qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若眼界清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn
别、无断故。一切智智清净故色界、眼识界及眼
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéi
触、眼触为缘所生诸受清净，色界乃至眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若色界乃至眼触为缘所生诸
shòuqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界
qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò ěr jiè qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若耳界清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故声界、耳识界及
ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr
耳触、耳触为缘所生诸受清净，声界乃至耳
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若声界乃至耳触为缘所生
zhūshòuqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

大般若波罗蜜多经卷第二百八十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí èr
大般若波罗蜜多经卷第二百八十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán xìn jiě pǐn dì sān shí sì zhī yī bǎi yī
初分难信解品第三十四之一百一

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bí jiè qīng jìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界

qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò bí jiè qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若鼻界清净，若预流果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù xiāng jiè bí shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故香界、鼻识界及

bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng xiāng jiè nǎi zhì bí
鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，香界乃至鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng
若一切智智清净，若香界乃至鼻触为缘所生

zhū shòu qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shé jiè qīng jìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界

qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò shé jiè qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若舌界清净，若预流果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé
别、无断故。一切智智清净故味界、舌识界及舌

chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
触、舌触为缘所生诸受清净，味界乃至舌触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若味界乃至舌触为缘所生诸
shòuqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shēn jiè qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若身界清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù chù jiè shēn shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故触界、身识界及
shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng chù jiè nǎi zhì shēn
身触、身触为缘所生诸受清净，触界乃至身
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若触界乃至身触为缘所生
zhūshòuqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yì jiè qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若意界清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì
别、无断故。一切智智清净故法界、意识界及意
chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi
触、意触为缘所生诸受清净，法界乃至意触为
yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故预流果清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
一切智智清净，若法界乃至意触为缘所生诸
shòu qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù dì jiè qīng jìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò dì jiè qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若地界清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shuǐ huǒ fēng kōng
别、无断故。一切智智清净故水、火、风、空、
shí jiè qīng jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīng jìng gù yù liú
识界清净，水、火、风、空、识界清净故预流
guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò shuǐ huǒ
果清净。何以故？若一切智智清净，若水、火、
fēng kōng shí jiè qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú
风、空、识界清净，若预流果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wú míng qīng jìng wú míng
“善现，一切智智清净故无明清净，无明
qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò wú míng qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若无明清净，若预流果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù xíng shí míng sè
别、无断故。一切智智清净故行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōu nǎo qīng jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng gù yù liú
烦恼清净，行乃至老死愁叹苦烦恼清净故预流
guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò xíng nǎi zhì lǎo
果清净。何以故？若一切智智清净，若行乃至老
sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú
死愁叹苦烦恼清净，若预流果清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“善现，一切智智清净故布施波罗蜜多清

jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù
净，布施波罗蜜多清净故预流果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì duōqīngjìng ruò yù liú
若一切智智清净，若布施波罗蜜多清净，若预流

guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì
果清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智

zhì qīngjìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
智清净故净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng gù yù liú guǒ
多清净，净戒乃至般若波罗蜜多清净故预流果

qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō
清净。何以故？若一切智智清净，若净戒乃至般

rě bō luó mì duōqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
若波罗蜜多清净，若预流果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèi kōng qīngjìng nèi kōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空

qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò nèi kōng qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若内空清净，若预流果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wài kōng nèi wài kōng
别、无断故。一切智智清净故外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng qīngjìng wài kōng nǎi zhì wú xìng
空、自性空、无性自性空清净，外空乃至无性

zì xìng kōng qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
自性空清净故预流果清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng ruò yù liú
智 清 净， 若 外 空 乃 至 无 性 自 性 空 清 净， 若 预 流
guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 真 如 清 净， 真 如

qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清 净 故 预 流 果 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净，
ruò zhēn rú qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若 真 如 清 净， 若 预 流 果 清 净， 无 二、 无 二 分、 无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū
别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故 法 界、 法 性、 不 虚

wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄 性、 不 变 异 性、 平 等 性、 离 生 性、 法 定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì
法 住、 实 际、 虚 空 界、 不 思 议 界 清 净， 法 界 乃 至

bù sī yì jiè qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
不 思 议 界 清 净 故 预 流 果 清 净。 何 以 故？ 若 一 切
zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò yù liú guǒ
智 智 清 净， 若 法 界 乃 至 不 思 议 界 清 净， 若 预 流 果
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 苦 圣 谛 清 净， 苦

shèng dì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
圣 谛 清 净 故 预 流 果 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智
qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr
清 净， 若 苦 圣 谛 清 净， 若 预 流 果 清 净， 无 二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí miè
无 二 分、 无 别、 无 断 故。 一 切 智 智 清 净 故 集、 灭、

dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù yù liú guǒqīng
道 圣 谛 清 净， 集、 灭、 道 圣 谛 清 净 故 预 流 果 清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng
净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 集、 灭、 道 圣

dì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
谛 清 净， 若 预 流 果 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、
wú duàn gù
无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静

lǜ qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
虑清净故预流果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若四静虑清净，若预流果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú liàng
分、无别、无断故。一切智智清净故四无量、

sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng gù yù liú
四无色定清净，四无量、四无色定清净故预流

guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú liàng
果清净。何以故？若一切智智清净，若四无量、

sì wú sè dìngqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
四无色定清净，若预流果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuōqīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解

tuōqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
脱清净故预流果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò bā jiě tuōqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若八解脱清净，若预流果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā shèngchù
分、无别、无断故。一切智智清净故八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
九次第定、十遍处清净，八胜处、九次第定、

shí biànchùqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
十遍处清净故预流果清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng
智清净，若八胜处、九次第定、十遍处清净，

ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
若预流果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhùqīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四

niànzhùqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
念住清净故预流果清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò sì niànzhùqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú
清净，若四念住清净，若预流果清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì zhèng duàn
二分、无别、无断故。一切智智清净故四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng jué zhī bā shèng dào zhī qīng
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支清
jìng sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng
净，四正断乃至八圣道支清净故预流果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sì zhèng duàn nǎi zhì bā
何以故？若一切智智清净，若四正断乃至八
shèng dào zhī qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
圣道支清净，若预流果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù kōng jiě tuō mén qīng jìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，
kōng jiě tuō mén qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè
空解脱门清净故预流果清净。何以故？若一切
zhì zhì qīng jìng ruò kōng jiě tuō mén qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng
智智清净，若空解脱门清净，若预流果清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
无相、无愿解脱门清净，无相、无愿解脱门
qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú
若无相、无愿解脱门清净，若预流果清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩
sà shí dì qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
萨十地清净故预流果清净。何以故？若一切智
zhì qīng jìng ruò pú sà shí dì qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng wú èr
智清净，若菩萨十地清净，若预流果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼

qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清 净 故 预 流 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ，
ruò wǔ yǎnqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若 五 眼 清 净 ， 若 预 流 果 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù liù shéntōngqīngjìng liù
别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 六 神 通 清 净 ， 六
shéntōngqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
神 通 清 净 故 预 流 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智
qīngjìng ruò liù shéntōngqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr
清 净 ， 若 六 神 通 清 净 ， 若 预 流 果 清 净 ， 无 二 、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 佛 十 力 清 净 ， 佛 十

lì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
力 清 净 故 预 流 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清
jìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
净 ， 若 佛 十 力 清 净 ， 若 预 流 果 清 净 ， 无 二 、 无 二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ wèi
分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 四 无 所 畏 、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四 无 碍 解 、 大 慈 、 大 悲 、 大 喜 、 大 舍 、 十 八 佛 不
gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù
共 法 清 净 ， 四 无 所 畏 乃 至 十 八 佛 不 共 法 清 净 故
yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú
预 流 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 四 无
suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú
所 畏 乃 至 十 八 佛 不 共 法 清 净 ， 若 预 流 果 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 无 忘 失 法 清 净 ，

wú wàng shī fǎ qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
无 忘 失 法 清 净 故 预 流 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切
zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng
智 智 清 净 ， 若 无 忘 失 法 清 净 ， 若 预 流 果 清 净 ，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故

héngzhù shěxìngqīngjìng héngzhù shěxìngqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng
恒住舍性清净，恒住舍性清净故预流果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruòhéngzhù shěxìngqīngjìng ruò
何以故？若一切智智清净，若恒住舍性清净，若
yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
预流果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
智清净故预流果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若一切智清净，若预流果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dào xiàng zhì
分、无别、无断故。一切智智清净故道相智、

yī qiè xiàng zhì qīngjìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù yù liú
一切相智清净，道相智、一切相智清净故预流

guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dào xiàng zhì
果清净。何以故？若一切智智清净，若道相智、

yī qiè xiàng zhì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
一切相智清净，若预流果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清

jìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù
净，一切陀罗尼门清净故预流果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng ruò yù liú
若一切智智清净，若一切陀罗尼门清净，若预流

guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì
果清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智

zhì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng yī qiè sān mó dì ménqīng
智清净故一切三摩地门清净，一切三摩地门清

jìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò
净故预流果清净。何以故？若一切智智清净，若

yī qiè sān mó dì ménqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
一切三摩地门清净，若预流果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng yī lái
“善现，一切智智清净故一来果清净，一来
guǒqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
果清净故预流果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yī lái guǒqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若一来果清净，若预流果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù huán ā
分、无别、无断故。一切智智清净故不还、阿
luó hàn guǒqīngjìng bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng gù yù liú guǒqīng
罗汉果清净，不还、阿罗汉果清净故预流果清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù huán ā luó hàn
净。何以故？若一切智智清净，若不还、阿罗汉
guǒqīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
果清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
觉菩提清净故预流果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr
智清净，若独觉菩提清净，若预流果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨
xíngqīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故预流果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
何以故？若一切智智清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
清净，若预流果清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等
pú tí qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù yù liú guǒ
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故预流果

qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhū fó wú shàng
清静。何以故？若一切智智清静，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
正等菩提清静，若预流果清静，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清静故色清静，色

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清静故一来果清静。何以故？若一切智智清静，
ruò sè qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若色清静，若一来果清静，无二、无二分、无别、
wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shòu xiǎng xíng shí qīngjìng
无断故。一切智智清静故受、想、行、识清静，
shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù
受、想、行、识清静故一来果清静。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shòu xiǎng xíng shí qīngjìng ruò
若一切智智清静，若受、想、行、识清静，若
yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
一来果清静，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清静故眼处清静，眼处

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清静故一来果清静。何以故？若一切智智清静，
ruò yǎnchùqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若眼处清静，若一来果清静，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr bí shé shēn
别、无断故。一切智智清静故耳、鼻、舌、身、
yì chùqīngjìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù yī lái guǒ
意处清静，耳、鼻、舌、身、意处清静故一来果
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr bí shé
清静。何以故？若一切智智清静，若耳、鼻、舌、
shēn yì chùqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
身、意处清静，若一来果清静，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清静故色处清静，色处

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清**净**故**一**来**果**清**净**。何**以**故？若**一**切**智**智**清**净，
ruò sè chùqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若**色**处**清**净，若**一**来**果**清**净**，**无**二、**无**二分、**无**
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng xiāng wèi chù
别、**无**断故。**一**切**智**智**清**净故**声**、**香**、**味**、**触**、
fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù yī lái
法处**清**净，**声**、**香**、**味**、**触**、**法**处**清**净故**一**来
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng xiāng
果清**净**。何**以**故？若**一**切**智**智**清**净，若**声**、**香**、
wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr
味、**触**、**法**处**清**净，若**一**来**果**清**净**，**无**二、**无**二
fēn wú bié wú duàn gù
分、**无**别、**无**断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“**善**现，**一**切**智**智**清**净故**眼**界**清**净，**眼**界

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故**一**来**果**清**净**。何**以**故？若**一**切**智**智**清**净，
ruò yǎn jiè qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若**眼**界**清**净，若**一**来**果**清**净**，**无**二、**无**二分、**无**
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn
别、**无**断故。**一**切**智**智**清**净故**色**界、**眼**识界及**眼**
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéi
触、**眼**触为**缘**所**生**诸**受**清**净**，**色**界乃至**眼**触为
yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所**生**诸**受**清**净**故**一**来**果**清**净**。何**以**故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
一切**智**智**清**净，若**色**界乃至**眼**触为**缘**所**生**诸
shòuqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清**净**，若**一**来**果**清**净**，**无**二、**无**二分、**无**别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“**善**现，**一**切**智**智**清**净故**耳**界**清**净，**耳**界

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故**一**来**果**清**净**。何**以**故？若**一**切**智**智**清**净，
ruò ěr jiè qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若**耳**界**清**净，若**一**来**果**清**净**，**无**二、**无**二分、**无**

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故声界、耳识界及
ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng shēng jiè nǎi zhì ěr
耳触、耳触为缘所生诸受清净，声界乃至耳
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故一来果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng
若一切智智清净，若声界乃至耳触为缘所生
zhū shòu qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bí jiè qīng jìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò bí jiè qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若鼻界清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù xiāng jiè bí shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故香界、鼻识界及
bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng xiāng jiè nǎi zhì bí
鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，香界乃至鼻
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故一来果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng
若一切智智清净，若香界乃至鼻触为缘所生
zhū shòu qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shé jiè qīng jìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shé jiè qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若舌界清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé
别、无断故。一切智智清净故味界、舌识界及舌

chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
触、舌触为缘所生诸受清净，味界乃至舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故一来果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
一切智智清净，若味界乃至舌触为缘所生诸
shòu qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēn jiè qīng jìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shēn jiè qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若身界清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù chù jiè shēn shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故触界、身识界及
shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng chù jiè nǎi zhì shēn
身触、身触为缘所生诸受清净，触界乃至身
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故一来果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng
若一切智智清净，若触界乃至身触为缘所生
zhū shòu qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸受清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yì jiè qīng jìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yì jiè qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若意界清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì
别、无断故。一切智智清净故法界、意识界及意
chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi
触、意触为缘所生诸受清净，法界乃至意触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故一来果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若法界乃至意触为缘所生诸
shòuqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò dì jiè qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若地界清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng kōng
别、无断故。一切智智清净故水、火、风、空、
shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù yī lái
识界清净，水、火、风、空、识界清净故一来
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ huǒ
果清净。何以故？若一切智智清净，若水、火、
fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú
风、空、识界清净，若一来果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“善现，一切智智清净故无明清净，无明
qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò wú míngqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若无明清净，若一来果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xíng shí míng sè
别、无断故。一切智智清净故行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎoqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù yī lái
烦恼清净，行乃至老死愁叹苦烦恼清净故一来
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xíng nǎi zhì lǎo
果清净。何以故？若一切智智清净，若行乃至老

sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú
死愁叹苦忧恼清净，若一来果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bù shī bō luó mì duō qīng
“善现，一切智智清净故布施波罗蜜多清
jìng bù shī bō luó mì duō qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù
净，布施波罗蜜多清净故一来果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò bù shī bō luó mì duō qīng jìng ruò yī lái
若一切智智清净，若布施波罗蜜多清净，若一来
guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì
果清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智

zhì qīng jìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
智清净故净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō qīng jìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō qīng jìng gù yī lái guǒ
多清净，净戒乃至般若波罗蜜多清净故一来果

qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō
清净。何以故？若一切智智清净，若净戒乃至般
rě bō luó mì duō qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
若波罗蜜多清净，若一来果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù nèi kōng qīng jìng nèi kōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空

qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò nèi kōng qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若内空清净，若一来果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wài kōng nèi wài kōng
别、无断故。一切智智清净故外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng qīng jìng wài kōng nǎi zhì wú xìng
空、自性空、无性自性空清净，外空乃至无性

zì xìngkōngqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
自性空 清净故 一来果 清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng ruò yī lái
智 清净，若外空 乃至无性 自性空 清净，若一来
guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果 清净，无二、无二分、无别、无断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“善现，一切智智 清净故 真如 清净，真如

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故 一来果 清净。何以故？若一切智智 清净，
ruò zhēn rú qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若真如 清净，若一来果 清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū
别、无断 故。一切智智 清净故 法界、法性、不虛

wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì
法住、实际、虚空界、不思議界 清净，法界 乃至

bù sī yì jiè qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
不 思議界 清净故 一来果 清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò yī lái guǒ
智智 清净，若法界 乃至不 思議界 清净，若一来果

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善现，一切智智 清净故 苦圣谛 清净，苦

shèng dì qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
圣 谛 清净故 一来果 清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr
清净，若苦 圣 谛 清净，若一来果 清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí miè
无二分、无别、无断 故。一切智智 清净故 集、灭、

dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù yī lái guǒqīng
道 圣 谛 清净，集、灭、道 圣 谛 清净故 一来果清

jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng
净。何以故？若一切智智 清净，若集、灭、道 圣

dì qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
谛 清净，若一来果 清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静
lǜ qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
虑清净故一来果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若四静虑清净，若一来果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú liàng
分、无别、无断故。一切智智清净故四无量、
sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng gù yī lái
四无色定清净，四无量、四无色定清净故一来
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú liàng
果清净。何以故？若一切智智清净，若四无量、
sì wú sè dìngqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
四无色定清净，若一来果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuōqīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解
tuōqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
脱清净故一来果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò bā jiě tuōqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若八解脱清净，若一来果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā shèngchù
分、无别、无断故。一切智智清净故八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
九次第定、十遍处清净，八胜处、九次第定、
shí biànchùqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
十遍处清净故一来果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng
智清净，若八胜处、九次第定、十遍处清净，
ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
若一来果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhùqīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四
niànzhùqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
念住清净故一来果清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò sì niànzhù qīngjìng ruò yī lái guǒ qīngjìng wú èr wú
清淨，若四念住清淨，若一来果清淨，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèngduàn
二分、无别、无断故。一切智智清淨故四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào zhī qīng
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支清
jìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng gù yī lái guǒ qīngjìng
淨，四正断乃至八圣道支清淨故一来果清淨。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā
何以故？若一切智智清淨，若四正断乃至八
shèngdào zhī qīngjìng ruò yī lái guǒ qīngjìng wú èr wú èr fēn
圣道支清淨，若一来果清淨，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“善现，一切智智清淨故空解脱门清淨，
kōng jiě tuō mén qīngjìng gù yī lái guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
空解脱门清淨故一来果清淨。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuō mén qīngjìng ruò yī lái guǒ qīngjìng
智智清淨，若空解脱门清淨，若一来果清淨，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清淨故
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
无相、无愿解脱门清淨，无相、无愿解脱门
qīngjìng gù yī lái guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清淨故一来果清淨。何以故？若一切智智清淨，
ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng ruò yī lái guǒ qīngjìng wú
若无相、无愿解脱门清淨，若一来果清淨，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù pú sà shí dì qīngjìng pú
“善现，一切智智清淨故菩萨十地清淨，菩
sà shí dì qīngjìng gù yī lái guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
萨十地清淨故一来果清淨。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò pú sà shí dì qīngjìng ruò yī lái guǒ qīngjìng wú èr
智清淨，若菩萨十地清淨，若一来果清淨，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wǔ yǎnqīngjìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼

qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò wǔ yǎnqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若五眼清净，若一来果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù liù shéntōngqīngjìng liù
别、无断故。一切智智清净故六神通清净，六

shéntōngqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
神通清净故一来果清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò liù shéntōngqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr
清净，若六神通清净，若一来果清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十

lì qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
力清净故一来果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若佛十力清净，若一来果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ wèi
分、无别、无断故。一切智智清净故四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù
共法清净，四无所畏乃至十八佛不共法清净故

yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú
一来果清净。何以故？若一切智智清净，若四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú
所畏乃至十八佛不共法清净，若一来果清净，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，

wú wàng shī fǎ qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
无忘失法清净故一来果清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng
智智清净，若无忘失法清净，若一来果清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

héng zhù shě xìng qīng jìng héng zhù shě xìng qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng
恒住舍性清净，恒住舍性清净故一来果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò héng zhù shě xìng qīng jìng ruò
何以故？若一切智智清净，若恒住舍性清净，若

yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
一来果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè zhì qīng jìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
智清净故一来果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò yī qiè zhì qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若一切智清净，若一来果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù dào xiàng zhì
分、无别、无断故。一切智智清净故道相智、

yī qiè xiàng zhì qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng gù yī lái
一切相智清净，道相智、一切相智清净故一来

guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò dào xiàng zhì
果清净。何以故？若一切智智清净，若道相智、

yī qiè xiàng zhì qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
一切相智清净，若一来果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清

jìng yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù
净，一切陀罗尼门清净故一来果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng ruò yī lái
若一切智智清净，若一切陀罗尼门清净，若一来

guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì
果清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智

zhì qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng yī qiè sān mó dì mén qīng
智清净故一切三摩地门清净，一切三摩地门清

jìng gù yī lái guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò
净故一来果清净。何以故？若一切智智清净，若

yī qiè sān mó dì mén qīng jìng ruò yī lái guǒ qīng jìng wú èr wú èr
一切三摩地门清净，若一来果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
果清净故一来果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若预流果清净，若一来果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù huán ā
分、无别、无断故。一切智智清净故不还、阿
luó hàn guǒqīngjìng bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng gù yī lái guǒqīng
罗汉果清净，不还、阿罗汉果清净故一来果清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù huán ā luó hàn
净。何以故？若一切智智清净，若不还、阿罗汉
guǒqīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
果清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
觉菩提清净故一来果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr
智清净，若独觉菩提清净，若一来果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨
xíngqīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng gù yī lái guǒqīngjìng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故一来果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
何以故？若一切智智清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
清净，若一来果清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù yī lái guǒ
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故一来果
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhū fó wú shàng
清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng ruò yī lái guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
正等菩提清净，若一来果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò sè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若色清净，若不还果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shòu xiǎng xíng shí qīngjìng
无断故。一切智智清净故受、想、行、识清净，
shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù
受、想、行、识清净故不还果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shòu xiǎng xíng shí qīngjìng ruò
若一切智智清净，若受、想、行、识清净，若
bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
不还果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yǎnchùqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若眼处清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr bí shé shēn
别、无断故。一切智智清净故耳、鼻、舌、身、
yì chùqīngjìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù bù huán
意处清净，耳、鼻、舌、身、意处清净故不还
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr bí
果清净。何以故？若一切智智清净，若耳、鼻、
shé shēn yì chùqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
舌、身、意处清净，若不还果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò sè chùqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若色处清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng xiāng wèi chù
别、无断故。一切智智清净故声、香、味、触、
fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù bù huán
法处清净，声、香、味、触、法处清净故不还
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng xiāng
果清净。何以故？若一切智智清净，若声、香、
wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
味、触、法处清净，若不还果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yǎn jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若眼界清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn
别、无断故。一切智智清净故色界、眼识界及眼
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéi
触、眼触为缘所生诸受清净，色界乃至眼触为
yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故不还果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若色界乃至眼触为缘所生诸
shòuqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若不还果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò ěr jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若耳界清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故声界、耳识界及
ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr
耳触、耳触为缘所生诸受清净，声界乃至耳
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故不还果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若声界乃至耳触为缘所生
zhūshòuqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
诸受清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù
别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò bí jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若鼻界清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xiāng jiè bí shí jiè jí
别、无断故。一切智智清净故香界、鼻识界及
bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí
鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，香界乃至鼻
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù
触为缘所生诸受清净故不还果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若香界乃至鼻触为缘所生
zhūshòuqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
诸受清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù
别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shé jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若舌界清净，若不还果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé
别、无断故。一切智智清净故味界、舌识界及舌
chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
触、舌触为缘所生诸受清净，味界乃至舌触为
yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故不还果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
一切智智清净，若味界乃至舌触为缘所生诸
shòu qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若不还果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēn jiè qīng jìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shēn jiè qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
若身界清净，若不还果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù chù jiè shēn shí jiè
无别、无断故。一切智智清净故触界、身识界
jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng chù jiè nǎi zhì
及身触、身触为缘所生诸受清净，触界乃至
shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ
身触为缘所生诸受清净故不还果清净。何以
gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
故？若一切智智清净，若触界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
生诸受清净，若不还果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yì jiè qīng jìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò yì jiè qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
若意界清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì
别、无断故。一切智智清净故法界、意识界及意

chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi
触、意触为缘所生诸受清净，法界乃至意触为
yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò
缘所生诸受清净故不还果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若法界乃至意触为缘所生诸
shòuqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
受清净，若不还果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò dì jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若地界清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng kōng
别、无断故。一切智智清净故水、火、风、空、
shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù bù huán
识界清净，水、火、风、空、识界清净故不还
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ huǒ
果清净。何以故？若一切智智清净，若水、火、
fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
风、空、识界清净，若不还果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“善现，一切智智清净故无明清净，无明
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò wú míngqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
若无明清净，若不还果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xíng shí míng sè
无别、无断故。一切智智清净故行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎoqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù bù huán
忧恼清净，行乃至老死愁叹苦忧恼清净故不还

guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xíng nǎi zhì lǎo
果清净。何以故？若一切智智清净，若行乃至老
sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
死愁叹苦忧恼清净，若不还果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“善现，一切智智清净故布施波罗蜜多清
jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù
净，布施波罗蜜多清净故不还果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì duōqīngjìng ruò bù
若一切智智清净，若布施波罗蜜多清净，若不
huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī
还果清净，无二、无二分、无别、无断故。一
qiè zhì zhì qīngjìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
切智智清净故净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng gù bù
罗蜜多清净，净戒乃至般若波罗蜜多清净故不
huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jìng jiè nǎi
还果清净。何以故？若一切智智清净，若净戒乃
zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr
至般若波罗蜜多清净，若不还果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèi kōng qīngjìng nèi kōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò nèi kōng qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
若内空清净，若不还果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wài kōng nèi wài kōng
无别、无断故。一切智智清净故外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngqīngjìng wàikōng nǎi zhì wú xìng
空、自性空、无性自性空 清净，外空乃至无性
zì xìngkōngqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
自性空 清净故不 还果 清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng ruò bù huán
智 清净，若外空乃至无性自性空 清净，若不 还
guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果 清净，无二、无二分、无别、无断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“善现，一切智智 清净故 真如 清净，真如
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不 还果 清净。何以故？若一切智智 清净，
ruò zhēn rú qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn
若真如 清净，若不 还果 清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù
无别、无断 故。一切智智 清净故 法界、法性、不
xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì
法住、实际、虚空界、不思議界 清净，法界乃至
bù sī yì jiè qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
不思議界 清净故不 还果 清净。何以故？若一切
zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò bù huánguǒ
智智 清净，若法界乃至不思議界 清净，若不 还果
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善现，一切智智 清净故 苦圣 谛 清净，苦
shèng dì qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
圣 谛 清净故不 还果 清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr
智 清净，若苦圣 谛 清净，若不 还果 清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí miè
无二分、无别、无断 故。一切智智 清净故 集、灭、
dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù bù huánguǒ
道 圣 谛 清净，集、灭、道 圣 谛 清净故不 还果
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè dào
清净。何以故？若一切智智 清净，若集、灭、道

shèng dì qīng jìng ruò bù huánguǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
圣 谛 清 净 ， 若 不 还 果 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无
bié wú duàn gù
别 、 无 断 故 。

大般若波罗蜜多经卷第二百八十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí sān
大般若波罗蜜多经卷第二百八十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán xìn jiě pǐn dì sān shí sì zhī yī bǎi èr
初分难信解品第三十四之一百二

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì jìng lǜ qīng jìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静

lǜ qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
虑清净故不还果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò sì jìng lǜ qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若四静虑清净，若不还果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì wú liàng
分、无别、无断故。一切智智清净故四无量、

sì wú sè dìng qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng qīng jìng gù bù huán
四无色定清净，四无量、四无色定清净故不还

guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sì wú liàng
果清净。何以故？若一切智智清净，若四无量、

sì wú sè dìng qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
四无色定清净，若不还果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bā jiě tuō qīng jìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解

tuō qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
脱清净故不还果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò bā jiě tuō qīng jìng ruò bù huán guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若八解脱清净，若不还果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bā shèng chù
分、无别、无断故。一切智智清净故八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
九次第定、十遍处清净，八胜处、九次第定、

shí biàn chù qīng jìng gù bù huán guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
十遍处清净故不还果清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng
智清净，若八胜处、九次第定、十遍处清净，
ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
若不还果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhùqīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四

niànzhùqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
念住清净故不还果清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò sì niànzhùqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr
清净，若四念住清净，若不还果清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng gù bù huán
支清净，四正断乃至八圣道支清净故不还

guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn
果清净。何以故？若一切智智清净，若四正断

nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
乃至八圣道支清净，若不还果清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，

kōng jiě tuō mén qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
空解脱门清净故不还果清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuō mén qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng
智智清净，若空解脱门清净，若不还果清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
无相、无愿解脱门清净，无相、无愿解脱门

qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，

ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú
若无相、无愿解脱门清净，若不还果清净，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù pú sà shí dì qīngjìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩
sà shí dì qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
萨十地清净故不还果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò pú sà shí dì qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú
智清净，若菩萨十地清净，若不还果清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wǔ yǎnqīngjìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼
qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
清净故不还果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò wǔ yǎnqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若五眼清净，若不还果清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù liù shéntōngqīngjìng liù
别、无断故。一切智智清净故六神通清净，六
shéntōngqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
神通清净故不还果清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò liù shéntōngqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr
清净，若六神通清净，若不还果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十
lì qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
力清净故不还果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若佛十力清净，若不还果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ wèi
分、无别、无断故。一切智智清净故四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù
共法清净，四无所畏乃至十八佛不共法清净故
bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú
不还果清净。何以故？若一切智智清净，若四无
suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng
所畏乃至十八佛不共法清净，若不还果清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，

wú wàng shī fǎ qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
无忘失法清净故不还果清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng
智智清净，若无忘失法清净，若不还果清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù
无二、无二分、无别、无断故。一切智智清净故

héngzhù shěxìngqīngjìng héngzhù shěxìngqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng
恒住舍性清净，恒住舍性清净故不还果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò héngzhù shěxìngqīngjìng ruò
何以故？若一切智智清净，若恒住舍性清净，若

bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
不还果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
智清净故不还果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若一切智清净，若不还果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dàoxiàng zhì
分、无别、无断故。一切智智清净故道相智、

yī qiè xiàng zhì qīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù bù
一切相智清净，道相智、一切相智清净故不

huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dàoxiàng
还果清净。何以故？若一切智智清净，若道相

zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú
智、一切相智清净，若不还果清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清

jìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù
净，一切陀罗尼门清净故不还果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng ruò bù
若一切智智清净，若一切陀罗尼门清净，若不

huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī
还果清净，无二、无二分、无别、无断故。一
qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng yī qiè sān mó dì
切智智清净故一切三摩地门清净，一切三摩地
ménqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
门清净故不还果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú
净，若一切三摩地门清净，若不还果清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
果清净故不还果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若预流果清净，若不还果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī lái ā luó
分、无别、无断故。一切智智清净故一来、阿罗
hànguǒqīngjìng yī lái ā luó hànguǒqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng
汉果清净，一来、阿罗汉果清净故不还果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī lái ā luó hànguǒqīng
何以故？若一切智智清净，若一来、阿罗汉果清
jìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
净，若不还果清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
觉菩提清净故不还果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò bù huánguǒqīngjìng wú
智清净，若独觉菩提清净，若不还果清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨
xíngqīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng gù bù huánguǒqīngjìng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故不还果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
何以故？若一切智智清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīng jìng ruò bù huánguǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
清净，若不还果清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù zhū fó wú shàng zhèng děng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīng jìng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng gù bù huánguǒ
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故不还果
qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò zhū fó wú shàng
清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛无上
zhèng děng pú tí qīng jìng ruò bù huánguǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
正等菩提清净，若不还果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

fù cì shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè qīng jìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò sè qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
净，若色清净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shòu xiǎng xíng
无别、无断故。一切智智清净故受、想、行、
shí qīng jìng shòu xiǎng xíng shí qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng
识清净，受、想、行、识清净故阿罗汉果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò shòu xiǎng xíng shí
何以故？若一切智智清净，若受、想、行、识
qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
清净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yǎn chù qīng jìng yǎn chù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处

qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yǎn chù qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若眼处清净，若阿罗汉果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù ěr bí shé
分、无别、无断故。一切智智清净故耳、鼻、舌、
shēn yì chù qīng jìng ěr bí shé shēn yì chù qīng jìng gù
身、意处清净，耳、鼻、舌、身、意处清净故
ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò ěr
阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清净，若耳、
bí shé shēn yì chù qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr
鼻、舌、身、意处清净，若阿罗汉果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè chù qīng jìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò sè chù qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若色处清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēng xiāng
分、无别、无断故。一切智智清净故声、香、
wèi chù fǎ chù qīng jìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù qīng
味、触、法处清净，声、香、味、触、法处清
jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng
净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng
若声、香、味、触、法处清净，若阿罗汉果清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yǎn jiè qīng jìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界
qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yǎn jiè qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若眼界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè jiè yǎn shí
分、无别、无断故。一切智智清净故色界、眼识
jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng sè jiè nǎi zhì
界及眼触、眼触为缘所生诸受清净，色界乃至
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé
眼触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。何

yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán
以故？若一切智智清净，若色界乃至眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界
qīngjìng gù ā luó hàn guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò ěr jiè qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr wú èr
净，若耳界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng jiè ěr
分、无别、无断故。一切智智清净故声界、耳
shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng shēng jiè
识界及耳触、耳触为缘所生诸受清净，声界
nǎi zhì ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù ā luó hàn guǒ qīngjìng
乃至耳触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi
何以故？若一切智智清净，若声界乃至耳触为
yuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr wú
缘所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīngjìng gù ā luó hàn guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò bí jiè qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr wú èr
净，若鼻界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xiāng jiè bí
分、无别、无断故。一切智智清净故香界、鼻
shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng xiāng jiè nǎi
识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，香界乃
zhì bí chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng gù ā luó hàn guǒ qīngjìng
至鼻触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi
何以故？若一切智智清净，若香界乃至鼻触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
缘所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界

qīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò shé jiè qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若舌界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wèi jiè shé shí
分、无别、无断故。一切智智清净故味界、舌识

jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng wèi jiè nǎi zhì
界及舌触、舌触为缘所生诸受清净，味界乃至

shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé
舌触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。何

yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán
以故？若一切智智清净，若味界乃至舌触为缘

suǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界

qīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò shēn jiè qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若身界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù chù jiè shēn
分、无别、无断故。一切智智清净故触界、身

shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng chù jiè
识界及身触、身触为缘所生诸受清净，触界

nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng
乃至身触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi
何以故？若一切智智清净，若触界乃至身触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú
缘所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yì jiè qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若意界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè yì shí
分、无别、无断故。一切智智清净故法界、意识
jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì
界及意触、意触为缘所生诸受清净，法界乃至
yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé
意触为缘所生诸受清净故阿罗汉果清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán
以故？若一切智智清净，若法界乃至意触为缘
suǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò dì jiè qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若地界清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng
分、无别、无断故。一切智智清净故水、火、风、
kōng shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù
空、识界清净，水、火、风、空、识界清净故
ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ
阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清净，若水、
huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú
火、风、空、识界清净，若阿罗汉果清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“善现，一切智智清净故无明清净，无明

qīngjìng gù ā luó hànǔǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清**净**故**阿罗汉果**清**净**。何以故？若**一切智智**清
jìng ruò wú míngqīngjìng ruò ā luó hànǔǒqīngjìng wú èr wú èr
净，若**无明**清**净**，若**阿罗汉果**清**净**，**无二、无二**
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xíng shí míng
分、无别、无断故。**一切智智**清**净**故**行、识、名**
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁
tàn kǔ yōunǎoqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù
叹苦忧**恼**清**净**，**行**乃至**老死**愁**叹苦**忧**恼**清**净**故
ā luó hànǔǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xíng
阿罗汉果清**净**。何以故？若**一切智智**清**净**，若**行**
nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng ruò ā luó hànǔǒqīngjìng
乃至**老死**愁**叹苦**忧**恼**清**净**，若**阿罗汉果**清**净**，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“**善现**，**一切智智**清**净**故**布施波罗蜜多**清
jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù ā luó hànǔǒqīngjìng hé yǐ gù
净，**布施波罗蜜多**清**净**故**阿罗汉果**清**净**。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì duōqīngjìng ruò ā luó
若**一切智智**清**净**，若**布施波罗蜜多**清**净**，若**阿罗**
hànǔǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
汉果清**净**，**无二、无二分、无别、无断**故。**一切**
zhì zhì qīngjìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
智智清**净**故**净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗**
mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng gù ā luó
蜜多清**净**，**净戒**乃至**般若波罗蜜多**清**净**故**阿罗**
hànǔǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jìng jiè nǎi
汉果清**净**。何以故？若**一切智智**清**净**，若**净戒**乃
zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng ruò ā luó hànǔǒqīngjìng wú èr
至般若波罗蜜多清**净**，若**阿罗汉果**清**净**，**无二、**
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèi kōngqīngjìng nèi kōng
“**善现**，**一切智智**清**净**故**内空**清**净**，**内空**
qīngjìng gù ā luó hànǔǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故**阿罗汉果**清**净**。何以故？若**一切智智**清

jìng ruò nèi kōng qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若内空清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wài kōng nèi
分、无别、无断故。一切智智清净故外空、内
wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng qīng jìng wài kōng nǎi zhì
无性空、自性空、无性自性空清净，外空乃至
wú xìng zì xìng kōng qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò
无性自性空清净故阿罗汉果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qīng jìng
一切智智清净，若外空乃至无性自性空清净，
ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
若阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù zhēn rú qīng jìng zhēn rú
“善现，一切智智清净故真如清净，真如

qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò zhēn rú qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若真如清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fǎ jiè fǎ xìng
分、无别、无断故。一切智智清净故法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīng jìng fǎ jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界清净，法界
nǎi zhì bù sī yì jiè qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù
乃至不思議界清净故阿罗汉果清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīng jìng ruò
若一切智智清净，若法界乃至不思議界清净，若
ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù kǔ shèng dì qīng jìng kǔ
“善现，一切智智清净故苦圣谛清净，苦

shèng dì qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
圣 谛 清 净 故 阿 罗 汉 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智
zhì qīng jìng ruò kǔ shèng dì qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú
智 清 净 ， 若 苦 圣 谛 清 净 ， 若 阿 罗 汉 果 清 净 ， 无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù jí
二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 集 、
miè dào shèng dì qīng jìng jí miè dào shèng dì qīng jìng gù ā luó
灭 、 道 圣 谛 清 净 ， 集 、 灭 、 道 圣 谛 清 净 故 阿 罗
hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò jí miè
汉 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 集 、 灭 、
dào shèng dì qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
道 圣 谛 清 净 ， 若 阿 罗 汉 果 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、
wú bié wú duàn gù
无 别 、 无 断 故 。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì jìng lǜ qīng jìng sì jìng
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 四 静 虑 清 净 ， 四 静
lǜ qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
虑 清 净 故 阿 罗 汉 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智
qīng jìng ruò sì jìng lǜ qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr
清 净 ， 若 四 静 虑 清 净 ， 若 阿 罗 汉 果 清 净 ， 无 二 、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì wú liàng
无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 四 无 量 、
sì wú sè dìng qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng qīng jìng gù ā luó
四 无 色 定 清 净 ， 四 无 量 、 四 无 色 定 清 净 故 阿 罗
hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sì wú liàng
汉 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 四 无 量 、
sì wú sè dìng qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
四 无 色 定 清 净 ， 若 阿 罗 汉 果 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、
wú bié wú duàn gù
无 别 、 无 断 故 。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bā jiě tuō qīng jìng bā jiě
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 八 解 脱 清 净 ， 八 解
tuō qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
脱 清 净 故 阿 罗 汉 果 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智
qīng jìng ruò bā jiě tuō qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr
清 净 ， 若 八 解 脱 清 净 ， 若 阿 罗 汉 果 清 净 ， 无 二 、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bā shèng
无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 八 胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì
处、九次第定、十遍处清净，八胜处、九次第
dìng shí biànchùqīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
定、十遍处清净故阿罗汉果清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīng
切智智清净，若八胜处、九次第定、十遍处清
jìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhùqīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四
niànzhùqīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
念住清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò sì niànzhùqīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr
智清净，若四念住清净，若阿罗汉果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng gù ā luó hàn
支清净，四正断乃至八圣道支清净故阿罗汉
guǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn
果清净。何以故？若一切智智清净，若四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīngjìng wú èr
乃至八圣道支清净，若阿罗汉果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，
kōng jiě tuō mén qīngjìng gù ā luó hànguǒqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
空解脱门清净故阿罗汉果清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuō mén qīngjìng ruò ā luó hànguǒqīng
切智智清净，若空解脱门清净，若阿罗汉果清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng
净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智清
jìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě
净故无相、无愿解脱门清净，无相、无愿解

tuō mén qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
脱门清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智
zhì qīng jìng ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng ruò ā luó hàn
智清净，若无相、无愿解脱门清净，若阿罗汉
guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩

sà shí dì qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè
萨十地清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切
zhì zhì qīng jìng ruò pú sà shí dì qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng
智智清净，若菩萨十地清净，若阿罗汉果清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼

qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò wǔ yǎn qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr wú èr
净，若五眼清净，若阿罗汉果清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù liù shén tōng qīng
分、无别、无断故。一切智智清净故六神通清
jìng liù shén tōng qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò
净，六神通清净故阿罗汉果清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò liù shén tōng qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng
一切智智清净，若六神通清净，若阿罗汉果清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fó shí lì qīng jìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十

lì qīng jìng gù ā luó hàn guǒ qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
力清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智
qīng jìng ruò fó shí lì qīng jìng ruò ā luó hàn guǒ qīng jìng wú èr
清净，若佛十力清净，若阿罗汉果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sì wú suǒ
无二分、无别、无断故。一切智智清净故四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīng
佛不共法清净，四无所畏乃至十八佛不共法清
jìng gù ā luó hànguǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清净，
ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò ā luó hàn
若四无所畏乃至十八佛不共法清净，若阿罗汉
guǒ qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，
wú wàng shī fǎ qīngjìng gù ā luó hànguǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī
无忘失法清净故阿罗汉果清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò ā luó hànguǒ qīng
切智智清净，若无忘失法清净，若阿罗汉果清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng
净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智清
jìng gù héngzhù shěxìng qīngjìng héngzhù shěxìng qīngjìng gù ā luó hànguǒ
净故恒住舍性清净，恒住舍性清净故阿罗汉果
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò héngzhù shěxìng
清净。何以故？若一切智智清净，若恒住舍性
qīngjìng ruò ā luó hànguǒ qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
清净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切
zhì qīngjìng gù ā luó hànguǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
智清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò ā luó hànguǒ qīngjìng wú èr
清净，若一切智清净，若阿罗汉果清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dào xiàng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故道相
zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù
智、一切相智清净，道相智、一切相智清净故
ā luó hànguǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dào
阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清净，若道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng ruò ā luó hànguǒ qīngjìng wú èr
相智、一切相智清净，若阿罗汉果清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清

jìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù ā luó hànǔōqīngjìng hé yǐ gù
净，一切陀罗尼门清净故阿罗汉果清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng ruò ā luó
若一切智智清净，若一切陀罗尼门清净，若阿罗

hànǔōqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
汉果清净，无二、无二分、无别、无断故。一切

zhì zhì qīngjìng gù yī qiè sān mó dì ménqīngjìng yī qiè sān mó dì mén
智智清净故一切三摩地门清净，一切三摩地门

qīngjìng gù ā luó hànǔōqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò yī qiè sān mó dì ménqīngjìng ruò ā luó hànǔōqīngjìng wú
净，若一切三摩地门清净，若阿罗汉果清净，无

èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流

guǒqīngjìng gù ā luó hànǔōqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
果清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò ā luó hànǔōqīngjìng wú èr
清净，若预流果清净，若阿罗汉果清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī lái
无二分、无别、无断故。一切智智清净故一来、

bù huánǔōqīngjìng yī lái bù huánǔōqīngjìng gù ā luó hànǔōqīng
不还果清净，一来、不还果清净故阿罗汉果清

jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī lái bù huánǔō
净。何以故？若一切智智清净，若一来、不还果

qīngjìng ruò ā luó hànǔōqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
清净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独

jué pú tí qīngjìng gù ā luó hànǔōqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
觉菩提清净故阿罗汉果清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng
智智清净，若独觉菩提清净，若阿罗汉果清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨

xíngqīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng gù ā luó hàn guǒ qīng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故阿罗汉果清

jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē
净。何以故？若一切智智清净，若一切菩萨摩诃

sà xíngqīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr wú èr fēn wú
萨行清净，若阿罗汉果清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù
别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù ā luó hàn
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故阿罗汉

guǒ qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhū fó wú
果清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛无

shàngzhèngděng pú tí qīngjìng ruò ā luó hàn guǒ qīngjìng wú èr
上正等菩提清净，若阿罗汉果清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò sè qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn
净，若色清净，若独觉菩提清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shòu xiǎng xíng
无别、无断故。一切智智清净故受、想、行、

shí qīngjìng shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng
识清净，受、想、行、识清净故独觉菩提清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shòu xiǎng xíng shí
何以故？若一切智智清净，若受、想、行、识

qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
清净，若独觉菩提清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yǎnchùqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若眼处清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr bí shé
分、无别、无断故。一切智智清净故耳、鼻、舌、
shēn yì chùqīngjìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù
身、意处清净，耳、鼻、舌、身、意处清净故
dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr
独觉菩提清净。何以故？若一切智智清净，若耳、
bí shé shēn yì chùqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
鼻、舌、身、意处清净，若独觉菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò sè chùqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若色处清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng xiāng
分、无别、无断故。一切智智清净故声、香、
wèi chù fǎ chùqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīng
味、触、法处清净，声、香、味、触、法处清
jìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清净，
ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò dú jué pú tí qīng
若声、香、味、触、法处清净，若独觉菩提清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò yǎn jiè qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若眼界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè jiè yǎn shí
分、无别、无断故。一切智智清净故色界、眼识
jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng sè jiè nǎi zhì
界及眼触、眼触为缘所生诸受清净，色界乃至
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé
眼触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán
以故？若一切智智清净，若色界乃至眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù ěr jiè qīng jìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò ěr jiè qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若耳界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēng jiè ěr
分、无别、无断故。一切智智清净故声界、耳
shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng shēng jiè
识界及耳触、耳触为缘所生诸受清净，声界
nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng
乃至耳触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi
何以故？若一切智智清净，若声界乃至耳触为
yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú
缘所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bí jiè qīng jìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò bí jiè qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若鼻界清净，若独觉菩提清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù xiāng jiè bí
分、无别、无断故。一切智智清净故香界、鼻
shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng xiāng jiè nǎi
识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受清净，香界乃
zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng
至鼻触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi
何以故？若一切智智清净，若香界乃至鼻触为
yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú
缘所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shé jiè qīng jìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò shé jiè qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若舌界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wèi jiè shé shí
分、无别、无断故。一切智智清净故味界、舌识
jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng wèi jiè nǎi zhì
界及舌触、舌触为缘所生诸受清净，味界乃至
shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé
舌触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán
以故？若一切智智清净，若味界乃至舌触为缘
suǒ shēng zhū shòu qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù shēn jiè qīng jìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò shēn jiè qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若身界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù chù jiè shēn
分、无别、无断故。一切智智清净故触界、身

shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng chù jiè
识界及身触、身触为缘所生诸受清净，触界
nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng
乃至身触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò chù jiè nǎi zhì shēnchùwéi
何以故？若一切智智清净，若触界乃至身触为
yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú
缘所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yì jiè qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若意界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè yì shí
分、无别、无断故。一切智智清净故法界、意识
jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì
界及意触、意触为缘所生诸受清净，法界乃至
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé
意触为缘所生诸受清净故独觉菩提清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuán
以故？若一切智智清净，若法界乃至意触为缘
suǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
所生诸受清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò dì jiè qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若地界清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng
分、无别、无断故。一切智智清净故水、火、风、
kōng shí jiè qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù
空、识界清净，水、火、风、空、识界清净故

dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ
独觉菩提清净。何以故？若一切智智清净，若水、
huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú
火、风、空、识界清净，若独觉菩提清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“善现，一切智智清净故无明清净，无明
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò wú míngqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若无明清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xíng shí míng
分、无别、无断故。一切智智清净故行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁
tàn kǔ yōunǎoqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù
叹苦忧恼清净，行乃至老死愁叹苦忧恼清净故
dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xíng
独觉菩提清净。何以故？若一切智智清净，若行
nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng
乃至老死愁叹苦忧恼清净，若独觉菩提清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“善现，一切智智清净故布施波罗蜜多清
jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù
净，布施波罗蜜多清净故独觉菩提清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì duōqīngjìng ruò dú jué
若一切智智清净，若布施波罗蜜多清净，若独觉
pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。一切
zhì zhì qīngjìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
智智清净故净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng gù dú jué
蜜多清净，净戒乃至般若波罗蜜多清净故独觉
pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jìng jiè nǎi
菩提清净。何以故？若一切智智清净，若净戒乃

zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
至般若波罗蜜多清净，若独觉菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèikōngqīngjìng nèikōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò nèikōngqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若内空清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wàikōng nèi
分、无别、无断故。一切智智清净故外空、内
wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngqīngjìng wàikōng nǎi zhì
无性空、自性空、无性自性空清净，外空乃至
wú xìng zì xìngkōngqīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
无性自性空清净故独觉菩提清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng
一切智智清净，若外空乃至无性自性空清净，
ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
若独觉菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“善现，一切智智清净故真如清净，真如
qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò zhēn rú qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr
净，若真如清净，若独觉菩提清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng
分、无别、无断故。一切智智清净故法界、法性、
bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界清净，法界

nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù
乃至不^{nǎi}思^{bù}议^{sī}界^{yì}清^{jiè}净^{qīngjìng}故^{gù}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{hé}。何^{yǐ}以^{gù}故[?]?

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò
若^{ruò}一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}法^{fǎ}界^{jiè}乃^{nǎi}至^{zhì}不^{bù}思^{sī}议^{yì}界^{jiè}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}
dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{wú}，无^{wú}二^{èr}、无^{wú}二^{èr}分^{fēn}、无^{wú}别^{bié}、无^{wú}断^{duàn}故^{gù}。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善^{shànxiàn}现^{xiàn}，一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}苦^{kǔ}圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{kǔ}，苦^{kǔ}

shèng dì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{hé}。何^{yǐ}以^{gù}故[?]? 若^{ruò}一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}
zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú
智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}苦^{kǔ}圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{wú}，无^{wú}
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí
二^{èr}、无^{wú}二^{èr}分^{fēn}、无^{wú}别^{bié}、无^{wú}断^{duàn}故^{gù}。一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{gù}集^{jí}、

miè dào shèng dì qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù dú jué
灭^{miè}、道^{dào}圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{jí}，集^{jí}、灭^{miè}、道^{dào}圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}独^{dú}觉^{jué}
pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè
菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{hé}。何^{yǐ}以^{gù}故[?]? 若^{ruò}一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}集^{jí}、灭^{miè}、
dào shèng dì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn
道^{dào}圣^{shèng}谛^{dì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{wú}，无^{wú}二^{èr}、无^{wú}二^{èr}分^{fēn}、
wú bié wú duàn gù
无^{wú}别^{bié}、无^{wú}断^{duàn}故^{gù}。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善^{shànxiàn}现^{xiàn}，一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}四^{sì}静^{jìng}虑^{lǜ}清^{qīngjìng}净^{sì}，四^{sì}静^{jìng}

lǜ qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
虑^{lǜ}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{hé}。何^{yǐ}以^{gù}故[?]? 若^{ruò}一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}
qīngjìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}四^{sì}静^{jìng}虑^{lǜ}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{wú}，无^{wú}二^{èr}、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú liàng
无^{wú}二^{èr}分^{fēn}、无^{wú}别^{bié}、无^{wú}断^{duàn}故^{gù}。一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{gù}四^{sì}无^{wú}量^{liàng}、
sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng gù dú jué
四^{sì}无^{wú}色^{sè}定^{dìng}清^{qīngjìng}净^{sì}，四^{sì}无^{wú}量^{liàng}、四^{sì}无^{wú}色^{sè}定^{dìng}清^{qīngjìng}净^{gù}故^{gù}独^{dú}觉^{jué}
pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú liàng
菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{hé}。何^{yǐ}以^{gù}故[?]? 若^{ruò}一^{yī}切^{qiè}智^{zhì}智^{zhì}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}四^{sì}无^{wú}量^{liàng}、
sì wú sè dìngqīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn
四^{sì}无^{wú}色^{sè}定^{dìng}清^{qīngjìng}净^{ruò}，若^{ruò}独^{dú}觉^{jué}菩^{pú}提^{tí}清^{qīngjìng}净^{wú}，无^{wú}二^{èr}、无^{wú}二^{èr}分^{fēn}、
wú bié wú duàn gù
无^{wú}别^{bié}、无^{wú}断^{duàn}故^{gù}。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解

tuō qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
解脱清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò bā jiě tuō qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
清净，若八解脱清净，若独觉菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā shèng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì
处、九次第定、十遍处清净，八胜处、九次第

dìng shí biànchù qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī
定、十遍处清净故独觉菩提清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīng
切智智清净，若八胜处、九次第定、十遍处清

jìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
净，若独觉菩提清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhù qīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四

niànzhù qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
念住清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智

zhì qīngjìng ruò sì niànzhù qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
智清净，若四念住清净，若独觉菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng gù dú jué pú
支清净，四正断乃至八圣道支清净故独觉菩

tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn
提清净。何以故？若一切智智清净，若四正断

nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
乃至八圣道支清净，若独觉菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，

kōng jiě tuō mén qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
空解脱门清净故独觉菩提清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīng jìng ruò kōng jiě tuō mén qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng
切智智清净，若空解脱门清净，若独觉菩提清

jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng
净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智清

jìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng wú xiàng wú yuàn jiě
净故无相、无愿解脱门清净，无相、无愿解

tuō mén qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
解脱门清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng jìng ruò dú jué pú
智清净，若无相、无愿解脱门清净，若独觉菩

tí qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩

sà shí dì qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè
萨十地清净故独觉菩提清净。何以故？若一切

zhì zhì qīng jìng ruò pú sà shí dì qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng
智智清净，若菩萨十地清净，若独觉菩提清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼

qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò wǔ yǎn qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr
净，若五眼清净，若独觉菩提清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù liù shéntōng qīng
分、无别、无断故。一切智智清净故六神通清

jìng liù shéntōng qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò
净，六神通清净故独觉菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò liù shéntōng qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng
一切智智清净，若六神通清净，若独觉菩提清

jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù fó shí lì qīng jìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十

lì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
力 清 净 故 独 觉 菩 提 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智
qīngjìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
清 净 ， 若 佛 十 力 清 净 ， 若 独 觉 菩 提 清 净 ， 无 二 、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ
无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清 净 故 四 无 所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏 、 四 无 碍 解 、 大 慈 、 大 悲 、 大 喜 、 大 舍 、 十 八
fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīng
佛 不 共 法 清 净 ， 四 无 所 畏 乃 至 十 八 佛 不 共 法 清
jìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
净 故 独 觉 菩 提 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ，
ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò dú jué pú
若 四 无 所 畏 乃 至 十 八 佛 不 共 法 清 净 ， 若 独 觉 菩
tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 无 忘 失 法 清 净 ，
wú wàng shī fǎ qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī
无 忘 失 法 清 净 故 独 觉 菩 提 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò dú jué pú tí qīng
切 智 智 清 净 ， 若 无 忘 失 法 清 净 ， 若 独 觉 菩 提 清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng
净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智 清
jìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng héngzhù shěxìngqīngjìng gù dú jué pú tí
净 故 恒 住 舍 性 清 净 ， 恒 住 舍 性 清 净 故 独 觉 菩 提
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò héngzhù shěxìng
清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ， 若 恒 住 舍 性
qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
清 净 ， 若 独 觉 菩 提 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、
wú duàn gù
无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 一 切 智 清 净 ， 一 切
zhì qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
智 清 净 故 独 觉 菩 提 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智
qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng wú èr
清 净 ， 若 一 切 智 清 净 ， 若 独 觉 菩 提 清 净 ， 无 二 、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù dào xiàng
无二分、无别、无断故。一切智智清净故道相
zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng gù
智、一切相智清净，道相智、一切相智清净故
dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò dào
独觉菩提清净。何以故？若一切智智清净，若道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr
相智、一切相智清净，若独觉菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清
jìng yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù
净，一切陀罗尼门清净故独觉菩提清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng ruò dú jué
若一切智智清净，若一切陀罗尼门清净，若独觉
pú tí qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。一切
zhì zhì qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén qīng jìng yī qiè sān mó dì mén
智智清净故一切三摩地门清净，一切三摩地门
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清
jìng ruò yī qiè sān mó dì mén qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú
净，若一切三摩地门清净，若独觉菩提清净，无
èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒ qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
果清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智
qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr
清净，若预流果清净，若独觉菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī lái
无二分、无别、无断故。一切智智清净故一来、
bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
不还、阿罗汉果清净，一来、不还、阿罗汉果
qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
清净故独觉菩提清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng ruò dú jué pú tí
净，若一来、不还、阿罗汉果清净，若独觉菩提
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨

xíng qīng jìng yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng gù dú jué pú tí qīng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故独觉菩提清

jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē
净。何以故？若一切智智清净，若一切菩萨摩诃

sà xíng qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr wú èr fēn wú
萨行清净，若独觉菩提清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù
别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù zhū fó wú shàng zhèng děng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīng jìng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng gù dú jué pú
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故独觉菩

tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò zhū fó wú
提清净。何以故？若一切智智清净，若诸佛无

shàng zhèng děng pú tí qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng wú èr
上正等菩提清净，若独觉菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

大般若波罗蜜多经卷第二百八十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí sì
大般若波罗蜜多经卷第二百八十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán xìn jiě pǐn dì sān shí sì zhī yī bǎi sān
初分难信解品第三十四之一百三

fù cì shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè qīng jìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīng jìng ruò sè qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng
切智智清净，若色清净，若一切菩萨摩诃萨行清

jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng
净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智清

jìng gù shòu xiǎng xíng shí qīng jìng shòu xiǎng xíng shí qīng
净故受、想、行、识清净，受、想、行、识清

jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò shòu xiǎng xíng shí qīng jìng ruò yī qiè pú sà
智清净，若受、想、行、识清净，若一切菩萨

mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yǎn chù qīng jìng yǎn chù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处

qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīng jìng ruò yǎn chù qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若眼处清净，若一切菩萨摩诃萨行

qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智

qīng jìng gù ěr bí shé shēn yì chù qīng jìng ěr bí shé
清净故耳、鼻、舌、身、意处清净，耳、鼻、舌、

shēn yì chù qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù
身、意处清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng
若一切智智清净，若耳、鼻、舌、身、意处清净，
ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè chùqīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若色处清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng shēng xiāng
清净故声、香、味、触、法处清净，声、香、
wèi chù fǎ chùqīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé
味、触、法处清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何
yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng xiāng wèi chù
以故？若一切智智清净，若声、香、味、触、
fǎ chùqīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú
法处清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò yǎn jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若眼界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净故色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸
shòuqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù
受清净，色界乃至眼触为缘所生诸受清净故
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智

qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò
清净，若色界乃至眼触为缘所生诸受清净，若
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若耳界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhū
清净故声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸
shòuqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù
受清净，声界乃至耳触为缘所生诸受清净故
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
清净，若声界乃至耳触为缘所生诸受清净，
ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò bí jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若鼻界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhū
清净故香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸
shòuqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù
受清净，香界乃至鼻触为缘所生诸受清净故

yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
清净，若香界乃至鼻触为缘所生诸受清净，
ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò shé jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若舌界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净故味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸
shòuqīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù
受清净，味界乃至舌触为缘所生诸受清净故
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò
清净，若味界乃至舌触为缘所生诸受清净，若
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēn jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若身界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēng
清净故触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhūshòuqīngjìng chùjiè nǎizhìshēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng
诸受清净，触界乃至身触为缘所生诸受清净
gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò chùjiè nǎizhìshēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò
清净，若触界乃至身触为缘所生诸受清净，若
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò yì jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若意界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīngjìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhū
清净故法界、意识界及意触、意触为缘所生诸
shòuqīngjìng fǎ jiè nǎizhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù
受清净，法界乃至意触为缘所生诸受清净故
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì
一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智
qīngjìng ruò fǎ jiè nǎizhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng ruò
清净，若法界乃至意触为缘所生诸受清净，若
yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界
qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīngjìng ruò dì jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若地界清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智

qīng jìng gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīng jìng shuǐ huǒ
清 净 故 水、火、风、空、识 界 清 净，水、火、
fēng kōng shí jiè qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng
风、空、识 界 清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò shuǐ huǒ fēng kōng
何 以 故？若 一 切 智 智 清 净，若 水、火、风、空、
shí jiè qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú
识 界 清 净，若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净，无 二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二 分、无 别、无 断 故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù wú míng qīng jìng wú míng
“善 现，一 切 智 智 清 净 故 无 明 清 净，无 明
qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净。何 以 故？若 一
qiè zhì zhì qīng jìng ruò wú míng qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切 智 智 清 净，若 无 明 清 净，若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清 净，无 二、无 二 分、无 别、无 断 故。一 切 智 智
qīng jìng gù xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
清 净 故 行、识、名 色、六 处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
有、生、老 死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净，行 乃 至 老 死 愁
tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ
叹 苦 忧 恼 清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净。何 以
gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
故？若 一 切 智 智 清 净，若 行 乃 至 老 死 愁 叹 苦 忧
nǎo qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr
恼 清 净，若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净，无 二、无 二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无 别、无 断 故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù bù shī bō luó mì duō qīng
“善 现，一 切 智 智 清 净 故 布 施 波 罗 蜜 多 清
jìng bù shī bō luó mì duō qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng
净，布 施 波 罗 蜜 多 清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò bù shī bō luó mì duō
净。何 以 故？若 一 切 智 智 清 净，若 布 施 波 罗 蜜 多
qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr fēn
清 净，若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净，无 二、无 二 分、

wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù jìng jiè ān rěn jīng
无别、无断故。一切智智清净故净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō qīng jìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō
进、静虑、般若波罗蜜多清净，净戒乃至般若波
luó mì duō qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù
罗蜜多清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō qīng
若一切智智清净，若净戒乃至般若波罗蜜多清
jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr fēn
净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù nèi kōng qīng jìng nèi kōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空
qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一
qiè zhì zhì qīng jìng ruò nèi kōng qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若内空清净，若一切菩萨摩诃萨行
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智
qīng jìng gù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
清净故外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
qīng jìng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qīng jìng gù yī qiè pú sà mó
清净，外空乃至无性自性空清净故一切菩萨摩
hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò wài kōng
诃萨行清净。何以故？若一切智智清净，若外空
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng
乃至无性自性空清净，若一切菩萨摩诃萨行清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù zhēn rú qīng jìng zhēn rú
“善现，一切智智清净故真如清净，真如

qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一

qiè zhì zhì qīngjìng ruòzhēn rú qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切 智 智 清 净 ， 若 真 如 清 净 ， 若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。 一 切 智 智

qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
清 净 故 法 界 、 法 性 、 不 虚 妄 性 、 不 变 异 性 、 平

děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等 性 、 离 生 性 、 法 定 、 法 住 、 实 际 、 虚 空 界 、

bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng gù yī qiè
不 思 议 界 清 净 ， 法 界 乃 至 不 思 议 界 清 净 故 一 切

pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净 。 何 以 故 ？ 若 一 切 智 智 清 净 ，

ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
若 法 界 乃 至 不 思 议 界 清 净 ， 若 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 苦 圣 谛 清 净 ， 苦

shèng dì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù
圣 谛 清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净 。 何 以 故 ？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò yī qiè pú sà
若 一 切 智 智 清 净 ， 若 苦 圣 谛 清 净 ， 若 一 切 菩 萨

mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩 诃 萨 行 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、 无 断 故 。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí miè dào shèng dì qīngjìng jí miè
一 切 智 智 清 净 故 集 、 灭 、 道 圣 谛 清 净 ， 集 、 灭 、

dào shèng dì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù
道 圣 谛 清 净 故 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净 。 何 以 故 ？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng dì qīngjìng ruò
若 一 切 智 智 清 净 ， 若 集 、 灭 、 道 圣 谛 清 净 ， 若

yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 清 净 ， 无 二 、 无 二 分 、 无 别 、

wú duàn gù
无 断 故 。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“ 善 现 ， 一 切 智 智 清 净 故 四 静 虑 清 净 ， 四 静

lǜ qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò
虑清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē
一切智智清净，若四静虑清净，若一切菩萨摩诃
sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一切
zhì zhì qīngjìng gù sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng sì wú liàng
智智清净故四无量、四无色定清净，四无量、
sì wú sè dìngqīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ
四无色定清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以
gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng
故？若一切智智清净，若四无量、四无色定清净，
ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解
tuō qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò
脱清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā jiě tuō qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē
一切智智清净，若八解脱清净，若一切菩萨摩诃
sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一切
zhì zhì qīngjìng gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīngjìng
智智清净故八胜处、九次第定、十遍处清净，
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīngjìng gù yī qiè pú sà mó
八胜处、九次第定、十遍处清净故一切菩萨摩
hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā
诃萨行清净。何以故？若一切智智清净，若八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó
胜处、九次第定、十遍处清净，若一切菩萨摩
hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhù qīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四
niànzhù qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù
念住清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì niànzhù qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó
若一切智智清净，若四念住清净，若一切菩萨摩

hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī
诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一

qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
切智智清净故四正断、四神足、五根、五力、

qī dēngjué zhī bā shèngdào zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
七等觉支、八圣道支清净，四正断乃至八圣

dào zhī qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù
道支清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīng
若一切智智清净，若四正断乃至八圣道支清

jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn
净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，

kōng jiě tuō mén qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ
空解脱门清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以

gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuō mén qīngjìng ruò yī
故？若一切智智清净，若空解脱门清净，若一

qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng
断故。一切智智清净故无相、无愿解脱门清净，

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
无相、无愿解脱门清净故一切菩萨摩诃萨行

qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú xiàng wú yuàn
清净。何以故？若一切智智清净，若无相、无愿

jiě tuō mén qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr
解脱门清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù pú sà shí dì qīngjìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩

sà shí dì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù
萨十地清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò pú sà shí dì qīngjìng ruò yī qiè pú sà
若一切智智清净，若菩萨十地清净，若一切菩萨
mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wǔ yǎnqīngjìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼

qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī
清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若一

qiè zhì zhì qīngjìng ruò wǔ yǎnqīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
切智智清净，若五眼清净，若一切菩萨摩诃萨行

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì
清净，无二、无二分、无别、无断故。一切智智

qīngjìng gù liù shéntōngqīngjìng liù shéntōngqīngjìng gù yī qiè pú sà
清净故六神通清净，六神通清净故一切菩萨

mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò liù
摩诃萨行清净。何以故？若一切智智清净，若六

shéntōngqīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr
神通清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十

lì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò
力清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē
一切智智清净，若佛十力清净，若一切菩萨摩诃

sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一切

zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
智智清净故四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì
大喜、大舍、十八佛不共法清净，四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng
十八佛不共法清净故一切菩萨摩诃萨行清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
何以故？若一切智智清净，若四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr
佛不共法清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，

wú wàng shī fǎ qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ
无忘失法清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以

gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng ruò yī
故？若一切智智清净，若无忘失法清净，若一

qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng héngzhù shě
断故。一切智智清净故恒住舍性清净，恒住舍

xìngqīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò
性清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò héngzhù shěxìngqīngjìng ruò yī qiè pú sà mó
一切智智清净，若恒住舍性清净，若一切菩萨摩

hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò
智清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē
一切智智清净，若一切智清净，若一切菩萨摩诃

sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一切

zhì zhì qīngjìng gù dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng dàoxiàng zhì
智智清净故道相智、一切相智清净，道相智、

yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ
一切相智清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以

gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng
故？若一切智智清净，若道相智、一切相智清

jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn
净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清

jìng yī qiè tuó luó ní mén qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng
净，一切陀罗尼门清净故一切菩萨摩诃萨行清
jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè tuó luó ní mén
净。何以故？若一切智智清净，若一切陀罗尼门
qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr fēn
清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè sān mó dì mén
无别、无断故。一切智智清净故一切三摩地门
qīng jìng yī qiè sān mó dì mén qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
清净，一切三摩地门清净故一切菩萨摩诃萨行
qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè sān mó dì
清净。何以故？若一切智智清净，若一切三摩地
mén qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú èr
门清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yù liú guǒ qīng jìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒ qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù ruò
果清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yù liú guǒ qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē
一切智智清净，若预流果清净，若一切菩萨摩诃
sà xíng qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。一切
zhì zhì qīng jìng gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng yī lái
智智清净故一来、不还、阿罗汉果清净，一来、
bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng
不还、阿罗汉果清净故一切菩萨摩诃萨行清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī lái bù huán ā luó
何以故？若一切智智清净，若一来、不还、阿罗
hàn guǒ qīng jìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng wú èr wú
汉果清净，若一切菩萨摩诃萨行清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng hé yǐ gù
觉菩提清净故一切菩萨摩诃萨行清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dú jué pú tí qīngjìng ruò yī qiè pú sà
若一切智智清净，若独觉菩提清净，若一切菩萨
mó hē sà xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
摩诃萨行清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
“善现，一切智智清净故诸佛无上正等

pú tí qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù yī qiè pú
菩提清净，诸佛无上正等菩提清净故一切菩

sà mó hē sà xíngqīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò
萨摩诃萨行清净。何以故？若一切智智清净，若

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng ruò yī qiè pú sà mó hē sà
诸佛无上正等菩提清净，若一切菩萨摩诃萨

xíngqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
行清净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè qīngjìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng
一切智智清净，若色清净，若诸佛无上正等

pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè
菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。一切

zhì zhì qīngjìng gù shòu xiǎng xíng shí qīngjìng shòu xiǎng xíng
智智清净故受、想、行、识清净，受、想、行、

shí qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
识清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shòu xiǎng xíng shí qīngjìng ruò
若一切智智清净，若受、想、行、识清净，若

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
诸佛无上正等菩提清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng yǎnchù
“善现，一切智智清净故眼处清净，眼处

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yǎnchùqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若眼处清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng ěr
一切智智清净故耳、鼻、舌、身、意处清净，耳、
bí shé shēn yì chùqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
鼻、舌、身、意处清净故诸佛无上正等菩提

qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr bí shé
清净。何以故？若一切智智清净，若耳、鼻、舌、

shēn yì chùqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng
身、意处清净，若诸佛无上正等菩提清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè chùqīngjìng sè chù
“善现，一切智智清净故色处清净，色处

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè chùqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若色处清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng
一切智智清净故声、香、味、触、法处清净，

shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
声、香、味、触、法处清净故诸佛无上正等

pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng
菩提清净。何以故？若一切智智清净，若声、

xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú
香、味、触、法处清净，若诸佛无上正等菩

tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yǎn jiè qīngjìng yǎn jiè
“善现，一切智智清净故眼界清净，眼界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yǎn jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若眼界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán
一切智智清净故色界、眼识界及眼触、眼触为缘

suǒshēngzhūshòuqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
所生诸受清净，色界乃至眼触为缘所生诸受

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若色界乃至眼触为缘所生诸

shòuqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng ěr jiè
“善现，一切智智清净故耳界清净，耳界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò ěr jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若耳界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéi
一切智智清净故声界、耳识界及耳触、耳触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēng
缘所生诸受清净，声界乃至耳触为缘所生

zhūshòuqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
诸受清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若声界乃至耳触为缘所生

zhūshòuqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
诸受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bí jiè qīngjìng bí jiè
“善现，一切智智清净故鼻界清净，鼻界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bí jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若鼻界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xiāng jiè bì shí jiè jí bí chù bí chùwéi
一切智智清净故香界、鼻识界及鼻触、鼻触为

yuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēng
缘所生诸受清净，香界乃至鼻触为缘所生

zhūshòuqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
诸受清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēng
若一切智智清净，若香界乃至鼻触为缘所生

zhūshòuqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
诸受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shé jiè qīngjìng shé jiè
“善现，一切智智清净故舌界清净，舌界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shé jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若舌界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuán
一切智智清净故味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒshēngzhūshòuqīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
所生诸受清净，味界乃至舌触为缘所生诸受

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhū
一切智智清净，若味界乃至舌触为缘所生诸

shòuqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shēn jiè
“善现，一切智智清净故身界清净，身界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shēn jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若身界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéi
一切智智清净故触界、身识界及身触、身触为

yuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi yuán suǒ shēng
缘所生诸受清净，触界乃至身触为缘所生

zhū shòu qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèng děng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
诸受清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi yuán suǒ shēng
若一切智智清净，若触界乃至身触为缘所生

zhū shòu qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng děng pú tí qīngjìng wú èr
诸受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yì jiè qīngjìng yì jiè
“善现，一切智智清净故意界清净，意界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèng děng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yì jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若意界清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán
一切智智清净故法界、意识界及意触、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
所生诸受清净，法界乃至意触为缘所生诸受

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèng děng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
一切智智清净，若法界乃至意触为缘所生诸

shòu qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng děng pú tí qīngjìng wú èr
受清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dì jiè qīngjìng dì jiè
“善现，一切智智清净故地界清净，地界

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清 净 故 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 清 净。 何 以 故？ 若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dì jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一 切 智 智 清 净， 若 地 界 清 净， 若 诸 佛 无 上 正
děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等 菩 提 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng
一 切 智 智 清 净 故 水、 火、 风、 空、 识 界 清 净，
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng
水、 火、 风、 空、 识 界 清 净 故 诸 佛 无 上 正 等
pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò shuǐ huǒ
菩 提 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 水、 火、
fēng kōng shí jiè qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīng
风、 空、 识 界 清 净， 若 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú míngqīngjìng wú míng
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 无 明 清 净， 无 明
qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清 净 故 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 清 净。 何 以 故？ 若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú míngqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一 切 智 智 清 净， 若 无 明 清 净， 若 诸 佛 无 上 正
děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等 菩 提 清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù xíng shí míng sè liù chù chù shòu
一 切 智 智 清 净 故 行、 识、 名 色、 六 处、 触、 受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng xíng nǎi
爱、 取、 有、 生、 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净， 行 乃
zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
至 老 死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净 故 诸 佛 无 上 正 等 菩
tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò xíng nǎi zhì lǎo
提 清 净。 何 以 故？ 若 一 切 智 智 清 净， 若 行 乃 至 老
sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
死 愁 叹 苦 忧 恼 清 净， 若 诸 佛 无 上 正 等 菩 提
qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清 净， 无 二、 无 二 分、 无 别、 无 断 故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bù shī bō luó mì duōqīng
“ 善 现， 一 切 智 智 清 净 故 布 施 波 罗 蜜 多 清

jìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
净，布施波罗蜜多清净故诸佛无上正等菩提
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bù shī bō luó mì
清净。何以故？若一切智智清净，若布施波罗蜜
duōqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
多清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jìng jiè
无二分、无别、无断故。一切智智清净故净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多清净，净戒乃
zhì bō rě bō luó mì duōqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
至般若波罗蜜多清净故诸佛无上正等菩提
qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jìng jiè nǎi zhì bō
清净。何以故？若一切智智清净，若净戒乃至般
rě bō luó mì duōqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng
若波罗蜜多清净，若诸佛无上正等菩提清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù nèikōngqīngjìng nèikōng
“善现，一切智智清净故内空清净，内空
qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò nèikōngqīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若内空清净，若诸佛无上正
děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。
yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
一切智智清净故外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōngqīngjìng wàikōngnǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng gù zhū fó
自性空清净，外空乃至无性自性空清净故诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng
无上正等菩提清净。何以故？若一切智智清

jìng ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngqīngjìng ruò zhū fó wú shàng
净，若外空乃至无性自性空清净，若诸佛无上

zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng zhēn rú
“善现，一切智智清净故真如清净，真如

qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò zhēn rú qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若真如清净，若诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
一切智智清净故法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng
虚空界、不思議界清净，法界乃至不思議界清净

gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè
故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若一切

zhì zhì qīngjìng ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng ruò zhū fó wú
智智清净，若法界乃至不思議界清净，若诸佛无

shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
上正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断

gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng kǔ
“善现，一切智智清净故苦圣谛清净，苦

shèng dì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ
圣谛清净故诸佛无上正等菩提清净。何以

gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò kǔ shèng dì qīngjìng ruò zhū fó
故？若一切智智清净，若苦圣谛清净，若诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
无上正等菩提清净，无二、无二分、无别、无

duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù jí miè dào shèng dì qīngjìng
断故。一切智智清净故集、灭、道圣谛清净，

jí miè dào shèng dì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīng
集、灭、道圣谛清净故诸佛无上正等菩提清

jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò jí miè dào shèng
净。何以故？若一切智智清净，若集、灭、道圣
dì qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
谛清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng sì jìng
“善现，一切智智清净故四静虑清净，四静

lǜ qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
虑清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì jìng lǜ qīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若四静虑清净，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng sì wú
一切智智清净故四无量、四无色定清净，四无
liàng sì wú sè dìngqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng
量、四无色定清净故诸佛无上正等菩提清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú liàng sì wú sè dìng
何以故？若一切智智清净，若四无量、四无色定
qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú
清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā jiě tuōqīngjìng bā jiě
“善现，一切智智清净故八解脱清净，八解

tuōqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
脱清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò bā jiě tuōqīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若八解脱清净，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīng
一切智智清净故八胜处、九次第定、十遍处清
jìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng gù zhū fó wú
净，八胜处、九次第定、十遍处清净故诸佛无

shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng
上正等菩提清净。何以故？若一切智智清净，

ruò bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùqīngjìng ruò zhū fó wú
若八胜处、九次第定、十遍处清净，若诸佛无
shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
上正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì niànzhùqīngjìng sì
“善现，一切智智清净故四念住清净，四
niànzhùqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
念住清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì niànzhùqīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若四念住清净，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
一切智智清净故四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī qīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
七等觉支、八圣道支清净，四正断乃至八圣
dào zhī qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
道支清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīng
若一切智智清净，若四正断乃至八圣道支清
jìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn
净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù kōng jiě tuōménqīngjìng
“善现，一切智智清净故空解脱门清净，
kōng jiě tuōménqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng
空解脱门清净故诸佛无上正等菩提清净。
hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò kōng jiě tuōménqīngjìng
何以故？若一切智智清净，若空解脱门清净，
ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若诸佛无上正等菩提清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō
别、无断故。一切智智清净故无相、无愿解脱
ménqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōménqīngjìng gù zhū fó wú shàng
门清净，无相、无愿解脱门清净故诸佛无上

zhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò
正等菩提清净。何以故？若一切智智清净，若
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú
无相、无愿解脱门清净，若诸佛无上正等菩
tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù pú sà shí dì qīngjìng pú
“善现，一切智智清净故菩萨十地清净，菩
sà shí dì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ
萨十地清净故诸佛无上正等菩提清净。何以
gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò pú sà shí dì qīngjìng ruò zhū fó
故？若一切智智清净，若菩萨十地清净，若诸佛
wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
无上正等菩提清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wǔ yǎn qīngjìng wǔ yǎn
“善现，一切智智清净故五眼清净，五眼
qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò
清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？若
yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wǔ yǎn qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèng
一切智智清净，若五眼清净，若诸佛无上正
děng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù liù shéntōng qīngjìng liù shéntōng qīngjìng gù
一切智智清净故六神通清净，六神通清净故
zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
诸佛无上正等菩提清净。何以故？若一切智
zhì qīngjìng ruò liù shéntōng qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú
智清净，若六神通清净，若诸佛无上正等菩
tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù fó shí lì qīngjìng fó shí
“善现，一切智智清净故佛十力清净，佛十
lì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
力清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？
ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò fó shí lì qīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若佛十力清净，若诸佛无上

zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
一切智智清净故四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng sì wú suǒ wèi
悲、大喜、大舍、十八佛不共法清净，四无所畏

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
乃至十八佛不共法清净故诸佛无上正等菩

tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò sì wú suǒ wèi
提清净。何以故？若一切智智清净，若四无所畏

nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú
乃至十八佛不共法清净，若诸佛无上正等菩

tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“善现，一切智智清净故无忘失法清净，

wú wàng shī fǎ qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng
无忘失法清净故诸佛无上正等菩提清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò wú wàng shī fǎ qīngjìng
何以故？若一切智智清净，若无忘失法清净，

ruò zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú
若诸佛无上正等菩提清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng
别、无断故。一切智智清净故恒住舍性清净，

héngzhù shěxìngqīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé
恒住舍性清净故诸佛无上正等菩提清净。何

yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò héngzhù shěxìngqīngjìng ruò zhū
以故？若一切智智清净，若恒住舍性清净，若诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
佛无上正等菩提清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng yī qiè
“善现，一切智智清净故一切智清净，一切

zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
智清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè zhì qīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若一切智清净，若诸佛无上

zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīngjìng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng dào xiàng
一切智智清净故道相智、一切相智清净，道相
zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí qīngjìng
智、一切相智清净故诸佛无上正等菩提清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng
何以故？若一切智智清净，若道相智、一切相
zhì qīngjìng ruò zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
智清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、
wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní ménqīng
“善现，一切智智清净故一切陀罗尼门清
jìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí
净，一切陀罗尼门清净故诸佛无上正等菩提

qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yī qiè tuó luó ní
清净。何以故？若一切智智清净，若一切陀罗尼
ménqīngjìng ruò zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr
门清净，若诸佛无上正等菩提清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yī qiè sān
无二分、无别、无断故。一切智智清净故一切三
mó dì ménqīngjìng yī qiè sān mó dì ménqīngjìng gù zhū fó wú shàng
摩地门清净，一切三摩地门清净故诸佛无上

zhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò
正等菩提清净。何以故？若一切智智清净，若
yī qiè sān mó dì ménqīngjìng ruò zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí qīng
一切三摩地门清净，若诸佛无上正等菩提清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

shànxiàn yī qiè zhì zhì qīngjìng gù yù liú guǒqīngjìng yù liú
“善现，一切智智清净故预流果清净，预流
guǒqīngjìng gù zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí qīngjìng hé yǐ gù
果清净故诸佛无上正等菩提清净。何以故？

ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng ruò yù liú guǒqīngjìng ruò zhū fó wú shàng
若一切智智清净，若预流果清净，若诸佛无上
zhèngděng pú tí qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
正等菩提清净，无二、无二分、无别、无断故。

yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng
一切智智清净故一来、不还、阿罗汉果清净，
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng gù zhū fó wú shàng zhèng děng
一来、不还、阿罗汉果清净故诸佛无上正等
pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī lái
菩提清净。何以故？若一切智智清净，若一来、
bù huán ā luó hàn guǒ qīng jìng ruò zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
不还、阿罗汉果清净，若诸佛无上正等菩提
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù dú jué pú tí qīng jìng dú
“善现，一切智智清净故独觉菩提清净，独
jué pú tí qīng jìng gù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng hé yǐ
觉菩提清净故诸佛无上正等菩提清净。何以
gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò dú jué pú tí qīng jìng ruò zhū fó
故？若一切智智清净，若独觉菩提清净，若诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
无上正等菩提清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù yī qiè pú sà mó hē sà
“善现，一切智智清净故一切菩萨摩诃萨
xíng qīng jìng yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng gù zhū fó wú shàng
行清净，一切菩萨摩诃萨行清净故诸佛无上
zhèng děng pú tí qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò
正等菩提清净。何以故？若一切智智清净，若
yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīng jìng ruò zhū fó wú shàng zhèng děng pú
一切菩萨摩诃萨行清净，若诸佛无上正等菩
tí qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
提清净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shàn xiàn yǒu wéi qīng jìng gù wú wéi qīng jìng wú wéi
“复次，善现，有为清净故无为清净，无为
qīng jìng gù yǒu wéi qīng jìng hé yǐ gù ruò yǒu wéi qīng jìng ruò wú wéi
清净故有为清净。何以故？若有为清净，若无为
qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shàn xiàn guò qù qīng jìng gù wèi lái xiàn zài qīng
“复次，善现，过去清净故未来、现在清

jìng wèi lái xiàn zài qīngjìng gù guò qù qīngjìng hé yǐ gù ruòguò
净，未来、现在清净故过去清净。何以故？若过
qù qīngjìng ruò wèi lái xiàn zài qīngjìng wú èr wú èr fēn wú
去清净，若未来、现在清净，无二、无二分、无
bié wú duàn gù
别、无断故。

shànxiàn wèi lái qīngjìng gù guò qù xiàn zài qīngjìng guò
“善现，未来清净故过去、现在清净，过
qù xiàn zài qīngjìng gù wèi lái qīngjìng hé yǐ gù ruò wèi lái qīngjìng
去、现在清净故未来清净。何以故？若未来清净，
ruòguò qù xiàn zài qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
若过去、现在清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。

shànxiàn xiàn zài qīngjìng gù guò qù wèi lái qīngjìng guò
“善现，现在清净故过去、未来清净，过
qù wèi lái qīngjìng gù xiàn zài qīngjìng hé yǐ gù ruò xiàn zài qīngjìng
去、未来清净故现在清净。何以故？若现在清净，
ruòguò qù wèi lái qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
若过去、未来清净，无二、无二分、无别、无断
gù
故。”

大般若波罗蜜多经卷第二百八十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第二百八十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zàn qīng jìng pǐn dì sān shí wǔ zhī yī
初分赞清净品第三十五之一

ěr shí jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì qīng
尔时，具寿舍利子白佛言：“世尊！如是清
jìng zuì wéi shèn shēn
净最为甚深。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净最为
shèn shēn
甚深？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净最
wéi shèn shēn shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
为甚深；受、想、行、识毕竟净故，说是清
zuì wéi shèn shēn
净最为甚深。

shè lì zǐ yǎn chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi shèn
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净最为甚
shēn ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
深；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是清
jìng zuì wéi shèn shēn
净最为甚深。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi shèn
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净最为甚
shēn shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
深；声、香、味、触、法处毕竟净故，说是清
jìng zuì wéi shèn shēn
净最为甚深。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
深；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhū
深；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
受毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ bí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
深；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ shé jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
深；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ shēn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净最为

shènshēn chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēng
甚深；触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhūshòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
诸受毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，意界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
深；法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènshēn
毕竟净故，说是清净最为甚深。

shè lì zǐ dì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèn
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净最为甚

shēn shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng
深；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是清
jìng zuì wéishènsēn
净最为甚深。

shè lì zǐ wú míng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，无明毕竟净故，说是清净最为
shènsēn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
甚深；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清静
zuì wéishènsēn
最为甚深。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清
jìng zuì wéishènsēn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
净最为甚深；净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènsēn
罗蜜多毕竟净故，说是清静最为甚深。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，内空毕竟净故，说是清净最为
shènsēn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
甚深；外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènsēn
毕竟净故，说是清静最为甚深。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，真如毕竟净故，说是清净最为
shènsēn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
甚深；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishènsēn
不思議界毕竟净故，说是清静最为甚深。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净最

wéishèns hēn jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
为甚深；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清静

zuì wéishèns hēn
最为甚深。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清静最为

shèns hēn sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
甚深；四无量、四无色定毕竟净故，说是清静

zuì wéishèns hēn
最为甚深。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清静最为

shèns hēn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
甚深；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng zuì wéishèns hēn
说是清静最为甚深。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清静最为

shèns hēn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
甚深；四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèns hēn
觉支、八圣道支毕竟净故，说是清静最为甚深。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清静

zuì wéishèns hēn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì
最为甚深；无相、无愿解脱门毕竟净故，说是

qīng jìng zuì wéishèns hēn
清静最为甚深。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清静最

wéishèns hēn
为甚深。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèns
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清静最为甚

shēn liù shéntōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéishèns hēn
深；六神通毕竟净故，说是清静最为甚深。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净最为

shèns hēn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
甚深；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净最为
shèns hēn
甚深。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清净

zuì wéi shèns hēn héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
最为甚深；恒住舍性毕竟净故，说是清净最为
shèns hēn
甚深。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清净最为

shèns hēn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng
甚深；道相智、一切相智毕竟净故，说是清
jìng zuì wéi shèns hēn
净最为甚深。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng zuì wéi shèns hēn yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净最为甚深；一切三摩地门毕竟净故，说是清
jìng zuì wéi shèns hēn
净最为甚深。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì wéi
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清净最为

shèns hēn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō shì
甚深；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说是
qīng jìng zuì wéi shèns hēn
清净最为甚深。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng zuì
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清净最

wéi shèns hēn
为甚深。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīngjìng zuì wéishènsēn
是清净最为甚深。

shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīngjìng zuì wéishènsēn
说是清净最为甚深。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīngjìng jí wéi
时，舍利子复白佛言：“世尊，如是清净极为

míngliǎo
明了。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo
明了？”

fó yán shè lì zǐ bō rě bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō
佛言：“舍利子，般若波罗蜜多毕竟净故，说

shì qīngjìng jí wéimíngliǎo jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù
是清净极为明了；静虑、精进、安忍、净戒、布

shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
施波罗蜜多毕竟净故，说是清净极为明了。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
“舍利子，内空毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
明了；外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
毕竟净故，说是清净极为明了。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
“舍利子，真如毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píng
明了；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
不思議界毕竟净故，说是清净极为明了。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净极

wéimíngliǎo jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
为明了；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清净

jí wéimíngliǎo
极为明了。

shè lì zǐ sì jìng lù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
明了；四无量、四无色定毕竟净故，说是清净

jí wéimíngliǎo
极为明了。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bì jìng jìng gù
明了；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
说是清净极为明了。

shè lì zǐ sì niànzhù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéi
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清净极为

míngliǎo sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
明了；四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
觉支、八圣道支毕竟净故，说是清净极为明了。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清净

jí wéimíngliǎo wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì
极为明了；无相、无愿解脱门毕竟净故，说是

qīngjìng jí wéimíngliǎo
清净极为明了。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng jí
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清净极

wéimíngliǎo
为明了。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi míng
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清净极为明

liǎo liù shéntōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi míng liǎo
了；六神通毕竟净故，说是清净极为明了。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净极为

míng liǎo sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
明了；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi
大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净极为

míng liǎo
明了。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清净

jí wéi míng liǎo héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi
极为明了；恒住舍性毕竟净故，说是清净极为

míng liǎo
明了。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清净极为

míng liǎo dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
明了；道相智、一切相智毕竟净故，说是清净

jí wéi míng liǎo
极为明了。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng jí wéi míng liǎo yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净极为明了；一切三摩地门毕竟净故，说是清

jìng jí wéi míng liǎo
净极为明了。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí wéi
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清净极为

míng liǎo yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō shì
明了；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说是

qīng jìng jí wéi míng liǎo
清净极为明了。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng jí
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清净极

wéimíngliǎo

为明了。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
是清净极为明了。

shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīngjìng jí wéimíngliǎo
说是清净极为明了。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīngjìng bù
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清净不

zhuǎn bú xù
转不续。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù zhuǎn
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净不转

bú xù
不续？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
转不续；受、想、行、识毕竟净故，说是清净

bù zhuǎn bú xù
不转不续。

shè lì zǐ yǎnchù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù zhuǎn
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净不转

bú xù ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
不续；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是清

jìng bù zhuǎn bú xù
净不转不续。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù zhuǎn
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净不转

bú xù shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō shì
不续；声、香、味、触、法处毕竟净故，说是

qīngjìng bù zhuǎn bú xù
清净不转不续。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净不转

bú xù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净不转

bú xù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ bí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净不转

bú xù xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ shé jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净不转

bú xù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ shēn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净不转

bú xù chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；触界、身识界及身触、身触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，意界毕竟净故，说是清净不转

bú xù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
不续；法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
受毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ dì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净不转

bú xù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng gù shuō shì
不续；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是
qīng jìng bù zhuǎn bú xù
清净不转不续。

shè lì zǐ wú míng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，无明毕竟净故，说是清净不转

bú xù xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
不续；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清净
bù zhuǎn bú xù
不转不续。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清

jìng bù zhuǎn bú xù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
净不转不续；净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
罗蜜多毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，内空毕竟净故，说是清净不转

bú xù wàikōng nèi wàikōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
不续；外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，真如毕竟净故，说是清净不转

bú xù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píng
不续；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
不思議界毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
转不续；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清静

bù zhuǎn bú xù
不转不续。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清静不

zhuǎn bú xù sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng
转不续；四无量、四无色定毕竟净故，说是清

jìng bù zhuǎn bú xù
净不转不续。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清静不

zhuǎn bú xù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
转不续；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
说是清静不转不续。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清静不

zhuǎn bú xù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
转不续；四正断、四神足、五根、五力、七

děng jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
等觉支、八圣道支毕竟净故，说是清静不转

bù xù
不续。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清静

bù zhuǎn bú xù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō
不转不续；无相、无愿解脱门毕竟净故，说

shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
是清静不转不续。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清静不

zhuǎn bú xù
转不续。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清静不转

bú xù liù shéntōng bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù zhuǎn bú xù
不续；六神通毕竟净故，说是清净不转不续。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
转不续；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
喜、大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净

bù zhuǎn bú xù
不转不续。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清净

bù zhuǎn bú xù héngzhù shěxìng bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
不转不续；恒住舍性毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù
转不续。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì
转不续；道相智、一切相智毕竟净故，说是

qīngjìng bù zhuǎn bú xù
清净不转不续。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng bù zhuǎn bú xù yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净不转不续；一切三摩地门毕竟净故，说是清

jìng bù zhuǎn bú xù
净不转不续。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō
转不续；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说

shì qīngjìng bù zhuǎn bú xù
是清净不转不续。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng bù
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù
转不续。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
是清净不转不续。

shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
说是清净不转不续。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīng jìng běn
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清净本

wú zá rǎn
无杂染。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn
杂染？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净本

wú zá rǎn shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
无杂染；受、想、行、识毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ yǎn chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
染；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
染；声、香、味、触、法处毕竟净故，说是清

jìng běn wú zá rǎn
净本无杂染。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
染；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
染；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ bí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
染；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ shé jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
染；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ shēn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhū
杂染；触界、身识界及身触、身触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
受毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá
“舍利子，意识界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
染；法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá rǎn
毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ dì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìngběn wú zá
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng
染；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是清

jìngběn wú zá rǎn

净本无杂染。

shè lì zǐ wú míng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú

“舍利子，无明毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ

杂染；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng

有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn

本无杂染。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng

“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清

jìngběn wú zá rǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō

净本无杂染；净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn

罗蜜多毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú

“舍利子，内空毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng

杂染；外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú

有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ

变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng

空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn

毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú

“舍利子，真如毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng

杂染；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè

等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn

不思議界毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn

“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净本

wú zá rǎn jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
无杂染；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
杂染；四无量、四无色定毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
杂染；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn
说是清净本无杂染。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
杂染；四正断、四神足、五根、五力、七等觉

zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn
支、八圣道支毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì
本无杂染；无相、无愿解脱门毕竟净故，说是

qīng jìng běn wú zá rǎn
清净本无杂染。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清净本

wú zá rǎn
无杂染。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清净本无杂

rǎn liù shén tōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú zá rǎn
染；六神通毕竟净故，说是清净本无杂染。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
杂染；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净本无
zá rǎn
杂染。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
本无杂染；恒住舍性毕竟净故，说是清净本无
zá rǎn
杂染。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
杂染；道相智、一切相智毕竟净故，说是清净
běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng běn wú zá rǎn yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
净本无杂染；一切三摩地门毕竟净故，说是清净
běn wú zá rǎn
本无杂染。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō shì
杂染；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说是
qīng jìng běn wú zá rǎn
清净本无杂染。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清净本

wú zá rǎn
无杂染。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīng jìng běn wú zá rǎn
是清净本无杂染。

shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīngjìng běn wú zá rǎn
说是清净本无杂染。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīngjìng běn
时，舍利子复白佛言：“世尊，如是清净本

xìngguāng jié
性光洁。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běnxìng
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净本性

guāng jié
光洁？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běn
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净本

xìngguāng jié shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
性光洁；受、想、行、识毕竟净故，说是清净

běnxìngguāng jié
本性光洁。

shè lì zǐ yǎnchù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běnxìng
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净本性

guāng jié ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì
光洁；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是

qīngjìng běnxìngguāng jié
清净本性光洁。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běnxìng
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净本性

guāng jié shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō
光洁；声、香、味、触、法处毕竟净故，说

shì qīngjìng běnxìngguāng jié
是清净本性光洁。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běnxìng
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū
光洁；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng běnxìngguāng jié
受毕竟净故，说是清净本性光洁。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng
光洁；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhū shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
诸受毕竟净故，说是清净本性 光洁。

shè lì zǐ bí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng
光洁；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhū shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
诸受毕竟净故，说是清净本性 光洁。

shè lì zǐ shé jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
光洁；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生 诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
受毕竟净故，说是清净本性 光洁。

shè lì zǐ shēn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
光洁；触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
诸受毕竟净故，说是清净本性 光洁。

shè lì zǐ yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，意界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
光洁；法界、意识界及意触、意触为缘所生 诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
受毕竟净故，说是清净本性 光洁。

shè lì zǐ dì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净本性

guāng jié shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng gù shuō shì
光洁；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是

qīng jìng běn xìng guāng jié
清净本性 光洁。

shè lì zǐ wú míng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，无明毕竟净故，说是清净本性

guāng jié xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
光 洁；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清净
běn xìng guāng jié
本性 光 洁。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清
jìng běn xìng guāng jié jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
净本性 光 洁；净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
波罗蜜多毕竟净故，说是清净本性 光 洁。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，内空毕竟净故，说是清净本性
guāng jié wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
光 洁；外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
毕竟净故，说是清净本性 光 洁。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，真如毕竟净故，说是清净本性
guāng jié fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
光 洁；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
不思議界毕竟净故，说是清净本性 光 洁。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净本
xìng guāng jié jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
性 光 洁；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清净
běn xìng guāng jié
本性 光 洁。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清净本性

guāng jié sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
光洁；四无量、四无色定毕竟净故，说是清净

běn xìng guāng jié
本性光洁。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清净本性

guāng jié bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
光洁；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
说是清净本性光洁。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清净本性

guāng jié sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng
光洁；四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng
觉支、八圣道支毕竟净故，说是清净本性光

jié
洁。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清净

běn xìng guāng jié wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō
本性光洁；无相、无愿解脱门毕竟净故，说

shì qīng jìng běn xìng guāng jié
是清净本性光洁。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清净本

xìng guāng jié
性光洁。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清净本性

guāng jié liù shén tōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
光洁；六神通毕竟净故，说是清净本性光洁。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净本性

guāng jié sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
光洁；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
喜、大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清静
běn xìng guāng jié
本性光洁。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清静

běn xìng guāng jié héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
本性光洁；恒住舍性毕竟净故，说是清静本性
guāng jié
光洁。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清静本性

guāng jié dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng
光洁；道相智、一切相智毕竟净故，说是清
jìng běn xìng guāng jié
净本性光洁。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng běn xìng guāng jié yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净本性光洁；一切三摩地门毕竟净故，说是清
jìng běn xìng guāng jié
净本性光洁。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清静本性

guāng jié yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō shì
光洁；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说是
qīng jìng běn xìng guāng jié
清静本性光洁。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清静本

xìng guāng jié
性光洁。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīng jìng běn xìng guāng jié
是清静本性光洁。

shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīng jìng běn xìng guāng jié
说是清净本性光洁。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīng jìng wú dé
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清净无得

wú guān
无观。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净无得

wú guān
无观？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净无

dé wú guān shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
得无观；受、想、行、识毕竟净故，说是清净

wú dé wú guān
无得无观。

shè lì zǐ yǎn chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净无得无

guān ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
观；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是清

jìng wú dé wú guān
净无得无观。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净无得无

guān shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
观；声、香、味、触、法处毕竟净故，说是清

jìng wú dé wú guān
净无得无观。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净无得无

guān sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
观；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净无得无

guān shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
观；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
受毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ bí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净无得无

guān xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
观；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ shé jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净无得无

guān wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
观；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ shēn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净无得无

guān chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
观；触界、身识界及身触、身触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
受毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，意识界毕竟净故，说是清净无得无

guān fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
观；法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ dì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净无得无

guān shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng
观；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是清

jìng wú dé wú guān
净无得无观。

shè lì zǐ wú míng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，无明毕竟净故，说是清净无得无

guān xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
观；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清静
wú dé wú guān
无得无观。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清
jìng wú dé wú guān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
净无得无观；净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé wú guān
罗蜜多毕竟净故，说是清静无得无观。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé wú
“舍利子，内空毕竟净故，说是清静无得无
guān wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
观；外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé wú guān
毕竟净故，说是清静无得无观。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé wú
“舍利子，真如毕竟净故，说是清静无得无
guān fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng
观；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé wú guān
思议界毕竟净故，说是清静无得无观。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清静无
dé wú guān jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
得无观；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清静
wú dé wú guān
无得无观。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú dé
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清静无得

wú guān sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
无观；四无量、四无色定毕竟净故，说是清净

wú dé wú guān
无得无观。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清净无得

wú guān bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
无观；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
说是清净无得无观。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清净无得

wú guān sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
无观；四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
觉支、八圣道支毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清净

wú dé wú guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì
无得无观；无相、无愿解脱门毕竟净故，说是

qīng jìng wú dé wú guān
清净无得无观。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清净无

dé wú guān
得无观。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清净无得无

guān liù shéntōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
观；六神通毕竟净故，说是清净无得无观。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净无得

wú guān sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
无观；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净无得

wú guān
无观。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清静

wú dé wú guān héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
无得无观；恒住舍性毕竟净故，说是清静无得
wú guān
无观。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清静无得

wú guān dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
无观；道相智、一切相智毕竟净故，说是清静
wú dé wú guān
无得无观。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng wú dé wú guān yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净无得无观；一切三摩地门毕竟净故，说是清
jìng wú dé wú guān
净无得无观。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清静无得

wú guān yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō shì
无观；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说是
qīng jìng wú dé wú guān
清静无得无观。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清静无

dé wú guān
得无观。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩訶萨行毕竟净故，说

shì qīng jìng wú dé wú guān
是清静无得无观。

shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīng jìng wú dé wú guān
说是清静无得无观。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīng jìng wú
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清静无

shēng wú xiǎn
生无显。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
舍利子言：“何法毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn
无显？”

fó yán shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
佛言：“舍利子，色毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
生无显；受、想、行、识毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn
无生无显。

shè lì zǐ yǎn chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，眼处毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng
无显；耳、鼻、舌、身、意处毕竟净故，说是清

jìng wú shēng wú xiǎn
净无生无显。

shè lì zǐ sè chù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，色处毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng gù shuō shì
无显；声、香、味、触、法处毕竟净故，说是

qīng jìng wú shēng wú xiǎn
清净无生无显。

shè lì zǐ yǎn jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，眼界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无显；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ ěr jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，耳界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无显；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ   bí jiè bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，鼻界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   xiāng jiè   bí shí jiè jí bí chù   bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无显；香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ   shé jiè bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，舌界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   wèi jiè   shé shí jiè jí shé chù   shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无显；味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ   shēn jiè bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，身界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   chù jiè   shēn shí jiè jí shēn chù   shēn chù wéi yuán suǒ shēng
无显；触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
诸受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ   yì jiè bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，意识界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   fǎ jiè   yì shí jiè jí yì chù   yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无显；法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
受毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ   dì jiè bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，地界毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   shuǐ huǒ fēng kōng   shí jiè bì jìng jìng gù   shuō shì
无显；水、火、风、空、识界毕竟净故，说是

qīng jìng wú shēng wú xiǎn
清净无生无显。

shè lì zǐ   wú míng bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，无明毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn   xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
无显；行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bì jìng jìng gù   shuō shì qīng jìng
有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn
无生无显。

大般若波罗蜜多经卷第二百八十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí liù
大般若波罗蜜多经卷第二百八十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zàn qīng jìng pǐn dì sān shí wǔ zhī èr
初分赞清净品第三十五之二

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，布施波罗蜜多毕竟净故，说是清
jìng wú shēng wú xiǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
净无生无显；净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
罗蜜多毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ nèi kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，内空毕竟净故，说是清净无生
wú xiǎn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
无显；外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ zhēn rú bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，真如毕竟净故，说是清净无生
wú xiǎn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
无显；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
不思议界毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ kǔ shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，苦圣谛毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn jí miè dào shèng dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
生无显；集、灭、道圣谛毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn
无生无显。

shè lì zǐ sì jìng lǜ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，四静虑毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng
生无显；四无量、四无色定毕竟净故，说是清

jìng wú shēng wú xiǎn
净无生无显。

shè lì zǐ bā jiě tuō bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，八解脱毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng gù
生无显；八胜处、九次第定、十遍处毕竟净故，

shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
说是清净无生无显。

shè lì zǐ sì niàn zhù bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，四念住毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
生无显；四正断、四神足、五根、五力、七

děng jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
等觉支、八圣道支毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn
无显。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，空解脱门毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng gù shuō
无生无显；无相、无愿解脱门毕竟净故，说

shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
是清净无生无显。

shè lì zǐ pú sà shí dì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，菩萨十地毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn
生无显。

shè lì zǐ wǔ yǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng
“舍利子，五眼毕竟净故，说是清净无生

wú xiǎn liù shén tōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
无显；六神通毕竟净故，说是清净无生无显。

shè lì zǐ fó shí lì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，佛十力毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
生无显；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
喜、大舍、十八佛不共法毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn
无生无显。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
“舍利子，无忘失法毕竟净故，说是清净

wú shēng wú xiǎn héng zhù shě xìng bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
无生无显；恒住舍性毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn
生无显。

shè lì zǐ yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，一切智毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì
生无显；道相智、一切相智毕竟净故，说是

qīng jìng wú shēng wú xiǎn
清净无生无显。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
“舍利子，一切陀罗尼门毕竟净故，说是清

jìng wú shēng wú xiǎn yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng gù shuō shì qīng
净无生无显；一切三摩地门毕竟净故，说是清

jìng wú shēng wú xiǎn
净无生无显。

shè lì zǐ yù liú guǒ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，预流果毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng gù shuō
生无显；一来、不还、阿罗汉果毕竟净故，说

shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
是清净无生无显。

shè lì zǐ dú jué pú tí bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
“舍利子，独觉菩提毕竟净故，说是清净无

shēng wú xiǎn
生无显。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìng jìng gù shuō
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行毕竟净故，说

shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
是清净无生无显。

shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng gù
“舍利子，诸佛无上正等菩提毕竟净故，

shuō shì qīng jìng wú shēng wú xiǎn
说是清净无生无显。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīng jìng bù
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清净不

shēng yù jiè
生欲界。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīng jìng bù shēng yù jiè
舍利子言：“云何如是清净不生欲界？”

fó yán yù jiè zì xìng bù kě dé gù rú shì qīng jìng bù shēng
佛言：“欲界自性不可得故，如是清净不生

yù jiè
欲界。”

shè lì zǐ yán rú shì qīng jìng bù shēng sè jiè
舍利子言：“如是清净不生色界。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīng jìng bù shēng sè jiè
舍利子言：“云何如是清净不生色界？”

fó yán sè jiè zì xìng bù kě dé gù rú shì qīng jìng bù shēng
佛言：“色界自性不可得故，如是清净不生

sè jiè
色界。”

shè lì zǐ yán rú shì qīng jìng bù shēng wú sè jiè
舍利子言：“如是清净不生无色界。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīng jìng bù shēng wú sè jiè
舍利子言：“云何如是清净不生无色界？”

fó yán wú sè jiè zì xìng bù kě dé gù rú shì qīng jìng bù
佛言：“无色界自性不可得故，如是清净不

shēng wú sè jiè
生无色界。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì qīng jìng běn
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是清净本
xìng wú zhī
性无知。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīng jìng běn xìng wú zhī
舍利子言：“云何如是清净本性无知？”

fó yán yī yī qiè fǎ běn xìng dùn gù rú shì qīng jìng běn xìng
佛言：“以一切法本性钝故，如是清净本性
wú zhī
无知。”

shè lì zǐ yán sè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“色性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何色性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，色性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán shòu xiǎng xíng shí xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“受、想、行、识性无知即是清
jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé shòu xiǎng xíng shí xìng wú zhī jí
舍利子言：“云何受、想、行、识性无知即

shì qīng jìng
是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù shòu xiǎng xíng shí xìng wú
佛言：“自相空故，受、想、行、识性无

zhī jí shì qīng jìng
知即是清净。”

shè lì zǐ yán yǎn chù xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“眼处性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yǎnchùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何眼处性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù yǎnchùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，眼处性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán ěr bí shé shēn yì chùxìng wú zhī
舍利子言：“耳、鼻、舌、身、意处性无知

jí shì qīngjìng
即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé ěr bí shé shēn yì chùxìng
舍利子言：“云何耳、鼻、舌、身、意处性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù ěr bí shé shēn yì chù
佛言：“自相空故，耳、鼻、舌、身、意处

xìng wú zhī jí shì qīngjìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán sè chùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“色处性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sè chùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何色处性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù sè chùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，色处性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng wú zhī
舍利子言：“声、香、味、触、法处性无知

jí shì qīngjìng
即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng
舍利子言：“云何声、香、味、触、法处性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù shēng xiāng wèi chù fǎ
佛言：“自相空故，声、香、味、触、法

chùxìng wú zhī jí shì qīngjìng
处性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán yǎn jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“眼界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yǎn jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何眼界性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù yǎn jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，眼界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán
舍利子言：“色界、眼识界及眼触、眼触为缘

suǒshēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
所生诸受性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
舍利子言：“云何色界乃至眼触为缘所生

zhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒ
佛言：“自相空故，色界乃至眼触为缘所

shēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán ěr jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“耳界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé ěr jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何耳界性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù ěr jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，耳界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéi
舍利子言：“声界、耳识界及耳触、耳触为

yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
缘所生诸受性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēng
舍利子言：“云何声界乃至耳触为缘所生

zhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒ
佛言：“自相空故，声界乃至耳触为缘所

shēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán bí jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“鼻界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bí jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何鼻界性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù bí jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，鼻界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéi
舍利子言：“香界、鼻识界及鼻触、鼻触为

yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
缘所生诸受性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēng
舍利子言：“云何香界乃至鼻触为缘所生

zhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒ
佛言：“自相空故，香界乃至鼻触为缘所

shēngzhūshòuxìng wú zhī jí shì qīngjìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán shé jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“舌界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé shé jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何舌界性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù shé jiè xìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，舌界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán
舍利子言：“味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒ shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
所生诸受性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng
舍利子言：“云何味界乃至舌触为缘所生

zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ
佛言：“自相空故，味界乃至舌触为缘所

shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán shēn jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“身界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé shēn jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何身界性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù shēn jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，身界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi
舍利子言：“触界、身识界及身触、身触为

yuán suǒ shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
缘所生诸受性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng
舍利子言：“云何触界乃至身触为缘所生

zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
佛言：“自相空故，触界乃至身触为缘所

shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán yì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“意界性无知即是清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán   yún hé yì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何意界性无知即是清净？”

fó yán   zì xiàng kōng gù   yì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，意界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán   fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán
舍利子言：“法界、意识界及意触、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
所生诸受性无知即是清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán   yún hé fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng
舍利子言：“云何法界乃至意触为缘所生

zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
诸受性无知即是清净？”

fó yán   zì xiàng kōng gù   fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ
佛言：“自相空故，法界乃至意触为缘所

shēng zhū shòu xìng wú zhī jí shì qīng jìng
生诸受性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán   dì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“地界性无知即是清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán   yún hé dì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何地界性无知即是清净？”

fó yán   zì xiàng kōng gù   dì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，地界性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán   shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú zhī
舍利子言：“水、火、风、空、识界性无知

jí shì qīng jìng
即是清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán   yún hé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng
舍利子言：“云何水、火、风、空、识界性

wú zhī jí shì qīng jìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
佛言：“自相空故，水、火、风、空、识界

xìng wú zhī jí shì qīngjìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán wú míngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“无明性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wú míngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何无明性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù wú míngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，无明性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán xíng shí míng sè liù chù chù shòu
舍利子言：“行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoxìng wú zhī jí shì
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼性无知即是
qīngjìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoxìng
舍利子言：“云何行乃至老死愁叹苦忧恼性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo
佛言：“自相空故，行乃至老死愁叹苦忧恼

xìng wú zhī jí shì qīngjìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán bù shī bō luó mì duōxìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“布施波罗蜜多性无知即是清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bù shī bō luó mì duōxìng wú zhī jí shì
舍利子言：“云何布施波罗蜜多性无知即是

qīngjìng
清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù bù shī bō luó mì duōxìng wú zhī jí
佛言：“自相空故，布施波罗蜜多性无知即

shì qīngjìng
是清净。”

shè lì zǐ yán jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
舍利子言：“净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duōxìng wú zhī jí shì qīngjìng
波罗蜜多性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōxìng
舍利子言：“云何净戒乃至般若波罗蜜多性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
佛言：“自相空故，净戒乃至般若波罗蜜多

xìng wú zhī jí shì qīngjìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán nèi kōngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“内空性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé nèi kōngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何内空性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù nèi kōngxìng wú zhī jí shì qīngjìng
佛言：“自相空故，内空性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
舍利子言：“外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng xìng wú zhī jí shì qīngjìng
自性空性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng xìng wú
舍利子言：“云何外空乃至无性自性空性无

zhī jí shì qīng jìng
知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
佛言：“自相空故，外空乃至无性自性空

xìng wú zhī jí shì qīng jìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán zhēn rú xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“真如性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé zhēn rú xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何真如性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù zhēn rú xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，真如性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
舍利子言：“法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè xìng wú zhī jí shì qīng jìng
虚空界、不思議界性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xìng wú zhī
舍利子言：“云何法界乃至不思議界性无知

jí shì qīng jìng
即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xìng wú
佛言：“自相空故，法界乃至不思議界性无

zhī jí shì qīng jìng
知即是清净。”

shè lì zǐ yán kǔ shèng dì xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“苦圣谛性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé kǔ shèng dì xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何苦圣谛性无知即是清

jìng
净？”

fó yán zì xiàngkōng gù kǔ shèng dì xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，苦圣谛性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán jí miè dào shèng dì xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“集、灭、道圣谛性无知即是清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé jí miè dào shèng dì xìng wú zhī jí
舍利子言：“云何集、灭、道圣谛性无知即

shì qīng jìng
是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù jí miè dào shèng dì xìng wú
佛言：“自相空故，集、灭、道圣谛性无

zhī jí shì qīng jìng
知即是清净。”

shè lì zǐ yán sì jìng lǜ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“四静虑性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sì jìng lǜ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何四静虑性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù sì jìng lǜ xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，四静虑性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“四无量、四无色定性无知即是

qīng jìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú zhī
舍利子言：“云何四无量、四无色定性无知

jí shì qīng jìng
即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú
佛言：“自相空故，四无量、四无色定性无

zhī jí shì qīng jìng
知即是清净。”

shè lì zǐ yán bā jiě tuō xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“八解脱性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bā jiě tuō xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何八解脱性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù bā jiě tuō xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，八解脱性无知即是清
jìng
净。”

shè lì zǐ yán bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xìng
舍利子言：“八胜处、九次第定、十遍处性
wú zhī jí shì qīng jìng
无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
舍利子言：“云何八胜处、九次第定、十遍
chù xìng wú zhī jí shì qīng jìng
处性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
佛言：“自相空故，八胜处、九次第定、
shí biàn chù xìng wú zhī jí shì qīng jìng
十遍处性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán sì niàn zhù xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“四念住性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sì niàn zhù xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何四念住性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sì niàn zhù xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，四念住性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
舍利子言：“四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xìng wú zhī jí shì qīng jìng
力、七等觉支、八圣道支性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xìng
舍利子言：“云何四正断乃至八圣道支性
wú zhī jí shì qīng jìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng dào
佛言：“自相空故，四正断乃至八圣道

zhī xìng wú zhī jí shì qīng jìng
支性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán kōng jiě tuō mén xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“空解脱门性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé kōng jiě tuō mén xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何空解脱门性无知即是清

jìng
净？”

fó yán zì xiàng kōng gù kōng jiě tuō mén xìng wú zhī jí shì
佛言：“自相空故，空解脱门性无知即是

qīng jìng
清净。”

shè lì zǐ yán wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“无相、无愿解脱门性无知即是

qīng jìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú zhī
舍利子言：“云何无相、无愿解脱门性无知

jí shì qīng jìng
即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng
佛言：“自相空故，无相、无愿解脱门性

wú zhī jí shì qīng jìng
无知即是清净。”

shè lì zǐ yán pú sà shí dì xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“菩萨十地性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé pú sà shí dì xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何菩萨十地性无知即是清
jìng
净？”

fó yán zì xiàngkōng gù pú sà shí dì xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，菩萨十地性无知即是清
jìng
净。”

shè lì zǐ yán wǔ yǎn xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“五眼性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wǔ yǎn xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何五眼性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù wǔ yǎn xìng wú zhī jí shì qīng jìng
佛言：“自相空故，五眼性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán liù shén tōng xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“六神通性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé liù shén tōng xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何六神通性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù liù shén tōng xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，六神通性无知即是清
jìng
净。”

shè lì zǐ yán fó shí lì xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“佛十力性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé fó shí lì xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何佛十力性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù fó shí lì xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，佛十力性无知即是清
jìng
净。”

shè lì zǐ yán sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
舍利子言：“四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
舍利子言：“云何四无所畏乃至十八佛不共
fǎ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
法性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
佛言：“自相空故，四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
共法性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán wú wàng shī fǎ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“无忘失法性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé wú wàng shī fǎ xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何无忘失法性无知即是清
jìng
净？”

fó yán zì xiàng kōng gù wú wàng shī fǎ xìng wú zhī jí shì
佛言：“自相空故，无忘失法性无知即是
qīng jìng
清净。”

shè lì zǐ yán héng zhù shě xìng xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“恒住舍性性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé héng zhù shě xìng xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何恒住舍性性无知即是清

jìng
净？”

fó yán zì xiàngkōng gù héngzhù shěxìngxìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，恒住舍性性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán yī qiè zhì xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“一切智性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī qiè zhì xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“云何一切智性无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù yī qiè zhì xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，一切智性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“道相智、一切相智性无知即是

qīngjìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìng wú zhī
舍利子言：“云何道相智、一切相智性无知

jí shì qīngjìng
即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìng
佛言：“自相空故，道相智、一切相智性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净。”

shè lì zǐ yán yī qiè tuó luó ní mén xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“一切陀罗尼门性无知即是清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī qiè tuó luó ní mén xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“云何一切陀罗尼门性无知即是

qīng jìng
清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù yī qiè tuó luó ní mén xìng wú zhī jí
佛言：“自相空故，一切陀罗尼门性无知即

shì qīng jìng
是清净。”

shè lì zǐ yán yī qiè sān mó dì mén xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“一切三摩地门性无知即是清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī qiè sān mó dì mén xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“云何一切三摩地门性无知即是

qīng jìng
清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù yī qiè sān mó dì mén xìng wú zhī jí
佛言：“自相空故，一切三摩地门性无知即

shì qīng jìng
是清净。”

shè lì zǐ yán yù liú guǒ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“预流果性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yù liú guǒ xìng wú zhī jí shì qīng jìng
舍利子言：“云何预流果性无知即是清净？”

fó yán zì xiàng kōng gù yù liú guǒ xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，预流果性无知即是清

jìng
净。”

shè lì zǐ yán yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xìng wú zhī
舍利子言：“一来、不还、阿罗汉果性无知

jí shì qīng jìng
即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xìng
舍利子言：“云何一来、不还、阿罗汉果性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
佛言：“自相空故，一来、不还、阿罗汉果

xìng wú zhī jí shì qīngjìng
性无知即是清净。”

shè lì zǐ yán dú jué pú tí xìng wú zhī jí shì qīngjìng
舍利子言：“独觉菩提性无知即是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé dú jué pú tí xìng wú zhī jí shì qīng
舍利子言：“云何独觉菩提性无知即是清
jìng
净？”

fó yán zì xiàngkōng gù dú jué pú tí xìng wú zhī jí shì qīng
佛言：“自相空故，独觉菩提性无知即是清
jìng
净。”

shè lì zǐ yán yī qiè pú sà mó hē sà xíng xìng wú zhī jí shì
舍利子言：“一切菩萨摩诃萨行性无知即是
qīngjìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng xìng wú zhī
舍利子言：“云何一切菩萨摩诃萨行性无知
jí shì qīngjìng
即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng xìng wú
佛言：“自相空故，一切菩萨摩诃萨行性无

zhī jí shì qīngjìng
知即是清净。”

shè lì zǐ yán zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xìng wú zhī jí
舍利子言：“诸佛无上正等菩提性无知即

shì qīngjìng
是清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xìng wú
舍利子言：“云何诸佛无上正等菩提性无

zhī jí shì qīngjìng
知即是清净？”

fó yán zì xiàngkōng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xìng
佛言：“自相空故，诸佛无上正等菩提性

wú zhī jí shì qīngjìng
无知即是清净。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn bō rě bō luó mì duō
时，舍利子复白佛言：“世尊！般若波罗蜜多

yú yī qiè zhì zhì wú yì wú sǔn
于一切智智无益无损。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì zhì
舍利子言：“云何般若波罗蜜多于一切智智

wú yì wú sǔn
无益无损？”

fó yán shè lì zǐ fǎ jiè chángzhù gù bō rě bō luó mì
佛言：“舍利子，法界常住故，般若波罗蜜

duō yú yī qiè zhì zhì wú yì wú sǔn
多于一切智智无益无损。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn qīngjìng bō rě bō luó
时，舍利子复白佛言：“世尊！清净般若波罗

mì duō yú yī qiè fǎ wú suǒ zhí shòu
蜜多于一切法无所执受。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé qīngjìng bō rě bō luó mì duō yú yī qiè
舍利子言：“云何清净般若波罗蜜多于一切

fǎ wú suǒ zhí shòu
法无所执受？”

fó yán shè lì zǐ fǎ jiè bú dòng gù qīngjìng bō rě bō
佛言：“舍利子，法界不动故，清净般若波

luó mì duō yú yī qiè fǎ wú suǒ zhí shòu
罗蜜多于一切法无所执受。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wǒ qīngjìng gù
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！我清净故

sè qīngjìng
色清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sè qīngjìng shì bì jìng
“世尊！何缘而说我清净故色清净是毕竟
jìng
净？”

shànxiàn   wǒ wú suǒyǒu gù sè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故色无所有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīngjìng gù shòu   xiǎng   xíng   shí qīngjìng
“世尊！我清净故受、想、行、识清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù shòu   xiǎng   xíng
“世尊！何缘而说我清净故受、想、行、
shí qīngjìng shì bì jìng jìng
识清净是毕竟净？”

shànxiàn   wǒ wú suǒyǒu gù shòu   xiǎng   xíng   shí wú suǒ
“善现，我无所有故受、想、行、识无所
yǒu shì bì jìng jìng
有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng
“世尊！我清净故眼处清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yǎnchùqīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故眼处清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn   wǒ wú suǒyǒu gù yǎnchù wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故眼处无所有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīngjìng gù ěr   bí   shé   shēn   yì chùqīng
“世尊！我清净故耳、鼻、舌、身、意处清
jìng
净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù ěr bí shé
“世尊！何缘而说我清净故耳、鼻、舌、
shēn yì chù qīng jìng shì bì jìng jìng
身、意处清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù ěr bí shé shēn yì chù
“善现，我无所有故耳、鼻、舌、身、意处
wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù sè chù qīng jìng
“世尊！我清净故色处清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù sè chù qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故色处清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù sè chù wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故色处无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù shēng xiāng wèi chù fǎ chù
“世尊！我清净故声、香、味、触、法处
qīng jìng
清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù shēng xiāng wèi
“世尊！何缘而说我清净故声、香、味、
chù fǎ chù qīng jìng shì bì jìng jìng
触、法处清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù shēng xiāng wèi chù fǎ
“善现，我无所有故声、香、味、触、法
chù wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
处无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù yǎn jiè qīng jìng
“世尊！我清净故眼界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù yǎn jiè qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故眼界清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù yǎn jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故眼界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn
“世尊！我清净故色界、眼识界及眼触、眼
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng
触为缘所生诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sè jiè nǎi zhì yǎnchù
“世尊！何缘而说我清净故色界乃至眼触
wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shì bì jìng jìng
为缘所生诸受³是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuán suǒ
“善现，我无所有故色界乃至眼触为缘所
shēng zhū shòu wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
生诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng
“世尊！我清净故耳界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù ěr jiè qīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故耳界清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù ěr jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故耳界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
“世尊！我清净故声界、耳识界及耳触、
ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu qīngjìng
耳触为缘所生诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù shēng jiè nǎi zhì ěr
“世尊！何缘而说我清净故声界乃至耳

³ 大正藏：诸受清净；永乐北藏及龙藏：诸受

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng shì bì jìng jìng
触为缘所生 诸受清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán
“善现，我无所有故 声 界乃至耳触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
所生 诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù bí jiè qīng jìng
“世尊！我清净故鼻界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù bí jiè qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故鼻界清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù bí jiè wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故鼻界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí
“世尊！我清净故香界、鼻识界及鼻触、鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng
触为缘所生 诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù xiāng jiè nǎi zhì bí chù
“世尊！何缘而说我清净故香界乃至鼻触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qīng jìng shì bì jìng jìng
为缘所生 诸受 清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
“善现，我无所有故香界乃至鼻触为缘所

shēng zhū shòu wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
生 诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù shé jiè qīng jìng
“世尊！我清净故舌界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù shé jiè qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故舌界清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù shé jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故舌界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé
“世尊！我清净故味界、舌识界及舌触、舌
chù wéiyuánsuǒ shēngzhū shòuqīngjìng
触为缘所生诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù wèi jiè nǎi zhì shé chù
“世尊！何缘而说我清净故味界乃至舌触
wéiyuánsuǒ shēngzhū shòuqīngjìng shì bì jìng jìng
为缘所生诸受清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒ
“善现，我无所有故味界乃至舌触为缘所
shēngzhū shòu wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
生诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng
“世尊！我清净故身界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù shēn jiè qīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故身界清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù shēn jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故身界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn
“世尊！我清净故触界、身识界及身触、身
chù wéiyuánsuǒ shēngzhū shòuqīngjìng
触为缘所生诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù chù jiè nǎi zhì shēnchù
“世尊！何缘而说我清净故触界乃至身触
wéiyuánsuǒ shēngzhū shòuqīngjìng shì bì jìng jìng
为缘所生诸受清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒ
“善现，我无所有故触界乃至身触为缘所

shēngzhūshòu wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
生 诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yì jiè qīngjìng
“世尊！我清净故意界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yì jiè qīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故意界清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù yì jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故意界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì
“世尊！我清净故法界、意识界及意触、意

chù wéi yuán suǒ shēngzhūshòu qīngjìng
触为缘所生诸受清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù fǎ jiè nǎi zhì yì chù
“世尊！何缘而说我清净故法界乃至意触

wéi yuán suǒ shēngzhūshòu qīngjìng shì bì jìng jìng
为缘所生诸受清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ
“善现，我无所有故法界乃至意触为缘所

shēngzhūshòu wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
生 诸受无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù dì jiè qīngjìng
“世尊！我清净故地界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù dì jiè qīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故地界清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù dì jiè wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故地界无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīng
“世尊！我清净故水、火、风、空、识界清

jìng
净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù shuǐ   huǒ   fēng
“世尊！何缘而说我清净故水、火、风、
kōng   shí jiè qīng jìng shì bì jìng jìng
空、识界清净是毕竟净？”

shàn xiàn   wǒ wú suǒ yǒu gù shuǐ   huǒ   fēng   kōng   shí
“善现，我无所有故水、火、风、空、识
jiè wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
界无所有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīng jìng gù wú míng qīng jìng
“世尊！我清净故无明清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù wú míng qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故无明清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn   wǒ wú suǒ yǒu gù wú míng wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故无明无所有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīng jìng gù xíng   shí   míng   sè   liù   chù   chù
“世尊！我清净故行、识、名色、六处、触、
shòu   ài   qǔ   yǒu   shēng   lǎo   sǐ   chóu   tàn   kǔ   yōu   nǎo   qīng   jìng
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼清净。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
“世尊！何缘而说我清净故行乃至老死愁
tàn kǔ yōu nǎo qīng jìng shì bì jìng jìng
叹苦忧恼清净是毕竟净？”

shàn xiàn   wǒ wú suǒ yǒu gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
“善现，我无所有故行乃至老死愁叹苦忧
nǎo wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
恼无所有是毕竟净。”

shì zūn   wǒ qīng jìng gù bù shī bō luó mì duō qīng jìng
“世尊！我清净故布施波罗蜜多清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù bù shī bō luó mì duō
“世尊！何缘而说我清净故布施波罗蜜多

qīng jìng shì bì jìng jìng
清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù bù shī bō luó mì duō wú suǒ yǒu
“善现，我无所有故布施波罗蜜多无所有

shì bì jìng jìng
是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
“世尊！我清净故净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù jìng jiè nǎi zhì bō rě
“世尊！何缘而说我清净故净戒乃至般若

bō luó mì duō qīng jìng shì bì jìng jìng
波罗蜜多清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
“善现，我无所有故净戒乃至般若波罗蜜

duō wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
多无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù nèi kōng qīng jìng
“世尊！我清净故内空清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù nèi kōng qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故内空清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù nèi kōng wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故内空无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
“世尊！我清净故外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōngqīngjìng
性空、无性自性空清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù wàikōng nǎi zhì wú xìng
“世尊！何缘而说我清净故外空乃至无性
zì xìngkōngqīngjìng shì bì jìng jìng
自性空清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
“善现，我无所有故外空乃至无性自性空
wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng
“世尊！我清净故真如清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù zhēn rú qīngjìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故真如清净是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù zhēn rú wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故真如无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
“世尊！我清净故法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qīngjìng
际、虚空界、不思議界清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī
“世尊！何缘而说我清净故法界乃至不思
yì jiè qīngjìng shì bì jìng jìng
议界清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú
“善现，我无所有故法界乃至不思議界无

suǒyǒu shì bì jìng jìng
所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng
“世尊！我清净故苦圣谛清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù kǔ shèng dì qīngjìng
“世尊！何缘而说我清净故苦圣谛清净

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù kǔ shèng dì wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故苦圣谛无所有是毕竟

jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù jí miè dào shèng dì qīngjìng
“世尊！我清净故集、灭、道圣谛清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù jí miè dào shèng
“世尊！何缘而说我清净故集、灭、道圣

dì qīngjìng shì bì jìng jìng
谛清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù jí miè dào shèng dì wú suǒ
“善现，我无所有故集、灭、道圣谛无所

yǒu shì bì jìng jìng
有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng
“世尊！我清净故四静虑清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sì jìng lǜ qīngjìng shì
“世尊！何缘而说我清净故四静虑清净是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sì jìng lǜ wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故四静虑无所有是毕竟

jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sì wú liàng sì wú sè dìngqīngjìng
“世尊！我清净故四无量、四无色定清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sì wú liàng sì wú
“世尊！何缘而说我清净故四无量、四无
sè dìngqīngjìng shì bì jìng jìng
色定清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sì wú liàng sì wú sè dìng wú
“善现，我无所有故四无量、四无色定无
suǒyǒu shì bì jìng jìng
所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng
“世尊！我清净故八解脱清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù bā jiě tuō qīngjìng shì
“世尊！何缘而说我清净故八解脱清净是
bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù bā jiě tuō wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故八解脱无所有是毕竟
jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
“世尊！我清净故八胜处、九次第定、十
biànchùqīngjìng
遍处清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù bā shèngchù jiǔ cì
“世尊！何缘而说我清净故八胜处、九次
dì dìng shí biànchùqīngjìng shì bì jìng jìng
第定、十遍处清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
“善现，我无所有故八胜处、九次第定、

shí biànchù wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
十遍处无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sì niànzhù qīngjìng
“世尊！我清净故四念住清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sì niànzhù qīngjìng shì
“世尊！何缘而说我清净故四念住清净是
bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sì niànzhù wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故四念住无所有是毕竟
jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
“世尊！我清净故四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī qīngjìng
五力、七等觉支、八圣道支清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sì zhèngduàn nǎi zhì
“世尊！何缘而说我清净故四正断乃至
bā shèngdào zhī qīngjìng shì bì jìng jìng
八圣道支清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
“善现，我无所有故四正断乃至八圣道
zhī wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
支无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīngjìng
“世尊！我清净故空解脱门清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù kōng jiě tuō mén qīng
“世尊！何缘而说我清净故空解脱门清
jìng shì bì jìng jìng
净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù kōng jiě tuō mén wú suǒyǒu shì bì
“善现，我无所有故空解脱门无所有是毕

jìng jìng
竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīng
“世尊！我清净故无相、无愿解脱门清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù wú xiàng wú yuàn jiě
“世尊！何缘而说我清净故无相、无愿解

tuō mén qīng jìng shì bì jìng jìng
脱门清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú
“善现，我无所有故无相、无愿解脱门无

suǒ yǒu shì bì jìng jìng
所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng
“世尊！我清净故菩萨十地清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù pú sà shí dì qīng jìng
“世尊！何缘而说我清净故菩萨十地清静

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù pú sà shí dì wú suǒ yǒu shì bì
“善现，我无所有故菩萨十地无所有是毕

jìng jìng
竟净。”

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí qī
大般若波罗蜜多经卷第二百八十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zàn qīng jìng pǐn dì sān shí wǔ zhī sān
初分赞清净品第三十五之三

shì zūn wǒ qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng
“世尊！我清净故五眼清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù wǔ yǎn qīng jìng shì bì
“世尊！何缘而说我清净故五眼清净是毕

jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù wǔ yǎn wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
“善现，我无所有故五眼无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù liù shén tōng qīng jìng
“世尊！我清净故六神通清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù liù shén tōng qīng jìng
“世尊！何缘而说我清净故六神通清净

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù liù shén tōng wú suǒ yǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故六神通无所有是毕竟

jìng
净。”

shì zūn wǒ qīng jìng gù fó shí lì qīng jìng
“世尊！我清净故佛十力清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù fó shí lì qīng jìng shì
“世尊！何缘而说我清净故佛十力清净是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù fó shí lì wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故佛十力无所有是毕竟
jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà
“世尊！我清净故四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù sì wú suǒwèi nǎi zhì
“世尊！何缘而说我清净故四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng shì bì jìng jìng
十八佛不共法清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù sì wú suǒwèi nǎi zhì shí bā fó
“善现，我无所有故四无所畏乃至十八佛
bú gòng fǎ wú suǒyǒu shì bì jìng jìng
不共法无所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīngjìng
“世尊！我清净故无忘失法清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù wú wàng shī fǎ qīng
“世尊！何缘而说我清净故无忘失法清
jìng shì bì jìng jìng
净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù wú wàng shī fǎ wú suǒyǒu shì bì
“善现，我无所有故无忘失法无所有是毕
jìng jìng
竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng
“世尊！我清净故恒住舍性清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù héngzhù shěxìngqīngjìng
“世尊！何缘而说我清净故恒住舍性清净

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù héngzhù shěxìng wú suǒyǒu shì bì
“善现，我无所有故恒住舍性无所有是毕

jìng jìng
竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng
“世尊！我清净故一切智清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī qiè zhì qīngjìng shì
“世尊！何缘而说我清净故一切智清净是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù yī qiè zhì wú suǒyǒu shì bì jìng
“善现，我无所有故一切智无所有是毕竟

jìng
净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng
“世尊！我清净故道相智、一切相智清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù dào xiàng zhì yī qiè
“世尊！何缘而说我清净故道相智、一切

xiàng zhì qīngjìng shì bì jìng jìng
相智清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú
“善现，我无所有故道相智、一切相智无

suǒyǒu shì bì jìng jìng
所有是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní mén qīngjìng
“世尊！我清净故一切陀罗尼门清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī qiè tuó luó ní mén
“世尊！何缘而说我清净故一切陀罗尼门

qīngjìng shì bì jìng jìng
清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù yī qiè tuó luó ní mén wú suǒyǒu
“善现，我无所有故一切陀罗尼门无所有

shì bì jìng jìng
是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī qiè sān mó dì mén qīngjìng
“世尊！我清净故一切三摩地门清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī qiè sān mó dì mén
“世尊！何缘而说我清净故一切三摩地门

qīngjìng shì bì jìng jìng
清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú suǒyǒu gù yī qiè sān mó dì mén wú suǒyǒu
“善现，我无所有故一切三摩地门无所有

shì bì jìng jìng
是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yù liú guǒ qīngjìng
“世尊！我清净故预流果清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yù liú guǒ qīngjìng shì
“世尊！何缘而说我清净故预流果清净是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn wǒ zì xiàngkōng gù yù liú guǒ zì xiàngkōng shì bì
“善现，我自相空故预流果自相空是毕

jìng jìng
竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qīng
“世尊！我清净故一来、不还、阿罗汉果清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī lái bù huán
“世尊！何缘而说我清净故一来、不还、

ā luó hàn guǒ qīngjìng shì bì jìng jìng
阿罗汉果清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ zì xiàngkōng gù yī lái bù huán ā luó hàn
“善现，我自相空故一来、不还、阿罗汉

guǒ zì xiàngkōng shì bì jìng jìng
果自相空是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng
“世尊！我清净故独觉菩提清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù dú jué pú tí qīngjìng
“世尊！何缘而说我清净故独觉菩提清净

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn wǒ zì xiàngkōng gù dú jué pú tí zì xiàngkōng shì
“善现，我自相空故独觉菩提自相空是

bì jìng jìng
毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíngqīngjìng
“世尊！我清净故一切菩萨摩诃萨行清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī qiè pú sà mó hē
“世尊！何缘而说我清净故一切菩萨摩诃

sà xíngqīngjìng shì bì jìng jìng
萨行清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ zì xiàngkōng gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng zì
“善现，我自相空故一切菩萨摩诃萨行自

xiàngkōng shì bì jìng jìng
相空是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīng
“世尊！我清净故诸佛无上正等菩提清

jìng
净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù zhū fó wú shàngzhèng
“世尊！何缘而说我清净故诸佛无上正

děng pú tí qīngjìng shì bì jìng jìng
等菩提清净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ zì xiàngkōng gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú
“善现，我自相空故诸佛无上正等菩

tí zì xiàngkōng shì bì jìng jìng
提自相空是毕竟净。”

shì zūn wǒ qīngjìng gù yī qiè zhì zhì qīngjìng
“世尊！我清净故一切智智清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīngjìng gù yī qiè zhì zhì qīngjìng
“世尊！何缘而说我清净故一切智智清
shì bì jìng jìng
净是毕竟净？”

shànxiàn wǒ wú xiàng wú dé wú niàn wú zhī gù yī
“善现，我无相、无得、无念、无知故一
qiè zhì zhì wú xiàng wú dé wú niàn wú zhī shì bì jìng jìng
切智智无相、无得、无念、无知是毕竟净。”

shì zūn wú èr qīngjìng wú dé wú guān
“世尊！无二清净无得无观。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wú èr qīngjìng wú dé wú guān shì bì
“世尊！何缘而说无二清净无得无观是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn wú rǎn jìng gù shì bì jìng jìng
“善现，无染净故是毕竟净。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn wǒ wú biān
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！我无边
gù sè wú biān
故色无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sè wú biān shì bì jìng
“世尊！何缘而说我无边故色无边是毕竟
jìng
净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shòu xiǎng xíng shí wú biān
“世尊！我无边故受、想、行、识无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shòu xiǎng xíng
“世尊！何缘而说我无边故受、想、行、
shí wú biān shì bì jìng jìng
识无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yǎnchù wú biān
“世尊！我无边故眼处无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yǎnchù wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故眼处无边是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù ěr bí shé shēn yì chù wú
“世尊！我无边故耳、鼻、舌、身、意处无
biān
边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù ěr bí shé
“世尊！何缘而说我无边故耳、鼻、舌、
shēn yì chù wú biān shì bì jìng jìng
身、意处无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sè chù wú biān
“世尊！我无边故色处无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sè chù wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故色处无边是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shēng xiāng wèi chù fǎ chù
“世尊！我无边故声、香、味、触、法处
wú biān
无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shēng xiāng wèi
“世尊！何缘而说我无边故声、香、味、
chù fǎ chù wú biān shì bì jìng jìng
触、法处无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yǎn jiè wú biān
“世尊！我无边故眼界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yǎn jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故眼界无边是毕
jìng jìng
竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn
“世尊！我无边故色界、眼识界及眼触、眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sè jiè nǎi zhì yǎnchù
“世尊！何缘而说我无边故色界乃至眼触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù ěr jiè wú biān
“世尊！我无边故耳界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù ěr jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故耳界无边是毕
jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
“世尊！我无边故声界、耳识界及耳触、
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
耳触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shēng jiè nǎi zhì ěr
“世尊！何缘而说我无边故声界乃至耳
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
触为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù bí jiè wú biān
“世尊！我无边故鼻界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù bí jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故鼻界无边是毕
jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí
“世尊！我无边故香界、鼻识界及鼻触、鼻
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù xiāng jiè nǎi zhì bí
“世尊！何缘而说我无边故香界乃至鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
触为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shé jiè wú biān
“世尊！我无边故舌界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shé jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故舌界无边是毕

jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé
“世尊！我无边故味界、舌识界及舌触、舌

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wèi jiè nǎi zhì shé chù
“世尊！何缘而说我无边故味界乃至舌触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shēn jiè wú biān
“世尊！我无边故身界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shēn jiè wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故身界无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
“世尊！我无边故触界、身识界及身触、

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
身触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù chù jiè nǎi zhì shēn chù
“世尊！何缘而说我无边故触界乃至身触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yì jiè wú biān
“世尊！我无边故意界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yì jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故意界无边是毕

jìng jìng
竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì
“世尊！我无边故法界、意识界及意触、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān
触为缘所生诸受无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù fǎ jiè nǎi zhì yì chù
“世尊！何缘而说我无边故法界乃至意触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān shì bì jìng jìng
为缘所生诸受无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù dì jiè wú biān
“世尊！我无边故地界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù dì jiè wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故地界无边是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
“世尊！我无边故水、火、风、空、识界

wú biān
无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù shuǐ huǒ fēng
“世尊！何缘而说我无边故水、火、风、

kōng shí jiè wú biān shì bì jìng jìng
空、识界无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wú míng wú biān
“世尊！我无边故无明无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wú míng wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故无明无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù xíng shí míng sè liù chù chù
“世尊！我无边故行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo wú biān
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ
“世尊！何缘而说我无边故行乃至老死

chóu tàn kǔ yōunǎo wú biān shì bì jìng jìng
愁叹苦忧恼无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù bù shī bō luó mì duō wú biān
“世尊！我无边故布施波罗蜜多无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù bù shī bō luó mì duō
“世尊！何缘而说我无边故布施波罗蜜多

wú biān shì bì jìng jìng
无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
“世尊！我无边故净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō wú biān
般若波罗蜜多无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù jìng jiè nǎi zhì bō rě
“世尊！何缘而说我无边故净戒乃至般若

bō luó mì duō wú biān shì bì jìng jìng
波罗蜜多无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù nèi kōng wú biān
“世尊！我无边故内空无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù nèi kōng wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故内空无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
“世尊！我无边故外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wú biān
性空、无性自性空无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wàikōng nǎi zhì wú xìng
“世尊！何缘而说我无边故外空乃至无性
zì xìngkōng wú biān shì bì jìng jìng
自性空无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù zhēn rú wú biān
“世尊！我无边故真如无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù zhēn rú wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故真如无边是
bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
“世尊！我无边故法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wú biān
际、虚空界、不思議界无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī
“世尊！何缘而说我无边故法界乃至不思
yì jiè wú biān shì bì jìng jìng
议界无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù kǔ shèng dì wú biān
“世尊！我无边故苦圣谛无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù kǔ shèng dì wú biān
“世尊！何缘而说我无边故苦圣谛无边

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù jí miè dào shèng dì wú biān
“世尊！我无边故集、灭、道圣谛无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù jí miè dào shèng
“世尊！何缘而说我无边故集、灭、道圣

dì wú biān shì bì jìng jìng
谛无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sì jìng lǜ wú biān
“世尊！我无边故四静虑无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sì jìng lǜ wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故四静虑无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sì wú liàng sì wú sè dìng wú biān
“世尊！我无边故四无量、四无色定无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sì wú liàng sì wú
“世尊！何缘而说我无边故四无量、四无

sè dìng wú biān shì bì jìng jìng
色定无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù bā jiě tuō wú biān
“世尊！我无边故八解脱无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù bā jiě tuō wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故八解脱无边是
bì jìng jìng
毕竟净。”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
“世尊！我无边故八胜处、九次第定、十
biànchù wú biān
遍处无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù bā shèngchù jiǔ cì
“世尊！何缘而说我无边故八胜处、九次
dì dìng shí biànchù wú biān shì bì jìng jìng
第定、十遍处无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sì niànzhù wú biān
“世尊！我无边故四念住无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sì niànzhù wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故四念住无边是
bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
“世尊！我无边故四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī wú biān
五力、七等觉支、八圣道支无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sì zhèng duàn nǎi zhì
“世尊！何缘而说我无边故四正断乃至

bā shèng dào zhī wú biān shì bì jìng jìng
八圣道支无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù kōng jiě tuō mén wú biān
“世尊！我无边故空解脱门无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù kōng jiě tuō mén wú
“世尊！何缘而说我无边故空解脱门无

biān shì bì jìng jìng
边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú
“世尊！我无边故无相、无愿解脱门无

biān
边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wú xiàng wú yuàn jiě
“世尊！何缘而说我无边故无相、无愿解

tuō mén wú biān shì bì jìng jìng
脱门无边是毕竟净？”

shàn xiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù pú sà shí dì wú biān
“世尊！我无边故菩萨十地无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù pú sà shí dì wú biān
“世尊！何缘而说我无边故菩萨十地无边

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wǔ yǎn wú biān
“世尊！我无边故五眼无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wǔ yǎn wú biān shì bì
“世尊！何缘而说我无边故五眼无边是毕

jìng jìng
竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù liù shéntōng wú biān
“世尊！我无边故六神通无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù liù shéntōng wú biān
“世尊！何缘而说我无边故六神通无边

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù fó shí lì wú biān
“世尊！我无边故佛十力无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù fó shí lì wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故佛十力无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
“世尊！我无边故四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú biān
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì
“世尊！何缘而说我无边故四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ wú biān shì bì jìng jìng
十八佛不共法无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù wú wàng shī fǎ wú biān
“世尊！我无边故无忘失法无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù wú wàng shī fǎ wú
“世尊！何缘而说我无边故无忘失法无
biān shì bì jìng jìng
边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù héngzhù shě xìng wú biān
“世尊！我无边故恒住舍性无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù héngzhù shě xìng wú
“世尊！何缘而说我无边故恒住舍性无
biān shì bì jìng jìng
边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yī qiè zhì wú biān
“世尊！我无边故一切智无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yī qiè zhì wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故一切智无边是
bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú
“世尊！我无边故道相智、一切相智无

biān
边。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù dào xiàng zhì   yī qiè
“世尊！何缘而说我无边故道相智、一切

xiàng zhì wú biān shì   bì jìng jìng
相智无边是毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ bì jìng kōng   wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn   wǒ wú biān gù   yī qiè tuó luó ní mén wú biān
“世尊！我无边故一切陀罗尼门无边。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù   yī qiè tuó luó ní mén
“世尊！何缘而说我无边故一切陀罗尼门

wú biān shì   bì jìng jìng
无边是毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ bì jìng kōng   wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn   wǒ wú biān gù   yī qiè sān mó dì mén wú biān
“世尊！我无边故一切三摩地门无边。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù   yī qiè sān mó dì mén
“世尊！何缘而说我无边故一切三摩地门

wú biān shì   bì jìng jìng
无边是毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ bì jìng kōng   wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn   wǒ wú biān gù   yù liú guǒ wú biān
“世尊！我无边故预流果无边。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù   yù liú guǒ wú biān shì
“世尊！何缘而说我无边故预流果无边是

bì jìng jìng
毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú
“世尊！我无边故一来、不还、阿罗汉果无
biān
边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yī lái bù huán
“世尊！何缘而说我无边故一来、不还、
ā luó hàn guǒ wú biān shì bì jìng jìng
阿罗汉果无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù dú jué pú tí wú biān
“世尊！我无边故独觉菩提无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù dú jué pú tí wú biān
“世尊！何缘而说我无边故独觉菩提无边
shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú biān
“世尊！我无边故一切菩萨摩诃萨行无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù yī qiè pú sà mó hē
“世尊！何缘而说我无边故一切菩萨摩诃
sà xíng wú biān shì bì jìng jìng
萨行无边是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìngkōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

shì zūn wǒ wú biān gù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wú
“世尊！我无边故诸佛无上正等菩提无

biān
边。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù zhū fó wú shàng zhèng
“世尊！何缘而说我无边故诸佛无上正

děng pú tí wú biān shì bì jìng jìng
等菩提无边是毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ bì jìng kōng   wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

ěr shí   shàn xiàn fù bó fó yán   shì zūn   ruò pú sà mó hē
尔时，善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃

sà néng rú shì jué zhī   shì wéi pú sà mó hē sà bō rě bō luó mì duō
萨能如是觉知，是为菩萨摩诃萨般若波罗蜜多。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō ruò pú sà mó hē sà néng rú shì jué
“世尊！何缘而说若菩萨摩诃萨能如是觉

zhī   shì wéi pú sà mó hē sà bō rě bō luó mì duō jí bì jìng jìng
知，是为菩萨摩诃萨般若波罗蜜多即毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ bì jìng kōng   wú jì kōng gù chéng dào xiàng zhì
“善现，以毕竟空、无际空故成道相智。”

shì zūn   ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“世尊！若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bú zhù cǐ àn   bú zhù bǐ àn   bú zhù zhōng liú   shì wéi pú sà mó hē
不住此岸，不住彼岸，不住中流，是为菩萨摩诃

sà bō rě bō luó mì duō
萨般若波罗蜜多。”

fó yán   rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn   hé yuán ér shuō ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
“世尊！何缘而说若菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō   bú zhù cǐ àn   bú zhù bǐ àn   bú zhù zhōng liú   shì
波罗蜜多，不住此岸，不住彼岸，不住中流，是

wéi pú sà mó hē sà bō rě bō luó mì duō jí bì jìng jìng
为菩萨摩诃萨般若波罗蜜多即毕竟净？”

shàn xiàn   yǐ sān shì fǎ xìng píng děng gù chéng dào xiàng zhì
“善现，以三世法性平等故成道相智。”

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī yī
初分著不著相品第三十六之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn zhù pú sà shèng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！住菩萨乘

zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yú cǐ bō
诸善男子、善女人等若无方便善巧，于此般

rě bō luó mì duō qǐ bō rě bō luó mì duō xiǎng yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng
若波罗蜜多起般若波罗蜜多想，以有所得为方

biàn gù qì shě yuǎn lí shèn shēn bō rě bō luó mì duō
便故，弃舍远离甚深般若波罗蜜多。”

fó yán shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì
佛言：“善现，善哉！善哉！如是！如是！

rú rǔ suǒ shuō bǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó
如汝所说。彼善男子、善女人等于此般若波罗

mì duō zhū míng zhuó xiàng shì gù yú cǐ qì shě yuǎn lí
蜜多著名著相，是故于此弃舍远离。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé bǐ shàn nán zǐ
具寿善现复白佛言：“世尊！云何彼善男子、

shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó mì duō zhū míng zhuó xiàng fó
善女人等于此般若波罗蜜多著名著相？”佛

yán shàn xiàn bǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě
言：“善现，彼善男子、善女人等，于此般若

bō luó mì duō qǔ míng qǔ xiàng qǔ míng xiàng yǐ dān zhuó bō rě bō luó
波罗蜜多取名取相，取名相已耽著般若波罗

mì duō bù néng zhèng dé shí xiàng bō rě shì gù bǐ lèi qì shě yuǎn
蜜多，不能证得实相般若，是故彼类弃舍远

lí shèn shēn bō rě bō luó mì duō
离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女

rén děng ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yú cǐ bō rě bō luó mì duō qǔ míng
人等若无方便善巧，于此般若波罗蜜多取名

qǔ xiàng qǔ míng xiàng yǐ shì cǐ bō rě bō luó mì duō ér shēng jiāo màn
取相，取名相已恃此般若波罗蜜多而生憍慢，

bù néng zhèng dé shí xiàng bō rě yóu sī bǐ lèi qì shě yuǎn lí shèn shēn
不能证得实相般若，由斯彼类弃舍远离甚深

bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng ruò yǒu fāngbiàn shànqiǎo yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō
人等若有方便善巧，以无所得为方便，于此般
rě bō luó mì duō bù qǔ míngxiàng bù qǐ dānzhúo bù shēngjiāomàn
若波罗蜜多不取名相、不起耽著、不生憍慢，
biànnéngzhèng dé shí xiàng bō rě dāng zhī cǐ lèi míng bú qì shě yuǎn
便能证得实相般若，当知此类名不弃舍远
lí bō rě bō luó mì duō
离般若波罗蜜多。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán shèn qí shì zūnshàn wèi pú sà
具寿善现即白佛言：“甚奇！世尊善为菩萨
mó hē sà zhòng yú cǐ bō rě bō luó mì duō kāi shì fēn bié zhúo bù zhúo
摩诃萨众于此般若波罗蜜多开示分别著不著
xiàng
相。”

ěr shí jù shòushè lì zǐ wèn jù shòushànxiànyán pú sà mó
尔时，具寿舍利子问具寿善现言：“菩萨摩
hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún hé wéizhuó jí bù zhúoxiàng
诃萨行般若波罗蜜多时，云何为著及不著相？”

shànxiàn dá yán shè lì zǐ zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ
善现答言：“舍利子，住菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng ruò wú fāngbiàn shànqiǎoxíng bō rě bō luó mì duō shí
善女人等，若无方便善巧行般若波罗蜜多时，
yú sè wèikōng qǐ kōngxiǎngzhúo yú shòu xiǎng xíng shí wèi
于色谓空，起空想著，于受、想、行、识谓
kōng qǐ kōngxiǎngzhúo ruò yú yǎnchùwèikōng qǐ kōngxiǎngzhúo
空，起空想著；若于眼处谓空，起空想著，
yú ěr bí shé shēn yì chùwèikōng qǐ kōngxiǎngzhúo ruò
于耳、鼻、舌、身、意处谓空，起空想著；若
yú sè chùwèikōng qǐ kōngxiǎngzhúo yú shēng xiāng wèi chù
于色处谓空，起空想著，于声、香、味、触、
fǎ chùwèikōng qǐ kōngxiǎngzhúo ruò yú yǎn jiè wèikōng qǐ kōng
法处谓空，起空想著；若于眼界谓空，起空
xiǎngzhúo yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
想著，于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生

zhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú ěr jiè wèikōng qǐ kōng
诸受谓空，起空想著；若于耳界谓空，起空

xiǎngzhuó yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēng
想著；于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú bí jiè wèikōng qǐ kōng
诸受谓空，起空想著；若于鼻界谓空，起空

xiǎngzhuó yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēng
想著，于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú shé jiè wèikōng qǐ kōng
诸受谓空，起空想著；若于舌界谓空，起空

xiǎngzhuó yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēng
想著，于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生

zhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú shēn jiè wèikōng qǐ kōng
诸受谓空，起空想著；若于身界谓空，起空

xiǎngzhuó yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒ
想著，于触界、身识界及身触、身触为缘所

shēngzhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú yì jiè wèikōng qǐ
生诸受谓空，起空想著；若于意识界谓空，起

kōngxiǎngzhuó yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒ
空想著，于法界、意识界及意触、意触为缘所

shēngzhūshòuwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú dì jiè wèikōng qǐ
生诸受谓空，起空想著；若于地界谓空，起

kōngxiǎngzhuó yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wèikōng qǐ kōng
空想著，于水、火、风、空、识界谓空，起空

xiǎngzhuó ruò yú wú míngwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú xíng shí
想著；若于无明谓空，起空想著，于行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎowèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú bù shī bō luó mì
愁叹苦忧恼谓空，起空想著；若于布施波罗蜜

duōwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
多谓空，起空想著，于净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duōwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú nèikōng
虑、般若波罗蜜多谓空，起空想著；若于内空

wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
谓空，起空想著，于外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōngwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú zhēn
性空、无性自性空谓空，起空想著；若于真
rú wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
如谓空，起空想著，于法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú
际、虚空界、不思議界谓空，起空想著；若于
kǔ shèng dì wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú jí miè dào shèng dì
苦圣谛谓空，起空想著，于集、灭、道圣谛
wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú sì jìng lǜ wèikōng qǐ kōngxiǎng
谓空，起空想著；若于四静虑谓空，起空想
zhuó yú sì wú liàng sì wú sè dìng wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó
著，于四无量、四无色定谓空，起空想著；
ruò yú bā jiě tuō wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú bā shèng chù jiǔ
若于八解脱谓空，起空想著，于八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú sì niàn
次第定、十遍处谓空，起空想著；若于四念
zhù wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ
住谓空，起空想著，于四正断、四神足、五
gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wèikōng qǐ kōngxiǎng
根、五力、七等觉支、八圣道支谓空，起空想
zhuó ruò yú kōng jiě tuō mén wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú wú xiàng
著；若于空解脱门谓空，起空想著，于无相、
wú yuàn jiě tuō mén wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú pú sà shí dì
无愿解脱门谓空，起空想著；若于菩萨十地
wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú wǔ yǎn wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó
谓空，起空想著；若于五眼谓空，起空想著，
yú liù shéntōng wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú fó shí lì wèikōng
于六神通谓空，起空想著；若于佛十力谓空，
qǐ kōngxiǎngzhuó yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
起空想著，于四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wèikōng qǐ kōngxiǎng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法谓空，起空想

zhuó ruò yú wú wàng shī fǎ wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú héngzhù
著；若于无忘失法谓空，起空想著，于恒住
shěxìngwèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú yī qiè zhì wèikōng qǐ kōng
舍性谓空，起空想著；若于一切智谓空，起空
xiǎngzhuó yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó
想著，于道相智、一切相智谓空，起空想著；
ruò yú yī qiè tuó luó ní mén wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú yī qiè sān
若于一切陀罗尼门谓空，起空想著，于一切三
mó dì mén wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú yù liú guǒ wèikōng qǐ
摩地门谓空，起空想著；若于预流果谓空，起
kōngxiǎngzhuó yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wèikōng qǐ kōng
空想著，于一来、不还、阿罗汉果谓空，起空
xiǎngzhuó ruò yú dú jué pú tí wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú
想著；若于独觉菩提谓空，起空想著；若于
yī qiè pú sà mó hē sà xíng wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú zhū fó
一切菩萨摩訶萨行谓空，起空想著；若于诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó ruò yú guò qù fǎ
无上正等菩提谓空，起空想著；若于过去法
wèikōng qǐ kōngxiǎngzhuó yú wèi lái xiàn zài fǎ wèikōng qǐ kōng
谓空，起空想著，于未来、现在法谓空，起空
xiǎngzhuó
想著。

fù cì shè lì zǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
“复次，舍利子，住菩萨乘诸善男子、善
nǚ rén děng ruò wú fāng biàn shàn qiǎo xíng bō rě bō luó mì duō shí yú
女人等，若无方便善巧行般若波罗蜜多时，于
sè wèi sè qǐ sè xiǎngzhuó yú shòu xiǎng xíng shí wèi shòu
色谓色，起色想著，于受、想、行、识谓受、
xiǎng xíng shí qǐ shòu xiǎng xíng shí xiǎngzhuó ruò yú yǎn
想、行、识，起受、想、行、识想著；若于眼
chù wèi yǎn chù qǐ yǎn chù xiǎngzhuó yú ěr bí shé shēn
处谓眼处，起眼处想著，于耳、鼻、舌、身、
yì chù wèi ěr bí shé shēn yì chù qǐ ěr bí shé
意处谓耳、鼻、舌、身、意处，起耳、鼻、舌、
shēn yì chù xiǎngzhuó ruò yú sè chù wèi sè chù qǐ sè chù xiǎngzhuó
身、意处想著；若于色处谓色处，起色处想著，
yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù wèi shēng xiāng wèi chù
于声、香、味、触、法处谓声、香、味、触、

fǎ chù qǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chùxiǎngzhuó ruò yú yǎn
法处，起声、香、味、触、法处想著；若于眼
jiè wèiyǎn jiè qǐ yǎn jiè xiǎngzhuó yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn
界谓眼界，起眼界想著，于色界、眼识界及眼
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwèi sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuán
触、眼触为缘所生诸受谓色界乃至眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu qǐ sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
所生诸受，起色界乃至眼触为缘所生诸受
xiǎngzhuó ruò yú ěr jiè wèi ěr jiè qǐ ěr jiè xiǎngzhuó yú shēng
想著；若于耳界谓耳界，起耳界想著，于声
jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwèishēng
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受谓声
jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu qǐ shēng jiè nǎi zhì ěr chù
界乃至耳触为缘所生诸受，起声界乃至耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎngzhuó ruò yú bí jiè wèi bí jiè qǐ bí
为缘所生诸受想著；若于鼻界谓鼻界，起鼻
jiè xiǎngzhuó yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒ
界想著，于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所
shēngzhūshòuwèixiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu qǐ
生诸受谓香界乃至鼻触为缘所生诸受，起
xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎngzhuó ruò yú shé jiè
香界乃至鼻触为缘所生诸受想著；若于舌界
wèishé jiè qǐ shé jiè xiǎngzhuó yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
谓舌界，起舌界想著，于味界、舌识界及舌触、
shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wèi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ
舌触为缘所生诸受谓味界乃至舌触为缘所
shēngzhūshòu qǐ wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎng
生诸受，起味界乃至舌触为缘所生诸受想
zhuó ruò yú shēn jiè wèishēn jiè qǐ shēn jiè xiǎngzhuó yú chù jiè
著；若于身界谓身界，起身界想著，于触界、
shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwèichù jiè nǎi
身识界及身触、身触为缘所生诸受谓触界乃
zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu qǐ chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuán
至身触为缘所生诸受，起触界乃至身触为缘
suǒshēngzhūshòuxiǎngzhuó ruò yú yì jiè wèi yì jiè qǐ yì jiè xiǎng
所生诸受想著；若于意界谓意界，起意界想
zhuó yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
著，于法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu wèi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qǐ fǎ jiè nǎi
受谓法界乃至意触为缘所生诸受，起法界乃
zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiǎng zhuó ruò yú dì jiè wèi dì jiè
至意触为缘所生诸受想著；若于地界谓地界，
qǐ dì jiè xiǎng zhuó yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wèi shuǐ
起地界想著，于水、火、风、空、识界谓水、
huǒ fēng kōng shí jiè qǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
火、风、空、识界，起水、火、风、空、识界
xiǎng zhuó ruò yú wú míng wèi wú míng qǐ wú míng xiǎng zhuó yú xíng
想著；若于无明谓无明，起无明想著，于行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wèi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo qǐ
老死愁叹苦忧恼谓行乃至老死愁叹苦忧恼，起
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xiǎng zhuó ruò yú bù shī bō luó mì
行乃至老死愁叹苦忧恼想著；若于布施波罗蜜
duō wèi bù shī bō luó mì duō qǐ bù shī bō luó mì duō xiǎng zhuó yú
多谓布施波罗蜜多，起布施波罗蜜多想著，于
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wèi jìng jiè
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多谓净戒
nǎi zhì bō rě bō luó mì duō qǐ jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
乃至般若波罗蜜多，起净戒乃至般若波罗蜜多
xiǎng zhuó ruò yú nèi kōng wèi nèi kōng qǐ nèi kōng xiǎng zhuó yú wài
想著；若于内空谓内空，起内空想著，于外
kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wèi wài kōng nǎi
得空、无性空、自性空、无性自性空谓外空乃
zhì wú xìng zì xìng kōng qǐ wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng xiǎng zhuó
至无性自性空，起外空乃至无性自性空想著；
ruò yú zhēn rú wèi zhēn rú qǐ zhēn rú xiǎng zhuó yú fǎ jiè fǎ xìng
若于真如谓真如，起真如想著，于法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wèi fǎ jiè nǎi zhì
定、法住、实际、虚空界、不思議界谓法界乃至
bù sī yì jiè qǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xiǎngzhuó ruò yú kǔ
不思議界，起法界乃至不思議界想著；若于苦
shèng dì wèi kǔ shèng dì qǐ kǔ shèng dì xiǎngzhuó yú jí miè
圣諦谓苦圣諦，起苦圣諦想著，于集、灭、
dào shèng dì wèi jí miè dào shèng dì qǐ jí miè dào shèng
道圣諦谓集、灭、道圣諦，起集、灭、道圣
dì xiǎngzhuó ruò yú sì jìng lǜ wèi sì jìng lǜ qǐ sì jìng lǜ xiǎngzhuó
諦想著；若于四静虑谓四静虑，起四静虑想著，
yú sì wú liàng sì wú sè dìng wèi sì wú liàng sì wú sè dìng qǐ
于四无量、四无色定谓四无量、四无色定，起
sì wú liàng sì wú sè dìng xiǎngzhuó ruò yú bā jiě tuō wèi bā jiě tuō
四无量、四无色定想著；若于八解脱谓八解脱，
qǐ bā jiě tuō xiǎngzhuó yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
起八解脱想著，于八胜处、九次第定、十遍处
wèi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qǐ bā shèng chù jiǔ
谓八胜处、九次第定、十遍处，起八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù xiǎngzhuó ruò yú sì niàn zhù wèi sì niàn zhù
次第定、十遍处想著；若于四念住谓四念住，
qǐ sì niàn zhù xiǎngzhuó yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
起四念住想著，于四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wèi sì zhèng duàn nǎi zhì bā
五力、七等觉支、八圣道支谓四正断乃至八
shèng dào zhī qǐ sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xiǎngzhuó ruò
圣道支，起四正断乃至八圣道支想著；若
yú kōng jiě tuō mén wèi kōng jiě tuō mén qǐ kōng jiě tuō mén xiǎngzhuó
于空解脱门谓空解脱门，起空解脱门想著，
yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wèi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
于无相、无愿解脱门谓无相、无愿解脱门，
qǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiǎngzhuó ruò yú pú sà shí dì wèi pú
起无相、无愿解脱门想著；若于菩萨十地谓菩
sà shí dì qǐ pú sà shí dì xiǎngzhuó ruò yú wǔ yǎn wèi wǔ yǎn
萨十地，起菩萨十地想著；若于五眼谓五眼，
qǐ wǔ yǎn xiǎngzhuó yú liù shéntōng wèi liù shéntōng qǐ liù shéntōng
起五眼想著，于六神通谓六神通，起六神通
xiǎngzhuó ruò yú fó shí lì wèi fó shí lì qǐ fó shí lì xiǎngzhuó
想著；若于佛十力谓佛十力，起佛十力想著，

yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ wèi sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
舍、十八佛不共法谓四无所畏乃至十八佛不共
fǎ qǐ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiǎngzhuó ruò yú
法，起四无所畏乃至十八佛不共法想 著；若于
wú wàng shī fǎ wèi wú wàng shī fǎ qǐ wú wàng shī fǎ xiǎngzhuó yú
无忘失法谓无忘失法，起无忘失法想 著，于
héngzhù shěxìng wèi héngzhù shěxìng qǐ héngzhù shěxìng xiǎngzhuó ruò yú
恒住舍性谓恒住舍性，起恒住舍性想 著；若于
yī qiè zhì wèi yī qiè zhì qǐ yī qiè zhì xiǎngzhuó yú dào xiàng zhì
一切智谓一切智，起一切智想 著，于道相智、
yī qiè xiàng zhì wèi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qǐ dào xiàng zhì
一切相智谓道相智、一切相智，起道相智、
yī qiè xiàng zhì xiǎngzhuó ruò yú yī qiè tuó luó ní mén wèi yī qiè tuó
一切相智想 著；若于一切陀罗尼门谓一切陀
luó ní mén qǐ yī qiè tuó luó ní mén xiǎngzhuó yú yī qiè sān mó dì
罗尼门，起一切陀罗尼门想 著，于一切三摩地
mén wèi yī qiè sān mó dì mén qǐ yī qiè sān mó dì mén xiǎngzhuó ruò
门谓一切三摩地门，起一切三摩地门想 著；若
yú yù liú guǒ wèi yù liú guǒ qǐ yù liú guǒ xiǎngzhuó yú yī lái
于预流果谓预流果，起预流果想 著，于一来、
bù huán ā luó hàn guǒ wèi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ qǐ
不还、阿罗汉果谓一来、不还、阿罗汉果，起
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xiǎngzhuó ruò yú dú jué pú tí wèi
一来、不还、阿罗汉果想 著；若于独觉菩提谓
dú jué pú tí qǐ dú jué pú tí xiǎngzhuó ruò yú yī qiè pú sà mó
独觉菩提，起独觉菩提想 著；若于一切菩萨摩
hē sà xíng wèi yī qiè pú sà mó hē sà xíng qǐ yī qiè pú sà mó hē sà
诃萨行谓一切菩萨摩诃萨行，起一切菩萨摩诃萨
xíng xiǎngzhuó ruò yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wèi zhū fó wú
行想 著；若于诸佛无上正等菩提谓诸佛无
shàng zhèng děng pú tí qǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xiǎngzhuó
上正等菩提，起诸佛无上正等菩提想 著；
ruò yú guò qù fǎ wèi guò qù fǎ qǐ guò qù fǎ xiǎngzhuó yú wèi lái
若于过去法谓过去法，起过去法想 著，于未来、
xiàn zài fǎ wèi wèi lái xiàn zài fǎ qǐ wèi lái xiàn zài fǎ xiǎngzhuó
现在法谓未来、现在法，起未来、现在法想 著。

大般若波罗蜜多经卷第二百八十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí bā 大般若波罗蜜多经卷第二百八十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī èr 初分著不著相品⁴第三十六之二

fù cì shè lì zǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
“复次，舍利子，住菩萨乘诸善男子、善

nǚ rén děng ruò yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn cóng chū fā xīn yú bù shī
女人等，若以有所得为方便，从初发心于布施

bō luó mì duō qǐ xíng xiǎng zhuó yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
波罗蜜多起行想著，于净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō qǐ xíng xiǎng zhuó ruò yú nèi kōng qǐ xíng xiǎng
虑、般若波罗蜜多起行想著；若于内空起行想

zhuó yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
著，于外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

qǐ xíng xiǎng zhuó ruò yú zhēn rú qǐ xíng xiǎng zhuó yú fǎ jiè fǎ xìng
起行想著；若于真如起行想著，于法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè qǐ xíng xiǎng zhuó
定、法住、实际、虚空界、不思議界起行想著；

ruò yú kǔ shèng dì qǐ xíng xiǎng zhuó yú jí miè dào shèng dì qǐ
若于苦圣谛起行想著，于集、灭、道圣谛起

xíng xiǎng zhuó ruò yú sì jìng lù qǐ xíng xiǎng zhuó yú sì wú liàng sì
行想著；若于四静虑起行想著，于四无量、四

⁴ 大正藏：品第；永乐北藏及龙藏：品；校勘：品第

wú sè dìng qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú bā jiě tuō qǐ xíngxiǎngzhuó yú bā
无色定起行想著；若于八解脱起行想著，于八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú sì niàn
胜处、九次第定、十遍处起行想著；若于四念
zhù qǐ xíngxiǎngzhuó yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
住起行想著，于四正断、四神足、五根、五
lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú kōng
力、七等觉支、八圣道支起行想著；若于空
jiě tuō mén qǐ xíngxiǎngzhuó yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qǐ xíng
解脱门起行想著，于无相、无愿解脱门起行
xiǎngzhuó ruò yú pú sà shí dì qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú wǔ yǎn qǐ xíng
想著；若于菩萨十地起行想著；若于五眼起行
xiǎngzhuó yú liù shéntōng qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú fó shí lì qǐ xíng
想著，于六神通起行想著；若于佛十力起行
xiǎngzhuó yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
想著，于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú wú
大喜、大舍、十八佛不共法起行想著；若于无
wàng shī fǎ qǐ xíngxiǎngzhuó yú héngzhù shě xìng qǐ xíngxiǎngzhuó ruò
忘失法起行想著，于恒住舍性起行想著；若
yú yī qiè zhì qǐ xíngxiǎngzhuó yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qǐ xíng
于一切智起行想著，于道相智、一切相智起行
xiǎngzhuó ruò yú yī qiè tuó luó ní mén qǐ xíngxiǎngzhuó yú yī qiè sān
想著；若于一切陀罗尼门起行想著；于一切三
mó dì mén qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú yù liú guǒ qǐ xíngxiǎngzhuó yú yī
摩地门起行想著；若于预流果起行想著，于一
lái bù huán ā luó hàn guǒ qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú dú jué pú tí
来、不还、阿罗汉果起行想著；若于独觉菩提
qǐ xíngxiǎngzhuó ruò yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng qǐ xíngxiǎngzhuó
起行想著；若于一切菩萨摩诃萨行起行想著；
ruò yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qǐ xíngxiǎngzhuó
若于诸佛无上正等菩提起行想著。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn qǐ rú shì děng
若无方便善巧，以有所得为方便，起如是等

zhǒng zhǒng xiǎng zhuó míng wéi zhuó xiàng
种种想著名为著相。

fù cì shè lì zǐ xiānsuǒwènyán yún hé pú sà mó hē
“复次，舍利子，先所问言‘云何菩萨摩诃

sà xíng bō rě bō luó mì duō shí bù zhuóxiàng zhě shè lì zǐ
萨行般若波罗蜜多时不著相？’者，舍利子，

pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànsànqiǎo yú
菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时有方便善巧，于

sè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú shòu xiǎng xíng shí yì bù qǐ
色不起空、不空想，于受、想、行、识亦不起

kōng bù kōngxiǎng yú yǎnchù bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú ěr
空、不空想；于眼处不起空、不空想，于耳、

bí shé shēn yì chù yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú sè chù
鼻、舌、身、意处亦不起空、不空想；于色处

bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù
不起空、不空想，于声、香、味、触、法处

yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú yǎn jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
亦不起空、不空想；于眼界不起空、不空想，

yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì
于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受亦

bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú ěr jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
不起空、不空想；于耳界不起空、不空想，

yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受

yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú bí jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
亦不起空、不空想，于鼻界不起空、不空想，

yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì
于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受亦

bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú shé jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
不起空、不空想；于舌界不起空、不空想，

yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì
于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受亦

bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú shēn jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
不起空、不空想；于身界不起空、不空想，

yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
于触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受

yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú yì jiè bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
亦不起空、不空想；于意识界不起空、不空想，

yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì
于法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受亦

bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú dì jiè bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng
不起空、不空想；于地界不起空、不空想，
yú shuǐ huǒ fēng kōng   shí jiè yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng
于水、火、风、空、识界亦不起空、不空想；
yú wú míng bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú xíng   shí   míng sè   liù
于无明不起空、不空想，于行、识、名色、六
chù   chù   shòu   ài   qǔ   yǒu   shēng   lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧
nǎo yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú bù shī bō luó mì duō bù qǐ kōng
恼亦不起空、不空想；于布施波罗蜜多不起空、
bù kōngxiǎng   yú jìng jiè   ān rěn   jīng jìn   jìng lǜ   bō rě bō
不空想，于净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú nèi kōng bù qǐ kōng   bù
罗蜜多亦不起空、不空想；于内空不起空、不
kōngxiǎng   yú wàikōng   nèi wàikōng   kōngkōng   dà kōng   shèng yì
空想，于外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng   yǒu wéi kōng   wú wéi kōng   bì jìng kōng   wú jì kōng   sàn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng   běn xìng kōng   zì xiàng kōng   gòng xiàng kōng   yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng   bù kě dé kōng   wú xìng kōng   zì xìng kōng   wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú zhēn rú bù qǐ kōng   bù kōng
空亦不起空、不空想；于真如不起空、不空
xiǎng   yú fǎ jiè   fǎ xìng   bù xū wàng xìng   bú biàn yì xìng   píng
想，于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng   lí shēng xìng   fǎ dìng   fǎ zhù   shí jì   xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú kǔ shèng dì bù qǐ
不思議界亦不起空、不空想；于苦圣谛不起
kōng   bù kōngxiǎng   yú jí   miè   dào shèng dì yì bù qǐ kōng
空、不空想，于集、灭、道圣谛亦不起空、
bù kōngxiǎng   yú sì jìng lǜ bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú sì wú liàng
不空想；于四静虑不起空、不空想，于四无量、
sì wú sè dìng yì bù qǐ kōng   bù kōngxiǎng   yú bā jiě tuō bù qǐ kōng
四无色定亦不起空、不空想；于八解脱不起空、
bù kōngxiǎng   yú bā shèng chù   jiǔ cì dì dìng   shí biàn chù yì bù qǐ
不空想，于八胜处、九次第定、十遍处亦不起

kōng bù kōngxiǎng yú sì niànzhù bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú
空、不空想；于四念住不起空、不空想，于
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú kōng jiě tuō mén bù qǐ
圣道支亦不起空、不空想；于空解脱门不起
kōng bù kōngxiǎng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǐ kōng
空、不空想，于无相、无愿解脱门亦不起空、
bù kōngxiǎng yú pú sà shí dì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú wǔ yǎn
不空想；于菩萨十地不起空、不空想；于五眼
bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú liù shéntōng yì bù qǐ kōng bù kōng
不起空、不空想，于六神通亦不起空、不空
xiǎng yú fó shí lì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú sì wú suǒ wèi
想；于佛十力不起空、不空想，于四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú wú wàng shī fǎ bù qǐ kōng
共法亦不起空、不空想；于无忘失法不起空、
bù kōngxiǎng yú héngzhù shěxìng yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú
不空想，于恒住舍性亦不起空、不空想；于
yī qiè zhì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng
一切智不起空、不空想，于道相智、一切相
zhì yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú yī qiè tuó luó ní mén bù qǐ kōng
智亦不起空、不空想；于一切陀罗尼门不起空、
bù kōngxiǎng yú yī qiè sān mó dì mén yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
不空想，于一切三摩地门亦不起空、不空想；
yú yù liú guǒ bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú yī lái bù huán ā
于预流果不起空、不空想，于一来、不还、阿
luó hàn guǒ yì bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú dú jué pú tí bù qǐ kōng
罗汉果亦不起空、不空想；于独觉菩提不起空、
bù kōngxiǎng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù qǐ kōng bù kōngxiǎng
不空想；于一切菩萨摩诃萨行不起空、不空想；
yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú guò
于诸佛无上正等菩提不起空、不空想；于过
qù fǎ bù qǐ kōng bù kōngxiǎng yú wèi lái xiàn zài fǎ bù qǐ kōng
去法不起空、不空想，于未来、现在法不起空、
bù kōngxiǎng
不空想。

fù cì shè lì zǐ pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì
“复次，舍利子，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜

duō shí yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn bú zuò shì niàn wǒ néng xíng shī
多时，以无所得为方便，不作是念：‘我能行施

huì bǐ shòuzhě cǐ suǒ shī wù jí huì shī xìng bú zuò shì niàn wǒ
惠彼受者，此所施物及惠施性。’不作是念：‘我

néng hù jiè cǐ suǒ hù jiè bú zuò shì niàn wǒ néng xiū rěn
能护戒，此所护戒。’不作是念：‘我能修忍，

cǐ suǒ xiū rěn bú zuò shì niàn wǒ néng jīng jìn cǐ suǒ jīng jìn
此所修忍。’不作是念：‘我能精进，此所精进。’

bú zuò shì niàn wǒ néng rù dìng cǐ suǒ rù dìng bú zuò shì niàn
不作是念：‘我能入定，此所入定。’不作是念：

wǒ néng xiū huì cǐ suǒ xiū huì bú zuò shì niàn wǒ néng zhí
‘我能修慧，此所修慧。’不作是念：‘我能植

fú cǐ suǒ zhí fú jí suǒ dé guǒ bú zuò shì niàn wǒ néng rù pú
福，此所植福及所得果。’不作是念：‘我能入菩

sà zhèng xìng lí shēng bú zuò shì niàn wǒ néng chéng shú yǒu qíng
萨正性离生。’不作是念：‘我能成熟有情。’

bú zuò shì niàn wǒ néng yán jìng fó tǔ bú zuò shì niàn wǒ néng
不作是念：‘我能严净佛土。’不作是念：‘我能

zhèng dé yī qiè zhì zhì bú zuò shì niàn wǒ néng zhù kōng zhèng fǎ
证得一切智智。’不作是念：‘我能住空证法

shí xìng bú zuò shì niàn wǒ néng xiū xí zhū pú sà xíng bú zuò
实性。’不作是念：‘我能修习诸菩萨行。’不作

shì niàn wǒ néng jù zhèng zhū fó gōng dé
是念：‘我能具证诸佛功德。’

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǒufāngbiànshànqiǎo yǐ
“舍利子，若菩萨摩诃萨有方便善巧，以

wú suǒ dé wéifāngbiàn xíng bō rě bō luó mì duō shí wú rú shì děng yī
无所得为方便行般若波罗蜜多时，无如是等一

qiè fēn bié wàng xiǎng zhí zhuó yóu shàn tōng dá nèi kōng wài kōng nèi
切分别妄想执著，由善通达内空、外空、内

wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng gù shè lì zǐ shì
无性空、自性空、无性自性空故。舍利子，是
míng pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎo
名菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时有方便善巧，
wú suǒ dé wéifāngbiàn wú zhí zhuóxiàng
无所得为方便无执著相。”

ěr shí tiān dì shì wèn jù shòushànxiànyán dà dé zhù pú
尔时，天帝释问具寿善现言：“大德！住菩

sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng xiū xíng bō rě bō luó mì duō
萨乘诸善男子、善女人等修行般若波罗蜜多
shí yún hé zhuóxiàng
时，云何著相？”

shànxiàn dá yán jiāo shī jiā zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ
善现答言：“憍尸迦，住菩萨乘诸善男子、

shàn nǚ rén děng xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo
善女人等修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，
yǒusuǒ dé wéifāngbiàn qǐ xīn xiǎngzhuó qǐ bù shī bō luó mì duōxiǎng
有所得为方便，起心想著；起布施波罗蜜多想

zhuó qǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
著，起净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

xiǎngzhuó qǐ nèikōngxiǎngzhuó qǐ wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
想著；起内空想著，起外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxiǎngzhuó qǐ zhēn rú xiǎngzhuó qǐ fǎ
性空、无性自性空想著；起真如想著，起法

jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离

shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界

xiǎngzhuó qǐ kǔ shèng dì xiǎngzhuó qǐ jí miè dào shèng dì xiǎng
想著；起苦圣谛想著，起集、灭、道圣谛想

zhuó qǐ sì jìng lù xiǎngzhuó qǐ sì wú liàng sì wú sè dìngxiǎngzhuó
著；起四静虑想著，起四无量、四无色定想著；

qǐ bā jiě tuō xiǎng zhuó   qǐ bā shèng chù   jiǔ cì dì dìng   shí biàn chù
起八解脱想著，起八胜处、九次第定、十遍处
xiǎng zhuó   qǐ sì niàn zhù xiǎng zhuó   qǐ sì zhèng duàn   sì shén zú
想著；起四念住想著，起四正断、四神足、
wǔ gēn   wǔ lì   qī dèng jué zhī   bā shèng dào zhī xiǎng zhuó   qǐ
五根、五力、七等觉支、八圣道支想著；起
kōng jiě tuō mén xiǎng zhuó   qǐ wú xiàng   wú yuàn jiě tuō mén xiǎng zhuó
空解脱门想著，起无相、无愿解脱门想著；
qǐ pú sà shí dì xiǎng zhuó   qǐ wǔ yǎn xiǎng zhuó   qǐ liù shén tōng xiǎng
起菩萨十地想著；起五眼想著，起六神通想
zhuó   qǐ fó shí lì xiǎng zhuó   qǐ sì wú suǒ wèi   sì wú ài jiě
著；起佛十力想著，起四无所畏、四无碍解、
dà cí   dà bēi   dà xǐ   dà shě   shí bā fó bú gòng fǎ xiǎng zhuó
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法想著；
qǐ wú wàng shī fǎ xiǎng zhuó   qǐ héng zhù shě xìng xiǎng zhuó   qǐ yī qiè
起无忘失法想著，起恒住舍性想著；起一切
zhì xiǎng zhuó   qǐ dào xiàng zhì   yī qiè xiàng zhì xiǎng zhuó   qǐ yī qiè
智想著，起道相智、一切相智想著；起一切
tuó luó ní mén xiǎng zhuó   qǐ yī qiè sān mó dì mén xiǎng zhuó   qǐ yù
陀罗尼门想著，起一切三摩地门想著；起预
liú guǒ xiǎng zhuó   qǐ yī lái   bù huán   ā luó hàn guǒ xiǎng zhuó
流果想著，起一来、不还、阿罗汉果想著；
qǐ dú jué pú tí xiǎng zhuó   qǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng xiǎng zhuó
起独觉菩提想著；起一切菩萨摩诃萨行想著；
qǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xiǎng zhuó   qǐ zhū pú sà mó hē sà
起诸佛无上正等菩提想著；起诸菩萨摩诃萨
xiǎng zhuó   qǐ zhū rú lái   yīng   zhèng děng jué xiǎng zhuó   qǐ yú fó
想著；起诸如来、应、正等觉想著；起于佛
suǒ zhòng zhū shàn gēn xiǎng zhuó   qǐ yǐ rú shì suǒ zhòng shàn gēn hé hé
所种诸善根想著；起以如是所种善根和合，
huí xiàng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí xiǎng zhuó   jiāo shī jiā   shì
回向阿耨多罗三藐三菩提想著。憍尸迦，是
míng zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ   shàn nǚ rén děng   wú fāng biàn shàn
名住菩萨乘诸善男子、善女人等，无方便善
qiǎo   yǒu suǒ dé wéi fāng biàn   xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ yǒu
巧，有所得为方便，修行般若波罗蜜多时所有
zhuó xiàng
著相。

jiāo shī jiā zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“**憍尸迦，住菩萨乘诸善男子、善女人等，**

yóuzhuóxiǎng gù bù néng xiū xíng wú zhuó bō rě bō luó mì duō huí
由著想故，不能修行无著般若波罗蜜多，回

xiàng wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù jiāo shī jiā fēi sè běn
向无上正等菩提。何以故？憍尸迦，非色本

xìng kě néng huí xiàng fēi shòu xiǎng xíng shí běnxìng kě néng huí
性可能回向，非受、想、行、识本性可能回

xiàng gù fēi yǎnchùběnxìng kě néng huí xiàng fēi ěr bí shé
向故；非眼处本性可能回向，非耳、鼻、舌、

shēn yì chùběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi sè chùběnxìng kě néng huí
身、意处本性可能回向故；非色处本性可能回

xiàng fēi shēng xiāng wèi chù fǎ chùběnxìng kě néng huí xiàng
向，非声、香、味、触、法处本性可能回向

gù fēi yǎn jiè běnxìng kě néng huí xiàng fēi sè jiè yǎn shí jiè jí
故；非眼界本性可能回向，非色界、眼识界及

yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù
眼触、眼触为缘所生诸受本性可能回向故；

fēi ěr jiè běnxìng kě néng huí xiàng fēi shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
非耳界本性可能回向，非声界、耳识界及耳触、

ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi bí jiè
耳触为缘所生诸受本性可能回向故；非鼻界

běnxìng kě néng huí xiàng fēi xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù
本性可能回向，非香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi shé jiè běnxìng
为缘所生诸受本性可能回向故；非舌界本性

kě néng huí xiàng fēi wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuán
可能回向，非味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒshēngzhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi shēn jiè běnxìng kě
所生诸受本性可能回向故；非身界本性可

néng huí xiàng fēi chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuán
能回向，非触界、身识界及身触、身触为缘

suǒshēngzhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi yì jiè běnxìng kě néng
所生诸受本性可能回向故；非意界本性可能

huí xiàng fēi fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēng
回向，非法界、意识界及意触、意触为缘所生

zhūshòuběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi dì jiè běnxìng kě néng huí xiàng
诸受本性可能回向故；非地界本性可能回向，

fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè běnxìng kě néng huí xiàng gù fēi
非水、火、风、空、识界本性可能回向故；非
wú míngběnxìng kě néng huí xiàng fēi xíng shí míng sè liù chù
无明本性可能回向，非行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoběn
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼本
xìng kě néng huí xiàng gù
性可能回向故。

jiāo shī jiā fēi bù shī bō luó mì duōběnxìng kě néng huí xiàng
“**僇尸迦，非布施波罗蜜多本性可能回向，**
fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōběnxìng
非净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多本性
kě néng huí xiàng gù fēi nèi kōngběnxìng kě néng huí xiàng fēi wàikōng
可能回向故；非内空本性可能回向，非外空、
nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngběnxìng kě néng huí
空、无性空、自性空、无性自性空本性可能回
xiàng gù fēi zhēn rú běnxìng kě néng huí xiàng fēi fǎ jiè fǎ xìng
向故；非真如本性可能回向，非法界、法性、
bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè běnxìng kě néng
定、法住、实际、虚空界、不思議界本性可能
huí xiàng gù fēi kǔ shèng dì běnxìng kě néng huí xiàng fēi jí miè
回向故；非苦圣谛本性可能回向，非集、灭、
dào shèng dì běnxìng kě néng huí xiàng gù fēi sì jìng lǜ běnxìng kě néng
道圣谛本性可能回向故；非四静虑本性可能
huí xiàng fēi sì wú liàng sì wú sè dìngběnxìng kě néng huí xiàng gù
回向，非四无量、四无色定本性可能回向故；
fēi bā jiě tuōběnxìng kě néng huí xiàng fēi bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
非八解脱本性可能回向，非八胜处、九次第定、
shí biànchùběnxìng kě néng huí xiàng gù fēi sì niànzhùběnxìng kě néng
十遍处本性可能回向故；非四念住本性可能

huí xiàng fēi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
回向，非四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi kōng jiě tuō
觉支、八圣道支本性可能回向故；非空解脱
mén běn xìng kě néng huí xiàng fēi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén běn xìng
门本性可能回向，非无相、无愿解脱门本性
kě néng huí xiàng gù fēi pú sà shí dì běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi
可能回向故；非菩萨十地本性可能回向故；非
wǔ yǎn běn xìng kě néng huí xiàng fēi liù shén tōng běn xìng kě néng huí xiàng
五眼本性可能回向，非六神通本性可能回向
gù fēi fó shí lì běn xìng kě néng huí xiàng fēi sì wú suǒ wèi sì
故；非佛十力本性可能回向，非四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi wú wàng shī fǎ běn xìng kě néng huí
法本性可能回向故；非无忘失法本性可能回
xiàng fēi héng zhù shě xìng běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi yī qiè zhì běn
向，非恒住舍性本性可能回向故；非一切智本
xìng kě néng huí xiàng fēi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì běn xìng kě néng
性可能回向，非道相智、一切相智本性可能
huí xiàng gù fēi yī qiè tuó luó ní mén běn xìng kě néng huí xiàng fēi yī
回向故；非一切陀罗尼门本性可能回向，非一
qiè sān mó dì mén běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi yù liú guǒ běn xìng kě
切三摩地门本性可能回向故；非预流果本性可
néng huí xiàng fēi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ běn xìng kě néng huí
能回向，非一来、不还、阿罗汉果本性可能回
xiàng gù fēi dú jué pú tí běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi yī qiè pú
向故；非独觉菩提本性可能回向故；非一切菩
sà mó hē sà xíng běn xìng kě néng huí xiàng gù fēi zhū fó wú shàng zhèng
萨摩诃萨行本性可能回向故；非诸佛无上正
děng pú tí běn xìng kě néng huí xiàng gù
等菩提本性可能回向故。

fù cì jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù yú wú shàng
“复次，憍尸迦，若菩萨摩诃萨欲于无上

zhèng děng pú tí shì xiàn jiào dǎo quàn lì zàn xǐ tā yǒu qíng zhě yīng yǐ
正等菩提示现教导劝励赞喜他有情者，应以
rú shí xiàng yì shì xiàn jiào dǎo quàn lì zàn xǐ fù yīng rú shì shì xiàn jiào
如实相意示现教导劝励赞喜。复应如是示现教

dǎoquàn lì zàn xǐ wèixíng bù shī bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ
导 劝 励 赞 喜， 谓 行 布 施 波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我
néng huì shě ruò xíng jìng jiè bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ néng
能 惠 舍； 若 行 净 戒 波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我 能
hù jiè ruò xíng ān rěn bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū rěn
护 戒； 若 行 安 忍 波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我 能 修 忍；
ruò xíng jīng jìn bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ néng jīng jìn ruò xíng
若 行 精 进 波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我 能 精 进； 若 行
jìng lǜ bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ néng rù dìng ruò xíng bō rě
静 虑 波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我 能 入 定； 若 行 般 若
bō luó mì duō shí bù yīng fēn bié wǒ néng xí huì ruò xíng nèi kōng shí
波 罗 蜜 多 时， 不 应 分 别 我 能 习 慧。 若 行 内 空 时，
bù yīng fēn bié wǒ néng zhù nèi kōng ruò xíng wài kōng nèi wài kōng kōng
不 应 分 别 我 能 住 内 空； 若 行 外 空、 内 外 空、 空
kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng
空、 大 空、 胜 义 空、 有 为 空、 无 为 空、 毕 竟
kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng
空、 无 际 空、 散 空、 无 变 异 空、 本 性 空、 自 相
kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
空、 共 相 空、 一 切 法 空、 不 可 得 空、 无 性 空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shí bù yīng fēn bié wǒ néng zhù wài kōng
自 性 空、 无 性 自 性 空 时， 不 应 分 别 我 能 住 外 空
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò xíng zhēn rú shí bù yīng fēn bié wǒ néng
乃 至 无 性 自 性 空。 若 行 真 如 时， 不 应 分 别 我 能
zhù zhēn rú ruò xíng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
住 真 如； 若 行 法 界、 法 性、 不 虚 妄 性、 不 变 异
xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、 平 等 性、 离 生 性、 法 定、 法 住、 实 际、 虚
kōng jiè bù sī yì jiè shí bù yīng fēn bié wǒ néng zhù fǎ jiè nǎi zhì bù
空 界、 不 思 议 界 时， 不 应 分 别 我 能 住 法 界 乃 至 不
sī yì jiè ruò xíng kǔ shèng dì shí bù yīng fēn bié wǒ néng zhù kǔ shèng
思 议 界。 若 行 苦 圣 谛 时， 不 应 分 别 我 能 住 苦 圣
dì ruò xíng jí miè dào shèng dì shí bù yīng fēn bié wǒ néng zhù
谛； 若 行 集、 灭、 道 圣 谛 时， 不 应 分 别 我 能 住
jí miè dào shèng dì ruò xíng sì jìng lǜ shí bù yīng fēn bié wǒ
集、 灭、 道 圣 谛。 若 行 四 静 虑 时， 不 应 分 别 我
néng xiū sì jìng lǜ ruò xíng sì wú liàng sì wú sè dìng shí bù yīng
能 修 四 静 虑； 若 行 四 无 量、 四 无 色 定 时， 不 应

fēn bié wǒ néng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng ruò xíng bā jiě tuō shí
分别我能修四无量、四无色定。若行八解脱时，
bù yīng fēn bié wǒ néng xiū bā jiě tuō ruò xíng bā shèng chù jiǔ cì dì
不应分别我能修八解脱；若行八胜处、九次第
dìng shí biàn chù shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū bā shèng chù jiǔ cì
定、十遍处时，不应分别我能修八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù ruò xíng sì niàn zhù shí bù yīng fēn bié wǒ néng
第定、十遍处。若行四念住时，不应分别我能
xiū sì niàn zhù ruò xíng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
修四念住；若行四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū sì
七等觉支、八圣道支时，不应分别我能修四
zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī ruò xíng kōng jiě tuō mén shí bù yīng
正断乃至八圣道支。若行空解脱门时，不应
fēn bié wǒ néng xiū kōng jiě tuō mén ruò xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
分别我能修空解脱门；若行无相、无愿解脱
mén shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò
门时，不应分别我能修无相、无愿解脱门。若
xíng pú sà shí dì shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū pú sà shí dì ruò xíng
行菩萨十地时，不应分别我能修菩萨十地；若行
wǔ yǎn shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū wǔ yǎn ruò xíng liù shén tōng shí
五眼时，不应分别我能修五眼；若行六神通时，
bù yīng fēn bié wǒ néng xiū liù shén tōng ruò xíng fó shí lì shí bù yīng
不应分别我能修六神通。若行佛十力时，不应
fēn bié wǒ néng xiū fó shí lì ruò xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
分别我能修佛十力；若行四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shí bù
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法时，不
yīng fēn bié wǒ néng xiū sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò
应分别我能修四无所畏乃至十八佛不共法。若
xíng wú wàng shī fǎ shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū wú wàng shī fǎ ruò
行无忘失法时，不应分别我能修无忘失法；若
xíng héng zhù shě xìng shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū héng zhù shě xìng ruò
行恒住舍性时，不应分别我能修恒住舍性。若
xíng yī qiè zhì shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū yī qiè zhì ruò xíng dào
行一切智时，不应分别我能修一切智；若行道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū dào xiàng zhì
相智、一切相智时，不应分别我能修道相智、

yī qiè xiàng zhì ruò xíng yī qiè tuó luó ní mén shí bù yīng fēn bié wǒ
一切相智。若行一切陀罗尼门时，不应分别我
néng xiū yī qiè tuó luó ní mén ruò xíng yī qiè sān mó dì mén shí bù
能修一切陀罗尼门；若行一切三摩地门时，不
yīng fēn bié wǒ néng xiū yī qiè sān mó dì mén ruò xíng yù liú guǒ xiàng sì
应分别我能修一切三摩地门。若行预流果相似
fǎ shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū yù liú guǒ xiāng sì fǎ ruò xíng yī
法时，不应分别我能修预流果相似法；若行一
lái bù huán ā luó hàn guǒ xiāng sì fǎ shí bù yīng fēn bié wǒ néng
来、不还、阿罗汉果相似法时，不应分别我能
xiū yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xiāng sì fǎ ruò xíng dú jué pú
修一来、不还、阿罗汉果相似法。若行独觉菩
tí xiāng sì fǎ shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū dú jué pú tí xiāng sì fǎ
提相似法时，不应分别我能修独觉菩提相似法。
ruò xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū yī
若行一切菩萨摩诃萨行时，不应分别我能修一
qiè pú sà mó hē sà xíng ruò xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shí
切菩萨摩诃萨行。若行诸佛无上正等菩提时，
bù yīng fēn bié wǒ néng xiū zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
不应分别我能修诸佛无上正等菩提。

jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà yú wú shàng zhèng děng pú
“**憍尸迦，诸菩萨摩诃萨于无上正等菩**
tí yīng rú shì shì xiànjìàodǎoquàn lì zàn xǐ tā yǒuqíng lèi ruò pú sà
提应如是示现教导劝励赞喜他有情类，若菩萨
mó hē sà yú wú shàng zhèng děng pú tí néng rú shì shì xiànjìàodǎoquàn
摩诃萨于无上正等菩提能如是示现教导劝
lì zàn xǐ tā yǒuqíngzhě yú zì wú sǔn yì bù sǔn tā rú zhū rú lái
励赞喜他有情者，于自无损亦不损他，如诸如来
suǒ yīng xǔ kě shì xiànjìàodǎoquàn lì zàn xǐ zhū yǒuqíng gù
所应许可示现教导劝励赞喜诸有情故。

jiāo shī jiā zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“**憍尸迦，住菩萨乘诸善男子、善女人等**
ruò néng rú shì shì xiànjìàodǎoquàn lì zàn xǐ qù pú sà shèng zhū yǒuqíng
若能如是示现教导劝励赞喜趣菩萨乘诸有情
lèi biànnéng yuǎn lí yī qiè xiǎng zhuó”
类，便能远离一切想著。”

ěr shí shì zūn zàn jù shòu shàn xiàn yán shàn zāi shàn zāi
尔时，世尊赞具寿善现言：“善哉！善哉！”

rú rǔ suǒshuō rǔ jīn shànnéngwèi zhū pú sà shuō zhí zhuóxiàng shàn
如汝所说。汝今善能为诸菩萨说执著相。善
xiàn fù yǒu cǐ yú wēi xì zhuóxiàngdāngwèi rǔ shuō rǔ yīng dì tīng
现，复有此余微细著相当为汝说，汝应谛听，
jí shàn sī wéi
极善思惟！”

shànxiàn bó yán wéi rán yuànshuō wǒ děngyào wén
善现白言：“唯然！愿说！我等乐闻。”

fó yán shànxiàn zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
佛言：“善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng yù qù wú shàngzhèngděng pú tí ruò yú rú lái yīng zhèng
人等欲趣无上正等菩提，若于如来、应、正
děng jué qǔ xiàng yì niàn jiē shì zhí zhuó ruò yú guò qù wèi lái
等觉取相忆念，皆是执著；若于过去、未来、
xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué wú zhuó gōng dé cóng chū
现在一切如来、应、正等觉无著功德，从初
fā xīn nǎi zhì fǎ zhù suǒ yǒu shàngēn qǔ xiàng yì niàn jì yì niàn yǐ
发心乃至法住所有善根取相忆念，既忆念已，
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí rú shì yī qiè qǔ xiàng yì niàn jiē
回向无上正等菩提，如是一切取相忆念皆
míng zhí zhuó ruò yú yī qiè rú lái dì zǐ jí yú yǒu qíng suǒ xiū shàn fǎ
名执著；若于一切如来弟子及余有情所修善法
qǔ xiàng yì niàn huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí rú shì yī qiè yì
取相忆念回向无上正等菩提，如是一切亦
míng zhí zhuó suǒ yǐ zhě hé yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué suǒ
名执著。所以者何？一切如来、应、正等觉所
yǒu wú zhuó gōng dé shàngēn bù yīng qǔ xiàng ér yì niàn gù yú fó dì
有无著功德善根不应取相而忆念故，于佛弟
zǐ jí yú yǒu qíng suǒ yǒu shàn fǎ bù yīng qǔ xiàng ér yì niàn gù zhū qǔ
子及余有情所有善法不应取相而忆念故，诸取
xiàng zhě jiē xū wàng gù
相者皆虚妄故。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn rú shì bō rě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如是般若

bō luó mì duō zuì wéi shēn shēn
波罗蜜多最为甚深。”

fó yán rú shì yǐ yī qiè fǎ běn xìng lí gù
佛言：“如是！以一切法本性离故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō jiē yīng lǐ jìng
蜜多皆应礼敬。”

fó yán rú shì gōng dé duō gù rán cǐ bō rě bō luó mì
佛言：“如是！功德多故，然此般若波罗蜜

duō wú zào wú zuò wú néng jué zhě
多无造无作，无能觉者。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yī qiè fǎ xìng jiē nán
具寿善现复白佛言：“世尊！一切法性皆难

kě jué
可觉。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ yī xìng fēi èr shànxiàn
佛言：“如是！以一切法一性非二。善现，

dāng zhī zhū fǎ yī xìng jí shì wú xìng zhū fǎ wú xìng jí shì yī xìng rú
当知诸法一性即是无性，诸法无性即是一性，如

shì zhū fǎ yī xìng wú xìng wú zào wú zuò ruò pú sà mó hē sà néng rú
是诸法一性无性、无造无作，若菩萨摩诃萨能如

shí zhī zhū suǒ yǒu fǎ yī xìng wú xìng wú zào wú zuò zé néng yuǎn lí
实知诸所有法一性无性、无造无作，则能远离

yī qiè zhí zhuó
一切执著。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō nán kě jué liǎo
蜜多难可觉了。”

fó yán rú shì yóu cǐ bō rě bō luó mì duō wú néng jiàn zhě
佛言：“如是！由此般若波罗蜜多无能见者、

wú néng wén zhě wú néng jué zhě wú néng zhī zhě lí zhèng xiàng gù
无能闻者、无能觉者、无能知者，离证相故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō bù kě sī yì
蜜多不可思议。”

fó yán rú shì suǒ yǐ zhě hé rú shì bō rě bō luó mì duō
佛言：“如是！所以者何？如是般若波罗蜜多

bù kě yǐ xīn zhī lí xīn xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě
不可以心知，离心相故。如是般若波罗蜜多不可

yǐ sè zhī lí sè xiàng gù bù kě yǐ shòu xiǎng xíng shí zhī
以色知，离色相故；不可以受、想、行、识知，
lí shòu xiǎng xíng shí xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù
离受、想、行、识相故。如是般若波罗蜜多不
kě yǐ yǎnchù zhī lí yǎnchùxiàng gù bù kě yǐ ěr bí shé
可以眼处知，离眼处相故；不可以耳、鼻、舌、
shēn yì chù zhī lí ěr bí shé shēn yì chùxiàng gù
身、意处知，离耳、鼻、舌、身、意处相故。
rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ sè chù zhī lí sè chùxiàng gù
如是般若波罗蜜多不可以色处知，离色处相故；
bù kě yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhī lí shēng xiāng
不可以声、香、味、触、法处知，离声、香、
wèi chù fǎ chùxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ yǎn
味、触、法处相故。如是般若波罗蜜多不可以眼
jiè zhī lí yǎn jiè xiàng gù bù kě yǐ sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù
界知，离眼界相故；不可以色界、眼识界及眼触、
yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuán
眼触为缘所生诸受知，离色界乃至眼触为缘
suǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ ěr
所生诸受相故。如是般若波罗蜜多不可以耳
jiè zhī lí ěr jiè xiàng gù bù kě yǐ shēng jiè ěr shí jiè jí ěr
界知，离耳界相故；不可以声界、耳识界及耳
chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí shēng jiè nǎi zhì ěr chù
触、耳触为缘所生诸受知，离声界乃至耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě
为缘所生诸受相故。如是般若波罗蜜多不可
yǐ bí jiè zhī lí bí jiè xiàng gù bù kě yǐ xiāng jiè bí shí jiè
以鼻界知，离鼻界相故；不可以香界、鼻识界
jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí xiāng jiè nǎi zhì bí
及鼻触、鼻触为缘所生诸受知，离香界乃至鼻
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù
触为缘所生诸受相故。如是般若波罗蜜多不
kě yǐ shé jiè zhī lí shé jiè xiàng gù bù kě yǐ wèi jiè shé shí jiè
可以舌界知，离舌界相故；不可以味界、舌识界
jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí wèi jiè nǎi zhì shé
及舌触、舌触为缘所生诸受知，离味界乃至舌
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù
触为缘所生诸受相故。如是般若波罗蜜多不

kě yǐ shēn jiè zhī lí shēn jiè xiàng gù bù kě yǐ chù jiè shēn shí
可以身界知，离身界相故；不可以触界、身识

jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí chù jiè nǎi zhì
界及身触、身触为缘所生诸受知，离触界乃至

shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō
身触为缘所生诸受相故。如是般若波罗蜜多

bù kě yǐ yì jiè zhī lí yì jiè xiàng gù bù kě yǐ fǎ jiè yì shí
不可以意界知，离意界相故；不可以法界、意识

jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zhī lí fǎ jiè nǎi zhì
界及意触、意触为缘所生诸受知，离法界乃至

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō
意触为缘所生诸受相故。如是般若波罗蜜多

bù kě yǐ dì jiè zhī lí dì jiè xiàng gù bù kě yǐ shuǐ huǒ fēng
不可以地界知，离地界相故；不可以水、火、风、

kōng shí jiè zhī lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiàng gù
空、识界知，离水、火、风、空、识界相故。

rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ wú míng zhī lí wú míngxiàng gù
如是般若波罗蜜多不可以无明知，离无明相故；

bù kě yǐ xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
不可以行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhī lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
有、生、老死愁叹苦恼忧恼知，离行乃至老死愁

tàn kǔ yōunǎoxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ bù shī
叹苦恼忧恼相故。如是般若波罗蜜多不可以布施

bō luó mì duō zhī lí bù shī bō luó mì duōxiàng gù bù kě yǐ jìng jiè
波罗蜜多知，离布施波罗蜜多相故；不可以净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhī lí jìng jiè nǎi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多知，离净戒乃

zhì bō rě bō luó mì duōxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě
至般若波罗蜜多相故。如是般若波罗蜜多不可

yǐ nèi kōng zhī lí nèi kōngxiàng gù bù kě yǐ wài kōng nèi wài kōng
以内空知，离内空相故；不可以外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng zhī lí wàikōng nǎi zhì wú xìng
空、自性空、无性自性空知，离外空乃至无性
zì xìngkōngxiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ zhēn rú zhī
自性空相故。如是般若波罗蜜多不可以真如知，
lí zhēn rú xiàng gù bù kě yǐ fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
离真如相故；不可以法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zhī lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
际、虚空界、不思議界知，离法界乃至不思議界
xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ kǔ shèng dì zhī lí
相故。如是般若波罗蜜多不可以苦圣谛知，离
kǔ shèng dì xiàng gù bù kě yǐ jí miè dào shèng dì zhī lí jí
苦圣谛相故；不可以集、灭、道圣谛知，离集、
miè dào shèng dì xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ sì
灭、道圣谛相故。如是般若波罗蜜多不可以四
jìng lù zhī lí sì jìng lù xiàng gù bù kě yǐ sì wú liàng sì wú sè
静虑知，离四静虑相故；不可以四无量、四无色
dìng zhī lí sì wú liàng sì wú sè dìng xiàng gù rú shì bō rě bō
定知，离四无量、四无色定相故。如是般若波
luó mì duō bù kě yǐ bā jiě tuō zhī lí bā jiě tuō xiàng gù bù kě yǐ
罗蜜多不可以八解脱知，离八解脱相故；不可以
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhī lí bā shèng chù jiǔ
八胜处、九次第定、十遍处知，离八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě
次第定、十遍处相故。如是般若波罗蜜多不可
yǐ sì niàn zhù zhī lí sì niàn zhù xiàng gù bù kě yǐ sì zhèng duàn
以四念住知，离四念住相故；不可以四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支知，
lí sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xiàng gù rú shì bō rě bō luó
离四正断乃至八圣道支相故。如是般若波罗
mì duō bù kě yǐ kōng jiě tuō mén zhī lí kōng jiě tuō mén xiàng gù bù
蜜多不可以空解脱门知，离空解脱门相故；不
kě yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhī lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō
可以无相、无愿解脱门知，离无相、无愿解脱
mén xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ pú sà shí dì zhī
门相故。如是般若波罗蜜多不可以菩萨十地知，

lí pú sà shí dì xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ wǔ
离菩萨十地相故。如是般若波罗蜜多不可以五

yǎn zhī lí wǔ yǎn xiàng gù bù kě yǐ liù shéntōng zhī lí liù shén
眼知，离五眼相故；不可以六神通知，离六神

tōng xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ fó shí lì zhī lí
通相故。如是般若波罗蜜多不可以佛十力知，离

fó shí lì xiàng gù bù kě yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
佛十力相故；不可以四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhī lí sì wú suǒ
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法知，离四无所

wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō
畏乃至十八佛不共法相故。如是般若波罗蜜多

bù kě yǐ wú wàng shī fǎ zhī lí wú wàng shī fǎ xiàng gù bù kě yǐ
不可以无忘失法知，离无忘失法相故；不可以

héng zhù shě xìng zhī lí héng zhù shě xìng xiàng gù rú shì bō rě bō luó
恒住舍性知，离恒住舍性相故。如是般若波罗

mì duō bù kě yǐ yī qiè zhì zhī lí yī qiè zhì xiàng gù bù kě yǐ dào
蜜多不可以一切智知，离一切智相故；不可以道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhī lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng
相智、一切相智知，离道相智、一切相智相

gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ yī qiè tuó luó ní mén zhī
故。如是般若波罗蜜多不可以一切陀罗尼门知，

lí yī qiè tuó luó ní mén xiàng gù bù kě yǐ yī qiè sān mó dì mén zhī
离一切陀罗尼门相故；不可以一切三摩地门知，

lí yī qiè sān mó dì mén xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě
离一切三摩地门相故。如是般若波罗蜜多不可

yǐ yù liú guǒ zhī lí yù liú guǒ xiàng gù bù kě yǐ yī lái bù huán
以预流果知，离预流果相故；不可以一来、不还、

ā luó hàn guǒ zhī lí yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xiàng gù
阿罗汉果知，离一来、不还、阿罗汉果相故。

rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ dú jué pú tí zhī lí dú jué pú
如是般若波罗蜜多不可以独觉菩提知，离独觉菩

tí xiàng gù rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ yī qiè pú sà mó
提相故。如是般若波罗蜜多不可以一切菩萨摩

hē sà xíng zhī lí yī qiè pú sà mó hē sà xíng xiàng gù rú shì bō rě
诃萨行知，离一切菩萨摩诃萨行相故。如是般若

bō luó mì duō bù kě yǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhī lí zhū
波罗蜜多不可以诸佛无上正等菩提知，离诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí xiàng gù
佛无上正等菩提相故。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì bō
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！如是般
rě bō luó mì duō wú suǒ zào zuò
若波罗蜜多无所造作。”

fó yán rú shì yǐ zhū zuò zhě bù kě dé gù
佛言：“如是！以诸作者不可得故。

shànxiàn sè bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé shòu xiǎng
“善现，色不可得故作者不可得，受、想、
xíng shí bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé
行、识不可得故作者不可得。

shànxiàn yǎnchù bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé ěr bí
“善现，眼处不可得故作者不可得，耳、鼻、
shé shēn yì chù bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé
舌、身、意处不可得故作者不可得。

shànxiàn sè chù bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé shēng
“善现，色处不可得故作者不可得，声、
xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé
香、味、触、法处不可得故作者不可得。

shànxiàn yǎn jiè bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé sè jiè
“善现，眼界不可得故作者不可得，色界、
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受不可得故
zuò zhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn ěr jiè bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé shēng jiè
“善现，耳界不可得故作者不可得，声界、
ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受不可得故
zuò zhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn bí jiè bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé xiāng jiè
“善现，鼻界不可得故作者不可得，香界、
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受不可得故
zuò zhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn shé jiè bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé wèi jiè
“善现，舌界不可得故作者不可得，味界、

shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受不可得故
zuòzhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn shēn jiè bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé chù jiè
“善现，身界不可得故作者不可得，触界、

shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
身识界及身触、身触为缘所生诸受不可得故
zuòzhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn yì jiè bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé fǎ jiè
“善现，意识界不可得故作者不可得，法界、

yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
意识界及意触、意触为缘所生诸受不可得故
zuòzhě bù kě dé
作者不可得。

shànxiàn dì jiè bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé shuǐ huǒ
“善现，地界不可得故作者不可得，水、火、

fēng kōng shí jiè bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
风、空、识界不可得故作者不可得。

shànxiàn wú míng bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé xíng shí
“善现，无明不可得故作者不可得，行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōunǎo bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
愁叹苦忧恼不可得故作者不可得。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě dé gù zuòzhě bù kě
“善现，布施波罗蜜多不可得故作者不可

dé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù
得，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不
kě dé gù zuòzhě bù kě dé
可得故作者不可得。

shànxiàn nèi kōng bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé wài kōng
“善现，内空不可得故作者不可得，外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为 空、 毕 竟 空、 无 际 空、 散 空、 无 变 异 空、 本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性 空、 自 相 空、 共 相 空、 一 切 法 空、 不 可 得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù kě dé gù zuò
空、 无 性 空、 自 性 空、 无 性 自 性 空 不 可 得 故 作
zhě bù kě dé
者 不 可 得。

shànxiàn zhēn rú bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé fǎ jiè
“ 善 现， 真 如 不 可 得 故 作 者 不 可 得， 法 界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法 性、 不 虚 妄 性、 不 变 异 性、 平 等 性、 离 生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù kě
性、 法 定、 法 住、 实 际、 虚 空 界、 不 思 议 界 不 可
dé gù zuòzhě bù kě dé
得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn sì jìng lù bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé sì wú
“ 善 现， 四 静 虑 不 可 得 故 作 者 不 可 得， 四 无
liàng sì wú sè dìng bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
量、 四 无 色 定 不 可 得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn bā jiě tuō bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé bā
“ 善 现， 八 解 脱 不 可 得 故 作 者 不 可 得， 八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
胜 处、 九 次 第 定、 十 遍 处 不 可 得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn sì niànzhù bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé sì
“ 善 现， 四 念 住 不 可 得 故 作 者 不 可 得， 四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正 断、 四 神 足、 五 根、 五 力、 七 等 觉 支、 八 圣
dào zhī bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
道 支 不 可 得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn kōng jiě tuō mén bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
“ 善 现， 空 解 脱 门 不 可 得 故 作 者 不 可 得，
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
无 相、 无 愿 解 脱 门 不 可 得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn pú sà shí dì bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
“ 善 现， 菩 萨 十 地 不 可 得 故 作 者 不 可 得。

shànxiàn wǔ yǎn bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé liù shén
“ 善 现， 五 眼 不 可 得 故 作 者 不 可 得， 六 神

tōng bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
通不可得故作者不可得。

shànxiàn fó shí lì bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé sì wú
“善现，佛十力不可得故作者不可得，四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
八佛不共法不可得故作者不可得。

shànxiàn wú wàng shī fǎ bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
“善现，无忘失法不可得故作者不可得，
héngzhù shěxìng bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
恒住舍性不可得故作者不可得。

shànxiàn yī qiè zhì bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé dào
“善现，一切智不可得故作者不可得，道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
相智、一切相智不可得故作者不可得。

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bù kě dé gù zuòzhě bù kě
“善现，一切陀罗尼门不可得故作者不可
dé yī qiè sān mó dì mén bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
得，一切三摩地门不可得故作者不可得。

shànxiàn yù liú guǒ bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé yī lái
“善现，预流果不可得故作者不可得，一来、
bù huán ā luó hàn guǒ bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
不还、阿罗汉果不可得故作者不可得。

shànxiàn dú jué pú tí bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
“善现，独觉菩提不可得故作者不可得。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě dé gù zuòzhě
“善现，一切菩萨摩诃萨行不可得故作者
bù kě dé
不可得。

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě dé gù zuò
“善现，诸佛无上正等菩提不可得故作
zhě bù kě dé
者不可得。

shànxiàn yóuzhū zuòzhě jí sè děng fǎ bù kě dé gù rú
“善现，由诸作者及色等法不可得故，如
shì bō rě bō luó mì duō wú suǒ zào zuò
是般若波罗蜜多无所造作。”

大般若波罗蜜多经卷第二百八十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi bā shí jiǔ 大般若波罗蜜多经卷第二百八十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī sān 初分著不著相品第三十六之三

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà yīng
具寿善现复白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨应

yún hé xíng bō rě bō luó mì duō
云何行般若波罗蜜多？”

fó yán shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多

shí ruò bù xíng sè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shòu xiǎng
时，若不行色是行般若波罗蜜多，不行受、想、

xíng shí shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè ruò cháng ruò wú cháng
行、识是行般若波罗蜜多；不行色若常若无常

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shòu xiǎng xíng shí ruò cháng
是行般若波罗蜜多，不行受、想、行、识若常

ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè ruò lè ruò kǔ shì
若无常是行般若波罗蜜多；不行色若乐若苦是

xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shòu xiǎng xíng shí ruò lè ruò
行般若波罗蜜多，不行受、想、行、识若乐若

kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō
苦是行般若波罗蜜多；不行色若我若无我是行般

rě bō luó mì duō bù xíng shòu xiǎng xíng shí ruò wǒ ruò wú wǒ
若波罗蜜多，不行受、想、行、识若我若无我

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě
是行般若波罗蜜多；不行色若净若不净是行般若

bō luó mì duō bù xíng shòu xiǎng xíng shí ruò jìng ruò bú jìng shì
波罗蜜多，不行受、想、行、识若净若不净是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn sè xìng shàng wú suǒ
行般若波罗蜜多。何以故？善现，色性尚无所

yǒu kuàng yǒu sè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
有，况有色若常若无常、若乐若苦、若我若

wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng shòu xiǎng xíng shí xìngshàng wú suǒ
无我、若净若不净！受、想、行、识性尚无所
yǒu kuàngyǒushòu xiǎng xíng shí ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
有，况有受、想、行、识若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngyǎnchù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí shé
不行眼处是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、舌、
shēn yì chù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎnchù ruò cháng ruò
身、意处是行般若波罗蜜多；不行眼处若常若

wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí shé shēn
无常是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、舌、身、
yì chù ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎn
意处若常若无常是行般若波罗蜜多；不行眼

chù ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí shé
处若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、舌、
shēn yì chù ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎnchù
身、意处若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行眼处

ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí shé
若我若无我是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、舌、
shēn yì chù ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎn
身、意处若我若无我是行般若波罗蜜多；不行眼

chù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí
处若净若不净是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
舌、身、意处若净若不净是行般若波罗蜜多。何

yǐ gù shànxiàn yǎnchù xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu yǎnchù ruò
以故？善现，眼处性尚无所有，况有眼处若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不

jìng ěr bí shé shēn yì chù xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu
净！耳、鼻、舌、身、意处性尚无所有，况有
ěr bí shé shēn yì chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
耳、鼻、舌、身、意处若常若无常、若乐若

kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng sè chù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng xiāng wèi
不行色处是行般若波罗蜜多，不行声、香、味、

chù fǎ chù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè chù ruò cháng ruò
触、法处是行般若波罗蜜多；不行色处若常若

wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng xiāng wèi
无常是行般若波罗蜜多，不行声、香、味、

chù fǎ chù ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
触、法处若常若无常是行般若波罗蜜多；不行

sè chù ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng xiāng
色处若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行声、香、

wèi chù fǎ chù ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
味、触、法处若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行

sè chù ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng
色处若我若无我是行般若波罗蜜多，不行声、

xiāng wèi chù fǎ chù ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō
香、味、触、法处若我若无我是行般若波罗蜜多；

bù xíng sè chù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行色处若净若不净是行般若波罗蜜多，不行

shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō
声、香、味、触、法处若净若不净是行般若波

luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn sè chù xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng
罗蜜多。何以故？善现，色处性尚无所有，况

yǒu sè chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
有色处若常若无常、若乐若苦、若我若无我、

ruò jìng ruò bú jìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù xìng shàng wú suǒ
若净若不净！声、香、味、触、法处性尚无所

yǒu kuàng yǒu shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò cháng ruò wú cháng
有，况有声、香、味、触、法处若常若无常、

ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng yǎn jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè jiè yǎn shí jiè
不行眼界是行般若波罗蜜多，不行色界、眼识界

jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shì xíng bō rě bō luó mì
及眼触、眼触为缘所生诸受是行般若波罗蜜

duō bù xíngyǎn jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行眼界若常若无常是行般若波罗蜜多，
bù xíng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng ruò wú
不行色界乃至眼触为缘所生诸受若常若无
cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎn jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常是行般若波罗蜜多；不行眼界若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
般若波罗蜜多，不行色界乃至眼触为缘所生诸
shòu ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngyǎn jiè ruò wǒ
受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行眼界若我
ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi
若无我是行般若波罗蜜多，不行色界乃至眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō
缘所生诸受若我若无我是行般若波罗蜜多；
bù xíngyǎn jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè
不行眼界若净若不净是行般若波罗蜜多，不行色
jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
界乃至眼触为缘所生诸受若净若不净是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn yǎn jiè xìng shàng wú suǒ yǒu
若波罗蜜多。何以故？善现，眼界性尚无所有，
kuàng yǒu yǎn jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
况有眼界若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
我、若净若不净！色界乃至眼触为缘所生诸受
xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
性尚无所有，况有色界乃至眼触为缘所生诸
shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
受若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng
若不净！

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng ěr jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng jiè ěr shí jiè
不行耳界是行般若波罗蜜多，不行声界、耳识界
jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shì xíng bō rě bō luó mì
及耳触、耳触为缘所生诸受是行般若波罗蜜
duō bù xíng ěr jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行耳界若常若无常是行般若波罗蜜多，

bù xíngshēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuruòcháng ruò wú
不行声界乃至耳触为缘所生诸受若常若无
cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常是行般若波罗蜜多；不行耳界若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēng
般若波罗蜜多，不行声界乃至耳触为缘所生
zhūshòuruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr jiè ruò
诸受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行耳界若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēng jiè nǎi zhì ěr
我若无我是行般若波罗蜜多，不行声界乃至耳
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
触为缘所生诸受若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíng ěr jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
多；不行耳界若净若不净是行般若波罗蜜多，不
xíngshēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuruò jìng ruò bú jìng
行声界乃至耳触为缘所生诸受若净若不净
shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ěr jiè xìngshàng
是行般若波罗蜜多。何以故？善现，耳界性尚
wú suǒyǒu kuàngyǒu ěr jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
无所有，况有耳界若常若无常、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuán
若我若无我、若净若不净！声界乃至耳触为缘
suǒshēngzhūshòuxìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒushēng jiè nǎi zhì ěr chù
所生诸受性尚无所有，况有声界乃至耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ
为缘所生诸受若常若无常、若乐若苦、若我
ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng bí jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngxiāng jiè bí shí jiè
不行鼻界是行般若波罗蜜多，不行香界、鼻识界
jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì xíng bō rě bō luó mì
及鼻触、鼻触为缘所生诸受是行般若波罗蜜
duō bù xíng bí jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行鼻界若常若无常是行般若波罗蜜多，
bù xíngxiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuruò cháng ruò wú
不行香界乃至鼻触为缘所生诸受若常若无

cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bí jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常 是行般若波罗蜜多；不行鼻界若乐若苦是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng
般若波罗蜜多，不行香界乃至鼻触为缘所生

zhū shòu ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bí jiè ruò
诸受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行鼻界若

wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xiāng jiè nǎi zhì bí
我若无我是行般若波罗蜜多，不行香界乃至鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
触为缘所生 诸受若我若无我是行般若波罗蜜

duō bù xíng bí jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
多；不行鼻界若净若不净是行般若波罗蜜多，不

xíng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jìng ruò bú jìng shì
行香界乃至鼻触为缘所生 诸受若净若不净是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn bí jiè xìng shàng wú
行般若波罗蜜多。何以故？善现，鼻界性尚无

suǒ yǒu kuàng yǒu bí jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
所有，况有鼻界若常若无常、若乐若苦、若

wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ
我若无我、若净若不净！香界乃至鼻触为缘所

shēng zhū shòu xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi
生 诸受性尚无所有，况有香界乃至鼻触为

yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
缘所生 诸受若常若无常、若乐若苦、若我若

wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无我、若净若不净！

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng shé jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi jiè shé shí jiè
不行舌界是行般若波罗蜜多，不行味界、舌识界

jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shì xíng bō rě bō luó mì
及舌触、舌触为缘所生 诸受是行般若波罗蜜

duō bù xíng shé jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行舌界若常若无常是行般若波罗蜜多，

bù xíng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng ruò wú
不行味界乃至舌触为缘所生 诸受若常若无

cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shé jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常 是行般若波罗蜜多；不行舌界若乐若苦是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
般若波罗蜜多，不行味界乃至舌触为缘所生诸

shòu ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shé jiè ruò wǒ
受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行舌界若我

ruò wú wǒ shì xíng bō ruò bō luó mì duō bù xíng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
若无我是行般若波罗蜜多，不行味界乃至舌触为

yuán suǒ shēng zhū shòu ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō
缘所生诸受若我若无我是行般若波罗蜜多；

bù xíng shé jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi
不行舌界若净若不净是行般若波罗蜜多，不行味

jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
界乃至舌触为缘所生诸受若净若不净是行般

rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn shé jiè xìng shàng wú suǒ yǒu
若波罗蜜多。何以故？善现，舌界性尚无所有，

kuàng yǒu shé jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
况有舌界若常若无常、若乐若苦、若我若无

wǒ ruò jìng ruò bú jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
我、若净若不净！味界乃至舌触为缘所生诸受

xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
性尚无所有，况有味界乃至舌触为缘所生诸

shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
受若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净

ruò bú jìng
若不净！

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng shēn jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng chù jiè shēn shí jiè
不行身界是行般若波罗蜜多，不行触界、身识界

jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shì xíng bō rě bō luó mì
及身触、身触为缘所生诸受是行般若波罗蜜

duō bù xíng shēn jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行身界若常若无常是行般若波罗蜜多，

bù xíng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò cháng ruò wú
不行触界乃至身触为缘所生诸受若常若无

cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēn jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常是行般若波罗蜜多；不行身界若乐若苦是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng
般若波罗蜜多，不行触界乃至身触为缘所生

zhūshòuruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshēn jiè ruò
诸受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行身界若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngchù jiè nǎi zhì shēn
我若无我是行般若波罗蜜多，不行触界乃至身
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
触为缘所生诸受若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíngshēn jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
多；不行身界若净若不净是行般若波罗蜜多，不
xíngchù jiè nǎi zhì shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuruò jìng ruò bú jìng shì
行触界乃至身触为缘所生诸受若净若不净是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn shēn jiè xìng shàng wú
行般若波罗蜜多。何以故？善现，身界性尚无
suǒ yǒu kuàng yǒu shēn jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
所有，况有身界若常若无常、若乐若苦、若
wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéiyuán suǒ
我若无我、若净若不净！触界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi
生诸受性尚无所有，况有触界乃至身触为
yuán suǒ shēng zhū shòuruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
缘所生诸受若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无我、若净若不净！

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yì jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè yì shí jiè
不行眼界是行般若波罗蜜多，不行法界、意识界
jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shì xíng bō rě bō luó mì
及意触、意触为缘所生诸受是行般若波罗蜜
duō bù xíng yì jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行眼界若常若无常是行般若波罗蜜多，
bù xíng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuruò cháng ruò wú
不行法界乃至意触为缘所生诸受若常若无
cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yì jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
常是行般若波罗蜜多；不行眼界若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū
般若波罗蜜多，不行法界乃至意触为缘所生诸
shòuruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yì jiè ruò wǒ
受若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行眼界若我

ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi
若无我是行般若波罗蜜多，不行法界乃至意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō
缘所生 诸受若我若无我是行般若波罗蜜多；
bù xíng yì jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ
不行意界若净若不净是行般若波罗蜜多，不行法
jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
界乃至意触为缘所生 诸受若净若不净是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn yì jiè xìng shàng wú suǒ yǒu
若波罗蜜多。何以故？善现，意界性尚无所有，
kuàng yǒu yì jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
况有意界若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
我、若净若不净！法界乃至意触为缘所生 诸受
xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
性尚无所有，况有法界乃至意触为缘所生 诸
shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng
受若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净
ruò bú jìng
若不净！

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng dì jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ huǒ fēng
不行地界是行般若波罗蜜多，不行水、火、风、
kōng shí jiè shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dì jiè ruò cháng ruò
空、识界是行般若波罗蜜多；不行地界若常若
wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ huǒ fēng kōng
无常是行般若波罗蜜多，不行水、火、风、空、
shí jiè ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dì
识界若常若无常是行般若波罗蜜多；不行地
jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ huǒ fēng
界若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行水、火、风、
kōng shí jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dì jiè
空、识界若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行地界
ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ huǒ fēng
若我若无我是行般若波罗蜜多，不行水、火、风、
kōng shí jiè ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dì
空、识界若我若无我是行般若波罗蜜多；不行地

jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshuǐ huǒ
界若净若不净是行般若波罗蜜多，不行水、火、
fēng kōng shí jiè ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
风、空、识界若净若不净是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shànxiàn dì jiè xìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu dì jiè ruò
以故？善现，地界性尚无所有，况有地界若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu
净！水、火、风、空、识界性尚无所有，况有
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
水、火、风、空、识界若常若无常、若乐若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng wú míng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng shí míng sè
不行无明是行般若波罗蜜多，不行行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wú míng ruò cháng ruò wú
忧恼是行般若波罗蜜多；不行无明若常若无
cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
常是行般若波罗蜜多，不行行乃至老死愁叹
kǔ yōunǎo ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
苦忧恼若常若无常是行般若波罗蜜多；不行
wú míng ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng nǎi zhì
无明若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行行乃至
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō
老死愁叹苦忧恼若乐若苦是行般若波罗蜜多；
bù xíng wú míng ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行无明若我若无我是行般若波罗蜜多，不行
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō
行乃至老死愁叹苦忧恼若我若无我是行般若波
luó mì duō bù xíng wú míng ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì
罗蜜多；不行无明若净若不净是行般若波罗蜜
duō bù xíng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo ruò jìng ruò bú jìng shì
多，不行行乃至老死愁叹苦忧恼若净若不净是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn wú míng xìng shàng wú
行般若波罗蜜多。何以故？善现，无明性尚无
suǒ yǒu kuàng yǒu wú míng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
所有，况有无明若常若无常、若乐若苦、若
wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo
我若无我、若净若不净！行乃至老死愁叹苦忧恼
xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo ruò
性尚无所有，况有行乃至老死愁叹苦忧恼若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng
净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng bù shī bō luó mì duō shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng
不行布施波罗蜜多是行般若波罗蜜多，不行净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shì xíng bō rě
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多是行般若
bō luó mì duō bù xíng bù shī bō luó mì duō ruò cháng ruò wú cháng shì
波罗蜜多；不行布施波罗蜜多若常若无常是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多，不行净戒乃至般若波罗蜜多
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bù shī bō
若常若无常是行般若波罗蜜多；不行布施波
luó mì duō ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè
罗蜜多若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行净戒
nǎi zhì bō rě bō luó mì duō ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō
乃至般若波罗蜜多若乐若苦是行般若波罗蜜多；
bù xíng bù shī bō luó mì duō ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
不行布施波罗蜜多若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō ruò wǒ ruò wú wǒ shì
多，不行净戒乃至般若波罗蜜多若我若无我是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bù shī bō luó mì duō ruò jìng ruò bú
行般若波罗蜜多；不行布施波罗蜜多若净若不
jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
净是行般若波罗蜜多，不行净戒乃至般若波罗蜜
duō ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn
多若净若不净是行般若波罗蜜多。何以故？善

xiàn bù shī bō luó mì duōxìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu bù shī bō luó
现，布施波罗蜜多性尚无所有，况有布施波罗
mì duōruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò
蜜多若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若
jìng ruò bú jìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōxìngshàng wú suǒyǒu
净若不净！净戒乃至般若波罗蜜多性尚无所有，
kuàngyǒu jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōruò cháng ruò wú cháng ruò
况有净戒乃至般若波罗蜜多若常若无常、若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng nèi kōng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wàikōng nèi wài
不行内空是行般若波罗蜜多，不行外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú wéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shì xíng bō rě bō luó mì duō
性空、自性空、无性自性空是行般若波罗蜜多；
bù xíng nèi kōng ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不行内空若常若无常是行般若波罗蜜多，不
xíng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō
行外空乃至无性自性空若常若无常是行般
rě bō luó mì duō bù xíng nèi kōng ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó
若波罗蜜多；不行内空若乐若苦是行般若波罗
mì duō bù xíng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò lè ruò kǔ shì xíng
蜜多，不行外空乃至无性自性空若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng nèi kōng ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě
般若波罗蜜多；不行内空若我若无我是行般若
bō luó mì duō bù xíng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò wǒ ruò wú
波罗蜜多，不行外空乃至无性自性空若我若无
wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng nèi kōng ruò jìng ruò bú jìng shì
我是行般若波罗蜜多；不行内空若净若不净是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò
行般若波罗蜜多，不行外空乃至无性自性空若

jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn nèi
净若不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，内
kōngxìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu nèi kōngruò cháng ruò wú cháng ruò
空性尚无所有，况有内空若常若无常、若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng wàikōng nǎi zhì wú
乐若苦、若我若无我、若净若不净！外空乃至无
xìng zì xìng kōngxìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
性自性空性尚无所有，况有外空乃至无性自
xìng kōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
性空若常若无常、若乐若苦、若我若无我、
ruò jìng ruò bú jìng
若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíngzhēn rú shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè fǎ xìng
不行真如是行般若波罗蜜多，不行法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shì xíng bō rě bō
定、法住、实际、虚空界、不思議界是行般若波
luó mì duō bù xíngzhēn rú ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó
罗蜜多；不行真如若常若无常是行般若波罗
mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò cháng ruò wú cháng shì
蜜多，不行法界乃至不思議界若常若无常是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngzhēn rú ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě
行般若波罗蜜多；不行真如若乐若苦是行般若
bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò lè ruò kǔ shì xíng
波罗蜜多，不行法界乃至不思議界若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíngzhēn rú ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě
般若波罗蜜多；不行真如若我若无我是行般若
bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò wǒ ruò wú wǒ shì
波罗蜜多，不行法界乃至不思議界若我若无我是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngzhēn rú ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
行般若波罗蜜多；不行真如若净若不净是行般
rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò jìng ruò bú jìng
若波罗蜜多，不行法界乃至不思議界若净若不净
shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn zhēn rú xìngshàng
是行般若波罗蜜多。何以故？善现，真如性尚

wú suǒ yǒu kuàngyǒuzhēn rú ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
无所有，况有真如若常若无常、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xìng
若我若无我、若净若不净！法界乃至不思議界性
shàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè ruò cháng ruò wú
尚无所有，况有法界乃至不思議界若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng kǔ shèng dì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí miè dào
不行苦圣谛是行般若波罗蜜多，不行集、灭、道
shèng dì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng kǔ shèng dì ruò cháng ruò
圣谛是行般若波罗蜜多；不行苦圣谛若常若
wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí miè dào shèng dì
无常是行般若波罗蜜多，不行集、灭、道圣谛
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng kǔ shèng dì
若常若无常是行般若波罗蜜多；不行苦圣谛
ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí miè dào shèng
若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行集、灭、道圣
dì ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng kǔ shèng dì ruò
谛若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行苦圣谛若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí miè dào shèng
我若无我是行般若波罗蜜多，不行集、灭、道圣
dì ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng kǔ shèng dì
谛若我若无我是行般若波罗蜜多；不行苦圣谛
ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí miè dào
若净若不净是行般若波罗蜜多，不行集、灭、道
shèng dì ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
圣谛若净若不净是行般若波罗蜜多。何以故？

shànxiàn kǔ shèng dì xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu kǔ shèng dì ruò
善现，苦圣谛性尚无所有，况有苦圣谛若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng jí miè dào shèng dì xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu jí
净！集、灭、道圣谛性尚无所有，况有集、
miè dào shèng dì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
灭、道圣谛若常若无常、若乐若苦、若我若

wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng sì jìng lǜ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú liàng sì
不行四静虑是行般若波罗蜜多，不行四无量、四
wú sè dìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì jìng lǜ ruò cháng ruò
无色定是行般若波罗蜜多；不行四静虑若常若
wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú liàng sì wú sè
无常是行般若波罗蜜多，不行四无量、四无色
dìng ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì jìng
定若常若无常是行般若波罗蜜多；不行四静
lǜ ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú liàng sì
虑若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行四无量、四
wú sè dìng ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì jìng
无色定若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行四静
lǜ ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú liàng
虑若我若无我是行般若波罗蜜多，不行四无量、
sì wú sè dìng ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
四无色定若我若无我是行般若波罗蜜多；不行
sì jìng lǜ ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú
四静虑若净若不净是行般若波罗蜜多，不行四无
liàng sì wú sè dìng ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
量、四无色定若净若不净是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shànxiàn sì jìng lǜ xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu sì jìng lǜ
以故？善现，四静虑性尚无所有，况有四静虑
ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò
若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若
bú jìng sì wú liàng sì wú sè dìng xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu sì
不净！四无量、四无色定性尚无所有，况有四
wú liàng sì wú sè dìng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
无量、四无色定若常若无常、若乐若苦、若
wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng bā jiě tuō shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā shèng chù jiǔ
不行八解脱是行般若波罗蜜多，不行八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā jiě tuō
次第定、十遍处是行般若波罗蜜多；不行八解脱
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā shèngchù
若常若无常是行般若波罗蜜多，不行八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó
九次第定、十遍处若常若无常是行般若波罗
mì duō bù xíng bā jiě tuō ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō
蜜多；不行八解脱若乐若苦是行般若波罗蜜多，
bù xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò lè ruò kǔ shì xíng
不行八胜处、九次第定、十遍处若乐若苦是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng bā jiě tuō ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě
般若波罗蜜多；不行八解脱若我若无我是行般若
bō luó mì duō bù xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò
波罗蜜多，不行八胜处、九次第定、十遍处若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā jiě tuō ruò jìng ruò
我若无我是行般若波罗蜜多；不行八解脱若净若
bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā shèngchù jiǔ cì dì
不净是行般若波罗蜜多，不行八胜处、九次第
dìng shí biànchù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
定、十遍处若净若不净是行般若波罗蜜多。何以
gù shànxiàn bā jiě tuō xìng shàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu bā jiě tuō ruò
故？善现，八解脱性尚无所有，况有八解脱若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xìng shàng wú suǒ yǒu
净！八胜处、九次第定、十遍处性尚无所有，
kuàngyǒu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò cháng ruò wú
况有八胜处、九次第定、十遍处若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng sì niànzhù shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì zhèngduàn
不行四念住是行般若波罗蜜多，不行四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī shì
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì niànzhù ruò cháng ruò wú cháng shì
行般若波罗蜜多；不行四念住若常若无常是

xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
行般若波罗蜜多，不行四正断乃至八圣道支
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng sì niànzhù
若常若无常是行般若波罗蜜多；不行四念住
ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng sì zhèngduàn nǎi zhì
若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行四正断乃至
bā shèngdào zhī ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng sì
八圣道支若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行四
niànzhù ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng sì zhèng
念住若我若无我是行般若波罗蜜多，不行四正
duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
断乃至八圣道支若我若无我是行般若波罗蜜
duō   bù xíng sì niànzhù ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行四念住若净若不净是行般若波罗蜜多，
bù xíng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
不行四正断乃至八圣道支若净若不净是行般
rě bō luó mì duō   hé yǐ gù   shànxiàn   sì niànzhù xìngshàng wú suǒ
若波罗蜜多。何以故？善现，四念住性尚无所
yǒu   kuàngyǒu sì niànzhù ruò cháng ruò wú cháng   ruò lè ruò kǔ   ruò
有，况有四念住若常若无常、若乐若苦、若
wǒ ruò wú wǒ   ruò jìng ruò bú jìng   sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
我若无我、若净若不净！四正断乃至八圣道支
xìngshàng wú suǒ yǒu   kuàngyǒu sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī ruò
性尚无所所有，况有四正断乃至八圣道支若
cháng ruò wú cháng   ruò lè ruò kǔ   ruò wǒ ruò wú wǒ   ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng
净！

shànxiàn   pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíngkōng jiě tuō mén shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng wú xiàng
不行空解脱门是行般若波罗蜜多，不行无相、
wú yuàn jiě tuō mén shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíngkōng jiě tuō mén
无愿解脱门是行般若波罗蜜多；不行空解脱门
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng wú xiàng
若常若无常是行般若波罗蜜多，不行无相、
wú yuàn jiě tuō mén ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
无愿解脱门若常若无常是行般若波罗蜜多；

bù xíngkōng jiě tuōménruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不行空解脱门若乐若苦是行般若波罗蜜多，不
xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōménruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì
行无相、无愿解脱门若乐若苦是行般若波罗蜜
duō bù xíngkōng jiě tuōménruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
多；不行空解脱门若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōménruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō
多，不行无相、无愿解脱门若我若无我是行般
rě bō luó mì duō bù xíngkōng jiě tuōménruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
若波罗蜜多；不行空解脱门若净若不净是行般
rě bō luó mì duō bù xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōménruò jìng ruò bú
若波罗蜜多，不行无相、无愿解脱门若净若不
jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn kōng jiě tuō
净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，空解脱
ménxìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒukōng jiě tuōménruò cháng ruò wú
门性尚无所有，况有空解脱门若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng wú
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！无
xiàng wú yuàn jiě tuōménxìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu wú xiàng wú
相、无愿解脱门性尚无所有，况有无相、无
yuàn jiě tuōménruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
愿解脱门若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng
我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng pú sà shí dì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng pú sà shí dì
不行菩萨十地是行般若波罗蜜多，不行菩萨十地
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng pú sà shí
若常若无常是行般若波罗蜜多，不行菩萨十
dì ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng pú sà shí dì ruò
地若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行菩萨十地若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng pú sà shí dì ruò jìng
我若无我是行般若波罗蜜多，不行菩萨十地若净
ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn pú sà
若不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，菩萨
shí dì xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu pú sà shí dì ruò cháng ruò wú
十地性尚无所有，况有菩萨十地若常若无

cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng wǔ yǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōng shì xíng
不行五眼是行般若波罗蜜多，不行六神通是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎn ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō
般若波罗蜜多；不行五眼若常若无常是行般

rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōng ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō
若波罗蜜多，不行六神通若常若无常是行般

rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎn ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì
若波罗蜜多；不行五眼若乐若苦是行般若波罗蜜

duō bù xíng liù shéntōng ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
多，不行六神通若乐若苦是行般若波罗蜜多；不

xíng wǔ yǎn ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù
行五眼若我若无我是行般若波罗蜜多，不行六

shéntōng ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎn
神通若我若无我是行般若波罗蜜多；不行五眼

ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōng ruò
若净若不净是行般若波罗蜜多，不行六神通若

jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn wǔ
净若不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，五

yǎnxìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu wǔ yǎn ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
眼性尚无所有，况有五眼若常若无常、若乐

ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng liù shéntōngxìngshàng
若苦、若我若无我、若净若不净！六神通性尚

wú suǒyǒu kuàngyǒu liù shéntōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
无所有，况有六神通若常若无常、若乐若苦、

ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng fó shí lì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi
不行佛十力是行般若波罗蜜多，不行四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì ruò cháng ruò wú
共法是行般若波罗蜜多；不行佛十力若常若无

cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
常 是行般若波罗蜜多，不行四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
佛不共法若常若无常是行般若波罗蜜多；不

xíng fó shí lì ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú
行佛十力若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó
所畏乃至十八佛不共法若乐若苦是行般若波罗

mì duō bù xíng fó shí lì ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
蜜多；不行佛十力若我若无我是行般若波罗蜜

duō bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò wǒ ruò wú
多，不行四无所畏乃至十八佛不共法若我若无

wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì ruò jìng ruò bú jìng shì
我是行般若波罗蜜多；不行佛十力若净若不净是

xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
行般若波罗蜜多，不行四无所畏乃至十八佛不

gòng fǎ ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
共法若净若不净是行般若波罗蜜多。何以故？

shànxiàn fó shí lì xìngshàng wú suǒyǒu kuàngyǒu fó shí lì ruò cháng
善现，佛十力性尚无所有，况有佛十力若常

ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xìngshàng wú suǒyǒu kuàng
四无所畏乃至十八佛不共法性尚无所有，况

yǒu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò cháng ruò wú cháng
有四无所畏乃至十八佛不共法若常若无常、

ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng wú wàng shī fǎ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng héngzhù shě
不行无忘失法是行般若波罗蜜多，不行恒住舍

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wú wàng shī fǎ ruò cháng ruò
性是行般若波罗蜜多；不行无忘失法若常若

wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng héngzhù shě xìng ruò cháng
无常是行般若波罗蜜多，不行恒住舍性若常

ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wú wàng shī fǎ ruò
若无常是行般若波罗蜜多；不行无忘失法若

lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng héng zhù shě xìng ruò lè
乐若苦是行般若波罗蜜多，不行恒住舍性若乐

ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng wú wàng shī fǎ ruò wǒ ruò
若苦是行般若波罗蜜多；不行无忘失法若我若

wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng héng zhù shě xìng ruò wǒ ruò
无我是行般若波罗蜜多，不行恒住舍性若我若

wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng wú wàng shī fǎ ruò jìng ruò
无我是行般若波罗蜜多；不行无忘失法若净若

bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō   bù xíng héng zhù shě xìng ruò jìng ruò
不净是行般若波罗蜜多，不行恒住舍性若净若

bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō   hé yǐ gù   shàn xiàn   wú wàng
不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，无忘

shī fǎ xìng shàng wú suǒ yǒu   kuàng yǒu wú wàng shī fǎ ruò cháng ruò wú
失法性尚无所有，况有无忘失法若常若无

cháng   ruò lè ruò kǔ   ruò wǒ ruò wú wǒ   ruò jìng ruò bú jìng   héng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！恒

zhù shě xìng xìng shàng wú suǒ yǒu   kuàng yǒu héng zhù shě xìng ruò cháng ruò
住舍性性尚无所有，况有恒住舍性若常若

wú cháng   ruò lè ruò kǔ   ruò wǒ ruò wú wǒ   ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

大般若波罗蜜多经卷第二百八十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí
大般若波罗蜜多经卷第二百九十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī sì
初分著不著相品第三十六之四

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè zhì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào xiàng zhì yī
不行一切智是行般若波罗蜜多，不行道相智、一
qiè xiàng zhì shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī qiè zhì ruò cháng
切相智是行般若波罗蜜多；不行一切智若常
ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào xiàng zhì yī qiè
若无常是行般若波罗蜜多，不行道相智、一切
xiàng zhì ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
相智若常若无常是行般若波罗蜜多；不行一
qiè zhì ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào xiàng zhì
切智若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行道相智、
yī qiè xiàng zhì ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
一切相智若乐若苦是行般若波罗蜜多；不行一
qiè zhì ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào xiàng
切智若我若无我是行般若波罗蜜多，不行道相
zhì yī qiè xiàng zhì ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
智、一切相智若我若无我是行般若波罗蜜多；不
xíng yī qiè zhì ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
行一切智若净若不净是行般若波罗蜜多，不行
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì
道相智、一切相智若净若不净是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shàn xiàn yī qiè zhì xìng shàng wú suǒ yǒu kuàng yǒu
多。何以故？善现，一切智性尚无所有，况有
yī qiè zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
一切智若常若无常、若乐若苦、若我若无我、
ruò jìng ruò bú jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìng shàng wú suǒ yǒu
若净若不净！道相智、一切相智性尚无所有，

kuàngyǒudào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
况 有道相智、一切相智若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
不行一切陀罗尼门是行般若波罗蜜多，不行一
qiè sān mó dì mén shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī qiè tuó luó
切三摩地门是行般若波罗蜜多；不行一切陀罗
ní mén ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
尼门若常若无常是行般若波罗蜜多，不行一
qiè sān mó dì mén ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō
切三摩地门若常若无常是行般若波罗蜜多；
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切陀罗尼门若乐若苦是行般若波罗蜜多，
bù xíng yī qiè sān mó dì mén ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切三摩地门若乐若苦是行般若波罗蜜多；
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
不行一切陀罗尼门若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíng yī qiè sān mó dì mén ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō
多，不行一切三摩地门若我若无我是行般若波
luó mì duō bù xíng yī qiè tuó luó ní mén ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō
罗蜜多；不行一切陀罗尼门若净若不净是行般
ruò bō luó mì duō bù xíng yī qiè sān mó dì mén ruò jìng ruò bú jìng shì
若波罗蜜多，不行一切三摩地门若净若不净是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén
行般若波罗蜜多。何以故？善现，一切陀罗尼门
xìng shàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu yī qiè tuó luó ní mén ruò cháng ruò wú
性尚无所有，况有一切陀罗尼门若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng yī
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！一
qiè sān mó dì mén xìng shàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu yī qiè sān mó dì mén
切三摩地门性尚无所有，况有一切三摩地门
ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò
若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若
bú jìng
不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yù liú guǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī lái bù huán
不行预流果是行般若波罗蜜多，不行一来、不还、
ā luó hànguǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yù liú guǒ ruò cháng
阿罗汉果是行般若波罗蜜多；不行预流果若常
ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī lái bù huán
若无常是行般若波罗蜜多，不行一来、不还、
ā luó hànguǒ ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
阿罗汉果若常若无常是行般若波罗蜜多；不
xíng yù liú guǒ ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī lái
行预流果若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行一来、
bù huán ā luó hànguǒ ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不还、阿罗汉果若乐若苦是行般若波罗蜜多；不
xíng yù liú guǒ ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
行预流果若我若无我是行般若波罗蜜多，不行一
lái bù huán ā luó hànguǒ ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì
来、不还、阿罗汉果若我若无我是行般若波罗蜜
duō bù xíng yù liú guǒ ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多；不行预流果若净若不净是行般若波罗蜜多，
bù xíng yī lái bù huán ā luó hànguǒ ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě
不行一来、不还、阿罗汉果若净若不净是行般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn yù liú guǒ xìng shàng wú suǒ yǒu
波罗蜜多。何以故？善现，预流果性尚无所有，
kuàngyǒu yù liú guǒ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
况有预流果若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng yī lái bù huán ā luó hànguǒ xìng shàng
无我、若净若不净！一来、不还、阿罗汉果性尚
wú suǒ yǒu kuàngyǒu yī lái bù huán ā luó hànguǒ ruò cháng ruò
无所有，况有一来、不还、阿罗汉果若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng dú jué pú tí shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dú jué pú tí
不行独觉菩提是行般若波罗蜜多，不行独觉菩提
ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dú jué pú
若常若无常是行般若波罗蜜多，不行独觉菩

tí ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dú jué pú tí ruò
提若乐若苦是行般若波罗蜜多，不行独觉菩提若
wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dú jué pú tí ruò jìng
我若无我是行般若波罗蜜多，不行独觉菩提若净
ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn dú jué
若不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，独觉
pú tí xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu dú jué pú tí ruò cháng ruò wú
菩提性尚无所有，况有独觉菩提若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行一切菩萨摩诃萨行是行般若波罗蜜多，不行
yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò cháng ruò wú cháng shì xíng bō rě bō luó
一切菩萨摩诃萨行若常若无常是行般若波罗
mì duō bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò lè ruò kǔ shì xíng bō rě
蜜多，不行一切菩萨摩诃萨行若乐若苦是行般若
bō luó mì duō bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò wǒ ruò wú wǒ shì
波罗蜜多，不行一切菩萨摩诃萨行若我若无我是
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò jìng ruò
行般若波罗蜜多，不行一切菩萨摩诃萨行若净若
bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn yī qiè pú
不净是行般若波罗蜜多。何以故？善现，一切菩
sà mó hē sà xíng xìngshàng wú suǒ yǒu kuàngyǒu yī qiè pú sà mó hē
萨摩诃萨行性尚无所有，况有一切菩萨摩诃
sà xíng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò
萨行若常若无常、若乐若苦、若我若无我、若
jìng ruò bú jìng
净若不净！

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行诸佛无上正等菩提是行般若波罗蜜多，
bù xíng zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí ruò cháng ruò wú cháng shì xíng
不行诸佛无上正等菩提若常若无常是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí ruò lè
般若波罗蜜多，不行诸佛无上正等菩提若乐

ruò kǔ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngzhū fó wú shàngzhèngděng
若苦是行般若波罗蜜多，不行诸佛无上正等

pú tí ruò wǒ ruò wú wǒ shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngzhū fó wú
菩提若我若无我是行般若波罗蜜多，不行诸佛无

shàngzhèngděng pú tí ruò jìng ruò bú jìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
上正等菩提若净若不净是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xìngshàng wú
何以故？善现，诸佛无上正等菩提性尚无

suǒ yǒu kuàngyǒu zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí ruò cháng ruò wú
所有，况有诸佛无上正等菩提若常若无

cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净！

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多

shí ruò bù xíng sè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì
时，若不行色圆满及不圆满是行般若波罗蜜

duō hé yǐ gù shànxiàn ruò sè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
多。何以故？善现，若色圆满及不圆满俱不

míng sè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngshòu
名色，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行受、

xiǎng xíng shí yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
想、行、识圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò shòu xiǎng xíng shí yuánmǎn jí bù yuán
何以故？善现，若受、想、行、识圆满及不圆

mǎn jù bù míngshòu xiǎng xíng shí yì bù rú shì xíng shì xíng bō
满俱不名受、想、行、识，亦不如是行是行般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngyǎnchùyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行眼处圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò yǎnchùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若眼处圆满及不圆满俱不名

yǎnchù yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng ěr
眼处，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行耳、

bí shé shēn yì chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó
鼻、舌、身、意处圆满及不圆满是行般若波罗

mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò ěr bí shé shēn yì
蜜多。何以故？善现，若耳、鼻、舌、身、意
chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng ěr bí shé shēn yì chù
处圆满及不圆满俱不名耳、鼻、舌、身、意处，
yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng sè chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行色处圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò sè chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若色处圆满及不圆满俱不名

sè chù yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngshēng
色处，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行声、

xiāng wèi chù fǎ chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó
香、味、触、法处圆满及不圆满是行般若波罗

mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò shēng xiāng wèi chù fǎ
蜜多。何以故？善现，若声、香、味、触、法

chùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míngshēng xiāng wèi chù fǎ
处圆满及不圆满俱不名声、香、味、触、法

chù yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
处，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngyǎn jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行眼界圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò yǎn jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若眼界圆满及不圆满俱不名

yǎn jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng sè
眼界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行色

jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受圆满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruò sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn jí bù yuán
若色界乃至眼触为缘所生诸受圆满及不圆

mǎn jù bù míng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù
满俱不名色界乃至眼触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng ěr jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行耳界圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò ěr jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若耳界圆满及不圆满俱不名

ěr jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngshēng
耳界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行声

jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受圆满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruòshēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn jí bù yuán
若声界乃至耳触为缘所生诸受圆满及不圆

mǎn jù bù míngshēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù
满俱不名声界乃至耳触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng bí jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行鼻界圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò bí jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若鼻界圆满及不圆满俱不名

bí jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngxiāng
鼻界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行香

jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受圆满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruòxiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuánmǎn jí bù yuán
若香界乃至鼻触为缘所生诸受圆满及不圆

mǎn jù bù míngxiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù
满俱不名香界乃至鼻触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngshé jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行舌界圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruòshé jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若舌界圆满及不圆满俱不名

shé jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngwèi
舌界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受圆满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruò wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn jí bù yuán
若味界乃至舌触为缘所生诸受圆满及不圆

mǎn jù bù míngwèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yì bù
满俱不名味界乃至舌触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngshēn jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行身界圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruòshēn jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若身界圆满及不圆满俱不名

shēn jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíngchù
身界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行触

jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受圆满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruò chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn jí bù yuán
若触界乃至身触为缘所生诸受圆满及不圆

mǎn jù bù míngchù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yì bù
满俱不名触界乃至身触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng yì jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行意界圆 满及不圆 满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò yì jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若意界圆 满及不圆 满俱不名

yì jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng fǎ
意界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受圆 满

jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn
及不圆 满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，

ruò fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuánmǎn jí bù yuán
若法界乃至意触为缘所生诸受圆 满及不圆

mǎn jù bù míng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù
满俱不名法界乃至意触为缘所生诸受，亦不

rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng dì jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行地界圆 满及不圆 满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò dì jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若地界圆 满及不圆 满俱不名

dì jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng shuǐ
地界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行水、

huǒ fēng kōng shí jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó
火、风、空、识界圆 满及不圆 满是行般若波罗

mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò shuǐ huǒ fēng kōng shí
蜜多。何以故？善现，若水、火、风、空、识

jiè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng shuǐ huǒ fēng kōng shí
界圆 满及不圆 满俱不名水、火、风、空、识

jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
界，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng wú míng yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行无明圆 满及不圆 满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò wú míng yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng
何以故？善现，若无明圆 满及不圆 满俱不名

wú míng yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng xíng
无明，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó
老死愁叹苦忧恼圆满及不圆满是行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shàn xiàn ruò xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu
蜜多。何以故！善现，若行乃至老死愁叹苦忧
nǎo yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
恼圆满及不圆满俱不名行乃至老死愁叹苦
yōu nǎo yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
忧恼，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng bù shī bō luó mì duō yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō
不行布施波罗蜜多圆满及不圆满是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn ruò bù shī bō luó mì duō yuán mǎn
罗蜜多。何以故？善现，若布施波罗蜜多圆满
jí bù yuán mǎn jù bù míng bù shī bō luó mì duō yì bù rú shì xíng shì
及不圆满俱不名布施波罗蜜多，亦不如是行是
xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
行般若波罗蜜多。若不行净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō
虑、般若波罗蜜多圆满及不圆满是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
罗蜜多。何以故？善现，若净戒乃至般若波罗蜜
duō yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
多圆满及不圆满俱不名净戒乃至般若波罗蜜
duō yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng nèi kōng yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行内空圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shàn xiàn ruò nèi kōng yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng
何以故？善现，若内空圆满及不圆满俱不名
nèi kōng yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng wài
内空，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běn xìngkōng zì xiàngkōng gòng xiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yuán mǎn jí bù
得空、无性空、自性空、无性自性空 圆满及不
yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn ruò wài
圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，若外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng wài
空乃至无性自性空 圆满及不圆满俱不名外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó
空乃至无性自性空，亦不如是行是行般若波罗
mì duō
蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng zhēn rú yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行真如圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shàn xiàn ruò zhēn rú yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng
何以故？善现，若真如圆满及不圆满俱不名
zhēn rú yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng fǎ
真如，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不行法

jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界

yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？
shàn xiàn ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù
善现，若法界乃至不思議界圆满及不圆满俱

bù míng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě
不名法界乃至不思議界，亦不如是行是行般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng kǔ shèng dì yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì
不行苦圣谛圆满及不圆满是行般若波罗蜜

duō hé yǐ gù shànxiàn ruò kǔ shèng dì yuánmǎn jí bù yuánmǎn
多。何以故？善现，若苦圣谛圆满及不圆满

jù bù míng kǔ shèng dì yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
俱不名苦圣谛，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

ruò bù xíng jí miè dào shèng dì yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō
若不行集、灭、道圣谛圆满及不圆满是行般

rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò jí miè dào shèng
若波罗蜜多。何以故？善现，若集、灭、道圣

dì yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng jí miè dào shèng dì yì
谛圆满及不圆满俱不名集、灭、道圣谛，亦

bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng sì jìng lǜ yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行四静虑圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò sì jìng lǜ yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
何以故？善现，若四静虑圆满及不圆满俱不

míng sì jìng lǜ yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名四静虑，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不

xíng sì wú liàng sì wú sè dìng yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě
行四无量、四无色定圆满及不圆满是行般若

bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò sì wú liàng sì wú sè dìng
波罗蜜多。何以故？善现，若四无量、四无色定

yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng sì wú liàng sì wú sè dìng yì
圆满及不圆满俱不名四无量、四无色定，亦

bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng bā jiě tuō yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行八解脱圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shànxiàn ruò bā jiě tuō yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
何以故？善现，若八解脱圆满及不圆满俱不

míng bā jiě tuō yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名八解脱，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不

xíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùyuánmǎn jí bù yuánmǎn
行八胜处、九次第定、十遍处圆满及不圆满
shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò bā shèngchù
是行般若波罗蜜多。何以故？善现，若八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng bā
九次第定、十遍处圆满及不圆满俱不名八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù rú shì xíng shì xíng bō
胜处、九次第定、十遍处，亦不如是行是行般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng sì niànzhùyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行四念住圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shànxiàn ruò sì niànzhùyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
何以故？善现，若四念住圆满及不圆满俱不
míng sì niànzhù yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名四念住，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不
xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
行四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
八圣道支圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shànxiàn sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yuánmǎn
何以故？善现，四正断乃至八圣道支圆满
jí bù yuánmǎn jù bù míng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yì
及不圆满俱不名四正断乃至八圣道支，亦
bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíngkōng jiě tuōményuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì
不行空解脱门圆满及不圆满是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shànxiàn ruòkōng jiě tuōményuánmǎn jí bù yuán
多。何以故？善现，若空解脱门圆满及不圆
mǎn jù bù míngkōng jiě tuōmén yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó
满俱不名空解脱门，亦不如是行是行般若波
mì duō ruò bù xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōményuánmǎn jí bù yuán
蜜多。若不行无相、无愿解脱门圆满及不圆

mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn wú xiàng
满 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。 何 以 故 ？ 善 现 ， 无 相 、
wú yuàn jiě tuō mén yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng wú xiàng wú
无 愿 解 脱 门 圆 满 及 不 圆 满 俱 不 名 无 相 、 无
yuàn jiě tuō mén yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
愿 解 脱 门 ， 亦 不 如 是 行 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“ 善 现 ， 菩 萨 摩 诃 萨 行 般 若 波 罗 蜜 多 时 ， 若
bù xíng pú sà shí dì yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì
不 行 菩 萨 十 地 圆 满 及 不 圆 满 是 行 般 若 波 罗 蜜
duō hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà shí dì yuán mǎn jí bù yuán mǎn
多 。 何 以 故 ？ 善 现 ， 若 菩 萨 十 地 圆 满 及 不 圆 满
jù bù míng pú sà shí dì yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì
俱 不 名 菩 萨 十 地 ， 亦 不 如 是 行 是 行 般 若 波 罗 蜜
duō
多 。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“ 善 现 ， 菩 萨 摩 诃 萨 行 般 若 波 罗 蜜 多 时 ， 若
bù xíng wǔ yǎn yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不 行 五 眼 圆 满 及 不 圆 满 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。

hé yǐ gù shànxiàn ruò wǔ yǎn yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng
何 以 故 ？ 善 现 ， 若 五 眼 圆 满 及 不 圆 满 俱 不 名
wǔ yǎn yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng liù
五 眼 ， 亦 不 如 是 行 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。 若 不 行 六
shéntōng yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
神 通 圆 满 及 不 圆 满 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。 何 以
gù shànxiàn ruò liù shéntōng yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù míng liù
故 ？ 善 现 ， 若 六 神 通 圆 满 及 不 圆 满 俱 不 名 六
shéntōng yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
神 通 ， 亦 不 如 是 行 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“ 善 现 ， 菩 萨 摩 诃 萨 行 般 若 波 罗 蜜 多 时 ， 若
bù xíng fó shí lì yuán mǎn jí bù yuán mǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不 行 佛 十 力 圆 满 及 不 圆 满 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。

hé yǐ gù shànxiàn ruò fó shí lì yuán mǎn jí bù yuán mǎn jù bù
何 以 故 ？ 善 现 ， 若 佛 十 力 圆 满 及 不 圆 满 俱 不
míng fó shí lì yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名 佛 十 力 ， 亦 不 如 是 行 是 行 般 若 波 罗 蜜 多 。 若 不

xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō
舍、十八佛不共法圆满及不圆满是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
罗蜜多。何以故？善现，四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
共法圆满及不圆满俱不名四无所畏乃至十
bā fó bú gòng fǎ yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
八佛不共法，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng wú wàng shī fǎ yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì
不行无忘失法圆满及不圆满是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shànxiàn ruò wú wàng shī fǎ yuánmǎn jí bù yuán
多。何以故？善现，若无忘失法圆满及不圆
mǎn jù bù míng wú wàng shī fǎ yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó
满俱不名无忘失法，亦不如是行是行般若波罗
mì duō ruò bù xíng héng zhù shě xìng yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō
蜜多。若不行恒住舍性圆满及不圆满是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò héng zhù shě xìng yuánmǎn
若波罗蜜多。何以故？善现，若恒住舍性圆满
jí bù yuánmǎn jù bù míng héng zhù shě xìng yì bù rú shì xíng shì xíng
及不圆满俱不名恒住舍性，亦不如是行是行
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè zhì yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切智圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shànxiàn ruò yī qiè zhì yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
何以故？善现，若一切智圆满及不圆满俱不
míng yī qiè zhì yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名一切智，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不
xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě
行道相智、一切相智圆满及不圆满是行般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng
波罗蜜多。何以故？善现，若道相智、一切相

zhì yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míngdào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
智圆满及不圆满俱不名道相智、一切相智，
yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè tuó luó ní ményuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō
不行一切陀罗尼门圆满及不圆满是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò yī qiè tuó luó ní ményuánmǎn
罗蜜多。何以故？善现，若一切陀罗尼门圆满
jí bù yuánmǎn jù bù míng yī qiè tuó luó ní mén yì bù rú shì xíng shì
及不圆满俱不名一切陀罗尼门，亦不如是行是
xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù xíng yī qiè sān mó dì ményuánmǎn jí
行般若波罗蜜多。若不行一切三摩地门圆满及
bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò
不圆满是行般若波罗蜜多。何以故？善现，若
yī qiè sān mó dì ményuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng yī qiè sān mó
一切三摩地门圆满及不圆满俱不名一切三摩
dì mén yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
地门，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yù liú guǒyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行预流果圆满及不圆满是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shànxiàn ruò yù liú guǒyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù
何以故？善现，若预流果圆满及不圆满俱不
míng yù liú guǒ yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù
名预流果，亦不如是行是行般若波罗蜜多。若不
xíng yī lái bù huán ā luó hàn guǒyuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō
行一来、不还、阿罗汉果圆满及不圆满是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò yī lái bù huán
若波罗蜜多。何以故？善现，若一来、不还、
ā luó hàn guǒyuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng yī lái bù huán
阿罗汉果圆满及不圆满俱不名一来、不还、
ā luó hàn guǒ yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
阿罗汉果，亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng dú jué pú tí yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō luó mì
不行独觉菩提圆满及不圆满是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shànxiàn ruò dú jué pú tí yuánmǎn jí bù yuánmǎn
多。何以故？善现，若独觉菩提圆满及不圆满
jù bù míng dú jué pú tí yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì
俱不名独觉菩提，亦不如是行是行般若波罗蜜
duō
多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng bō
不行一切菩萨摩訶萨行圆满及不圆满是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò yī qiè pú sà mó hē sà
若波罗蜜多。何以故？善现，若一切菩萨摩訶萨
xíng yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng yī qiè pú sà mó hē sà xíng
行圆满及不圆满俱不名一切菩萨摩訶萨行，
yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
亦不如是行是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yuánmǎn jí bù yuánmǎn shì xíng
不行诸佛无上正等菩提圆满及不圆满是行
bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn ruò zhū fó wú shàng zhèng
般若波罗蜜多。何以故？善现，若诸佛无上正
děng pú tí yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng zhū fó wú shàng zhèng
等菩提圆满及不圆满俱不名诸佛无上正
děng pú tí yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
等菩提，亦不如是行是行般若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn shèn qí rú
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！甚奇！如
lái yīng zhèng děng jué shàn wèi dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
来、应、正等觉善为大乘诸善男子、善女人
děng xuān shuō zhǒng zhǒng zhù bù zhù xiàng
等，宣说种种著不著相。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō yī
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。一
qiè rú lái yīng zhèng děng jué shàn wèi dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
切如来、应、正等觉善为大乘诸善男子、善

nǚ rén děng xuānshuō zhǒng zhǒng zhù bù zhù xiàng lìng xué bō rě bō
女人等，宣说种种著不著相，令学般若波
luó mì duō lí zhū rǎn zhù sù dé jiū jìng
罗蜜多，离诸染著速得究竟。

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多

shí ruò bù xíng sè zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
时，若不行色著不著相是行般若波罗蜜多，不
xíng shòu xiǎng xíng shí zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
行受、想、行、识著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng yǎn chù zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr
不行眼处著不著相是行般若波罗蜜多，不行耳、
bí shé shēn yì chù zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
鼻、舌、身、意处著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng sè chù zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行色处著不著相是行般若波罗蜜多，不行
shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō
声、香、味、触、法处著不著相是行般若波

luó mì duō
罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng yǎn jiè zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè
不行眼界著不著相是行般若波罗蜜多，不行色
jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhù bù
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受著不

zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng ěr jiè zhù bù zhù xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行耳界著不著相是行般若波罗蜜多，不行
shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhù
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受著

bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō

不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng bí jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行鼻界著不著相是行般若波罗蜜多，不行

xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuzhuó
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受著

bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō

不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng shé jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi
不行舌界著不著相是行般若波罗蜜多，不行味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuzhuó bù
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受著不

zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō

著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng shēn jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行身界著不著相是行般若波罗蜜多，不行

chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuzhuó
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受著

bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō

不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng yì jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ
不行意识界著不著相是行般若波罗蜜多，不行法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòuzhuó bù
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受著不

zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō

著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng dì jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ
不行地界著不著相是行般若波罗蜜多，不行水、

huǒ fēng kōng shí jiè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
火、风、空、识界著不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng wú míngzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行无明著不著相是行般若波罗蜜多，不行

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎozhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
老死愁叹苦忧恼著不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng bù shī bō luó mì duōzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì
不行布施波罗蜜多著不著相是行般若波罗蜜

duō bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
多，不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duōzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
多著不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíng nèi kōngzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行内空著不著相是行般若波罗蜜多，不行

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhuó bù
不可得空、无性空、自性空、无性自性空著不

zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若

bù xíngzhēn rú zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行真如著不著相是行般若波罗蜜多，不行

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
界著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng kǔ shèng dì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不行苦圣谛著不著相是行般若波罗蜜多，不
xíng jí miè dào shèng dì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
行集、灭、道圣谛著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng sì jìng lǜ zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行四静虑著不著相是行般若波罗蜜多，不行
sì wú liàng sì wú sè dìng zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì
四无量、四无色定著不著相是行般若波罗蜜
duō
多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng bā jiě tuō zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行八解脱著不著相是行般若波罗蜜多，不行
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō
八胜处、九次第定、十遍处著不著相是行般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng sì niàn zhù zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行四念住著不著相是行般若波罗蜜多，不行
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
圣道支著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng kōng jiě tuō mén zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行空解脱门著不著相是行般若波罗蜜多，

bù xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō
不行无相、无愿解脱门著不著相是行般若波
luó mì duō
罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng pú sà shí dì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行菩萨十地著不著相是行般若波罗蜜多。

大般若波罗蜜多经卷第二百九十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪